

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle säteilylaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle säteilylaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 28/2018 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan ja ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- perustuslakivaliokunta PeVL 21/2018 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 14/2018 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitussihteeri Helena Korpinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Linda Kumpula, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Outi Slant, työ- ja elinkeinoministeriö
- ylitarkastaja Mikko Jääskeläinen, sisäministeriö
- rakennusneuvos Jukka Bergman, ympäristöministeriö
- erityisasiantuntija Sami Rinne, ympäristöministeriö
- johtaja Tommi Toivonen, Säteilyturvakeskus
- johtava asiantuntija Ritva Bly, Säteilyturvakeskus
- johtava asiantuntija Eero Kettunen, Säteilyturvakeskus
- johtava asiantuntija Mika Markkanen, Säteilyturvakeskus
- lakimies Ville Haataja, Säteilyturvakeskus
- erikoistutkija Sami Kännälä, Säteilyturvakeskus
- ylitarkastaja Harri Patrikainen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, työsuojelun vastuualue
- johtaja Jussi Holmalahti, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- tekniikan tohtori Jarmo Ala-Heikkilä, Aalto-yliopisto
- eläinlääketieteen tohtori Mirja Ruohoniemi, Helsingin yliopisto, eläinlääketieteellinen tiedekunta
- johtaja Tommi Alanko, Työterveyslaitos
- ylifyysikko Simo Hyödynmaa, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
- terveystieteellinen asiantuntija Mervi Kattelus, Suomen Lääkäriliitto ry

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

- toiminnanjohtaja Päivi Wood, Suomen röntgenhoitajaliitto ry
- puheenjohtaja Kirsi Sario, Suomen Eläinlääkäriliitto
- toiminnanjohtaja Matti Pöyry, Suomen Hammaslääkäriliitto ry
- tutkimuspäällikkö Juha Kurtti, Tehy ry
- toiminnanjohtaja Pekka Suomela, Kaivosteollisuus ry
- toiminnanjohtaja Kaija Savolainen, Suomen Omakotiliitto ry
- erikoiseläinlääkäri Kaarina Sand, Sähköherkät ry
- lääkäri Salla Wilskman, Sähköherkät ry
- professori Juhani Knuuti

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- opetus- ja kulttuuriministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- puolustusministeriö
- Tulli
- Elintarviketurvallisuusvirasto
- Liikenteen turvallisuusvirasto
- Suomen Kuntaliitto
- Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- Rakennusteollisuus RT ry
- Suomen Radiologiyhdistys ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi säteilylaki. Samalla nykyinen säteilylaki ehdotetaan kumottavaksi. Lailla pantaisiin osaltaan täytäntöön Euroopan unionin uusi säteilyturvallisuusdirektiivi, jossa säädetään ionisoivaa säteilyä käyttävän toiminnanharjoittajan velvolluuksista ja säteilyn turvallisesta käytöstä sekä säteilysuojelusta säteilyvaaratilanteissa ja vallitsevissa altistustilanteissa. Eräitä asetustasoisia säännöksiä ja Säteilyturvakeskuksen ohjeita siirrettäisiin lain tasolle uuden perustuslain edellyttämällä tavalla. Lailla täsmennettäisiin nykyisiä asetuksen antovaltuuksia ja annettaisiin Säteilyturvakeskukselle valtuus antaa määräyksiä eräistä yksityiskohteisista ja teknisluonteisista asioista.

Ehdotetun lain tarkoituksena on suojella terveyttä säteilyn aiheuttamilta haitoilta sekä ehkäistä ja vähentää säteilystä aiheutuvia muita haittavaikutuksia. Altistustilanteet, joissa säteilyturvallisuus voisi vaarantua, ovat säteilytoiminta, vallitsevat altistustilanteet ja säteilyvaaratilanteet. Niin sanotun oikeutusperiaatteen, jonka mukaan toiminnasta aiheutuvan kokonaishyödyn tulee olla haittoja suurempi, soveltamisala laajennettaisiin nykyisestä säteilytoiminnasta koskemaan myös säteilyvaaratilanteiden ja vallitsevien altistustilanteiden suojelutoimia. Sama koskisi optimointiperiaatetta, jonka mukaan säteilyaltistus tulee pitää niin vähäisenä kuin se käytännöllisin toimenpitein on mahdollista. Uudessa laissa korostetaan mainittujen periaatteiden merkitystä kaikissa altistustilanteissa. Lisäksi esityksellä tarkennetaan mahdollisuutta käyttää säteilyä lääketieteellisesti potilaiden ohella myös oireettomiin henkilöihin. Yksilönsuojaperiaate, jonka mukaan yksilön säteilyannos ei saa olla annosrajaa tai altistuksen raja-arvoa suurempi, pysyisi ennallaan.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Laissa selkeytettäisiin viranomaisvalvontaa ja korostettaisiin viranomaisvalvonnan riskiperusteisuuden periaatetta. Laissa korostettaisiin toiminnanharjoittajan vastuulla olevaa toimintojen turvallisuusarviota, jonka perusteella valvontaa ja vaatimuksia kohdennettaisiin toimintaan ja olosuhteisiin, joissa riskit ovat suurimmat. Lähtökohtaisesti ionisoivan säteilyn käytön edellytyksenä olisi Säteilyturvakeskuksen myöntämä turvallisuuslupa. Turvallisuusluvan käyttöä laajennettaisiin nykyisestä luonnonsäteilylle altistavaan toimintaan, esimerkiksi kaivostyöhön, jos korjaustoimenpiteistä huolimatta säteilyaltistus olisi säädettyjä viitearvoja suurempi. Toiminnanharjoittajan tulisi tarvittaessa, kuten nykyisinkin, luokitella säteilytyöntekijät kahteen luokkaan A tai B, joista luokan A työntekijöiden työperäistä altistusta seurattaisiin henkilökohtaisilla annosmittauksilla. Lisäksi toiminnanharjoittajan ja työnantajan vastuuta ulkopuolisen työntekijän säteilysuojelussa selkeytettäisiin.

Säteilytoiminnan henkilöstön pätevyys- ja koulutusvaatimuksia uudistettaisiin. Toiminnanharjoittajan tulisi uutena vaatimuksena pääsääntöisesti käyttää säteilytoiminnassaan säteilyturvallisuusasiantuntijaa väestöä ja työntekijöiden säteilysuojelua koskevissa asioissa. Lisäksi toiminnanharjoittajan tulisi nimetä turvallisuuslupahakemuksessa säteilyturvallisuusvastaava, joka valvoo toiminnanharjoittajan apuna säteilysuojelujärjestelyiden toteuttamista säteilytoiminnassa. Asiallisesti säteilyturvallisuusvastaava vastaisi pitkälti kelpoisuudeltaan nykyistä säteilyturvallisuudesta vastaavaa johtajaa. Säteilyturvallisuusasiantuntija olisi uusi ammattikunta, jonka koulutusta suunniteltaisiin yhdessä yliopistojen kanssa.

Lakiin lisättäisiin säännökset kuvantamisessa henkilöön kohdistetusta muusta kuin lääketieteellisestä altistuksesta, joita ovat esimerkiksi maahan muuttajien iän selvittämiset.

Säteilyturvallisuuspoikkeamiin ja säteilyvaaratilanteisiin varautumista, niiden aikana toimimista ja niistä ilmoittamista koskevaa sääntelyä samoin kuin luonnonsäteilyä kuten altistusta sisäilman radonille koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin nykyisestä.

Ehdotuksen mukaan myös ionisoimatonta säteilyä koskevaa sääntelyä uudistettaisiin, vaikka säteilyturvallisuusdirektiivi ei sitä koskekaan. Säännökset ovat tarpeen ionisoimattoman säteilyn laitteiden nopean teknisen kehityksen ja niiden käytön uusien sovellusten vuoksi. Esityksen tarkoituksena on tältä osin varmistaa sovellusten turvallisuus ja luoda edellytykset tehokkaalle riskiperusteiselle valvonnalle.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettaviksi terveydensuojelulakia, rikoslakia, ydinenergialakia, terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annettua lakia, eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia sekä lääkärin hyväksymisestä luokkaan A kuuluvien säteilytyöntekijöiden terveydentilan seurannan suorittavaksi lääkäriksi annettua lakia. Nämä muutokset ovat pääosin teknisiä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että säteilylainsäädäntö uudistetaan kokonaisuudessaan. Kokonaisuudistus saattaa säteilylain turvallisuusvaatimukset kattavasti ajan tasalle. Voimassa oleva laki koskee ensisijaisesti säteilytoimintaa, ja uusi laki kattaa selkeämmin kaikki tilanteet, joissa ihminen voi altistua säteilylle. Säteilytoiminnan lisäksi näitä ovat säteilyvaaratilanteet ja vallitsevat altistustilanteet. Näin ollen uudistus antaa nykyistä paremmat mahdollisuudet suojella väestön terveyttä säteilyn aiheuttamilta haitoilta. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että laki selkeyttää eri viranomaisten välistä työnjakoa ja vastuita.

Lailla pannaan täytäntöön EU:n neuvoston ns. säteilyturvallisuusdirektiivi (2013/59/Euratom), jolla aiemmat viisi säteilysuojelualan direktiiviä on kodifioitu yhdeksi direktiiviksi. Säteilyturvallisuusdirektiivi on vähimmäisvaatimusdirektiivi, jonka edellyttämästä suojelun tasosta voidaan säätää kansallisesti tiukemmin. EU:n säteilysuojelunormien perustana ovat kansainvälisen säteilysuojelutoimikunnan (ICRP) antamat suositukset.

Säteilyturvallisuusdirektiivi koskee ainoastaan ionisoivaa säteilyä, jota ovat mm. röntgensäteily sekä radioaktiivisten aineiden lähettämä alfa-, beeta- ja gammasäteily. Ionisoimatonta säteilyä ovat puolestaan pientaajuiset sähkö- ja magneettikentät, radiotaajuinen säteily, infrapunasäteily, ultraviolettisäteily ja näkyvä valo sekä joissakin tapauksissa ultra- ja infraääni. Uudella lailla uudistetaan sekä ionisoivaa että ionisoimatonta säteilyä koskevat säännökset kansallisten muutostarpeiden pohjalta.

Ehdotettuun lakiin sisältyvät nykyistä säteilylakia vastaavasti ICRP:n keskeiset periaatteet eli oikeutus-, optimointi- ja yksilönsuojaperiaate. Uuden lain myötä oikeutus- ja optimointiperiaatteet laajentuvat koskemaan säteilytoiminnan lisäksi myös säteilyvaaratilanteissa ja vallitsevissa altistustilanteissa tehtäviä suojelutoimia. Lisäksi laissa korostetaan oikeutusperiaatetta lääketieteellisessä säteilyaltistuksessa, mukaan lukien oireettomien henkilöiden altistus, sekä kuvantamisessa henkilöön kohdistetussa muussa kuin lääketieteellisessä altistuksessa. Valiokunta kannattaa oikeutusperiaatteen vahvistamista ja optimointiperiaatteen korostamista.

Valiokunta pitää hyvänä asiana sitä, että säteilysuojeluun liittyvät säännökset ja määräykset ovat sukupuolineutraaleja. Säteilysuojelussa käytetään efektiivisen annoksen määrittämisessä sukupuolesta riippumatta vain yhtä arvoa. Lakiehdotuksen työntekijöiden suojeluun liittyvät säännökset eivät perustu sukupuoleen, eikä työperäisen altistuksen valvonnassa erotella eri sukupuolia. Raskaana olevien henkilöiden osalta lakiehdotuksessa korostetaan sikiön suojelua, jolloin erityisen suojelun kohteena on sikiö eikä sen kantaja. Valiokunta pitää myös perusteltuna, että säteilylakia koskevaan ehdotukseen sisältyy lapsia ja nuoria koskevaa erityissääntelyä, jolla halutaan korostaa lasten ja nuorten suojelua säteilyn haitallisilta vaikutuksilta.

Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä, mutta ehdottaa säännöksiin joitakin korjauksia ja täsmennyksiä.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Toiminnanharjoittajan velvollisuudet

Toiminnanharjoittajan vastuu ja riskiperusteinen valvonta korostuvat uudessa laissa. Toiminnanharjoittajan on jatkossa tehtävä turvallisuusarvio, jossa arvioidaan toiminnasta aiheutuva säteilyaltistus ja tunnistetaan mahdolliset säteilyturvallisuuspoikkeamat sekä esitetään toimet, joilla säteilyaltistusta rajoitetaan ja tunnistetut säteilyturvallisuuspoikkeamat ehkäistään ja niihin varaudutaan.

Turvallisuuspäätöksen edellyttävässä toiminnassa toiminnanharjoittajan on käytettävä säteilyturvallisuusasiantuntijaa työntekijän ja väestön säteilysuojelun suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa. Asiantuntijalla on olennainen rooli myös turvallisuusarvion tekemisessä. Lisäksi toiminnanharjoittajan on nimettävä avukseen säteilyturvallisuusvastaava, joka valvoo käytännön työssä, että työpaikalla huolehditaan säteilyturvallisuudesta ja että määräyksiä noudatetaan. Säteilyturvallisuusvastaavan tehtävät vastaavat pääosin nykyisen lain säteilyn käytöstä vastaavan johtajan toimenkuvaa.

Lain siirtymäsäännöksen mukaan toiminnanharjoittajan on noudatettava lain velvoitteita säteilyturvallisuusasiantuntijan käyttämisestä säteilytoiminnassa viimeistään 12 kuukauden kuluttua lain voimaantulosta. Lisäksi siirtymäsäännöksillä on tarkoitus luoda menettely, jolla osaltaan turvataan säteilyturvallisuusasiantuntijan kelpoisuuden täyttävien henkilöiden saatavuus teollisuuden ja tutkimuksen säteilytoiminnan ja ydinenergian käytön osaamisalalla. Valiokunta pitää siirtymäsäännöksiä perusteltuina.

Laissa korostetaan säteilynkäyttöorganisaatioiden turvallisuuskulttuurin ja turvallisuusjohtamisen merkitystä. Turvallisuuden varmistamiseksi ja sen ylläpitämiseksi lakiin sisällytetään turvallisuuskulttuuria koskeva säännös sekä valtuussäännös, jonka nojalla Säteilyturvakeskus voi antaa kansainvälisiin suosituksiin perustuen tarkempia määräyksiä hyvän turvallisuuskulttuurin ylläpitämisestä ja edistämisestä sekä turvallisuusjohtamisesta. Valiokunta toteaa, että säteilyturvallisuus ei ole oma erillinen siilonsa, vaan säteilyturvallisuuden tulee olla osa kokonaisturvallisuutta ja organisaation turvallisuuskulttuurin tulee koskea kaikkea toimintaa. Valiokunnan näkemyksen mukaan turvallisuuskulttuurin kehittämisen edellytyksenä on avoin vuorovaikutus eri organisaatiotasojen ja -tahojen välillä ja myös laitosten ja viranomaisen välillä sekä suhteessa muihin toimialan sidosryhmiin.

Valiokunta korostaa, että uusi säteilylaki edellyttää ammattihenkilöiden riittävää lisäkoulutusta. Uuden säteilylainsäädännön sisältö tulee huomioida sekä alan täydennyskoulutuksessa että tutkintoon johtavassa koulutuksessa.

Suojelutoimiin osallistuvien säteilysuojelu säteilyvaaratilanteessa

Lakiehdotuksen mukaan työnantajan on nimettävä säteilyvaaratyöntekijät etukäteen ja määriteltävä ennalta heidän tehtävänsä säteilyvaaratilanteessa. Säteilyvaaratyöntekijän osallistuminen suojelutoimiin on vapaaehtoista silloin, jos on mahdollista, että altistus on valtioneuvoston asetuksella säädettävää vertailutasoa suurempi. Valiokunta toteaa, että säännös suojelutoimiin osallistumisen vapaaehtoisuudesta vertailutason ylittyessä perustuu säteilyturvallisuusdirektiiviin. Direktiivin 53 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että pelastustoimin-

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

taan osallistuville työntekijöille, jotka voivat joutua työhön, jossa 100 mSv:n efektiivinen annos voi ylittyä, tiedotetaan etukäteen selkeästi ja kattavasti työhön liittyvistä terveysriskeistä ja saatavilla olevista suojakeinoista ja että nämä ryhtyvät tällaisiin työtehtäviin vapaaehtoisesti.

Radon ja muu luonnonsäteily

Asuntojen ja työpaikkojen sisäilman radonpitoisuudelle on tarkoitus asettaa viitearvo, joka on nykyistä toimenpidearvoa pienempi. Uusien rakennusten osalta viitearvo pysyy lukuarvoltaan ennallaan. Lain siirtymäsäännöksillä kohtuullistetaan olemassaolevan rakennuskannan korjausvelvoitetta. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta yhtyy ympäristövaliokunnan lausunnossa esitettyihin näkemyksiin radonista. Valiokunta pitää tärkeänä, että laki mahdollistaa sekä olemassa olevien että uusien rakennusten sisäilman radonpitoisuuden torjumisen kustannustehokkaasti ja että siirtymäsäännös mahdollistaa asuntojen radonpitoisuuden pienentämistä koskevien korjaustoimien tekemisen seuraavan muun korjaustoimen yhteydessä, jossa radonpitoisuuden pienentäminen on tarkoituksenmukaista. Radonista aiheutuvien riskien ehkäisemiseen liittyvän kansallisen toimitasuunnitelman laatiminen on myös kannatettavaa.

Ionisoimaton säteily

Säteilyturvallisuusdirektiivi koskee ainoastaan ionisoivaa säteilyä, mutta uudella lailla on tarkoitus uudistaa myös ionisoimatonta säteilyä koskevat säännökset. Ionisoimattoman säteilyn osalta laki koskee pääsääntöisesti väestön altistusta, sillä työperäisestä ja lääketieteellisestä altistuksesta säädetään muualla.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta viittaa ympäristövaliokunnan lausuntoon radiotaajuuden säteilyn terveysvaikutuksista. Kuten ympäristövaliokunta lausunnossaan toteaa, ei radiotaajuussäteily aiheuta nykytiedon mukaan haitallisia terveysvaikutuksia, kun altistus on enimmäisarvoja pienempää. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta yhtyy ympäristövaliokunnan näkemykseen siitä, että matkapuhelimien ja niiden tukiasemien säteilystä aiheutuvia terveysvaikutuksia koskevaan tietoon sisältyy vielä epävarmuuksia ja että uutta tutkimukseen perustuvaa tietoa tulee tuottaa säännöllisesti.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sähköliherkkyys on oireisto, jossa henkilö kokee saavansa oireita tavanomaisista ympäristön sähkö- ja magneettikentistä. Sähköliherkkien kokemat oireet eivät ole keksittyjä vaan potilaille todellisia, ja ne tutkitusti huonontavat potilaiden elämän laatua. Tähänastiset tutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, että sähköliherkkien oireet eivät aiheudu itse sähkömagneettisista kentistä vaan peloista niitä kohtaan. Näin ollen valiokunta ei näe tarpeelliseksi muuttaa lain sisältöä ionisoimattoman säteilyn osalta.

Perustuslakivaliokunnan lausunto

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle (PeVL 21/2018 vp — HE 28/2018 vp) ottanut kantaa sääntelytasoon, henkilötietojen suojaan ja kuvantamista koskevaan suostumukseen liittyviin kysymyksiin.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Kuten perustuslakivaliokunta lausunnossaan toteaa, sisältyy säteilylakiin lukuisia asetuksen- ja määräyksenantovaltuuksia. Perustuslakivaliokunnan mukaan EU:n yksityiskohtainen lainsäädäntö yhdessä kansallisen lain säännösten kanssa muodostavat sen kokonaisuuden, jota tarkempia säännöksiä valtioneuvosto tai ministeriö voi valtuuksien nojalla antaa. Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että perustuslain säännökset rajoittavat suoraan valtuussäännösten tulkintaa samoin kuin valtuuksien nojalla annettavien säännösten ja määräysten sisältöä. Perustuslakivaliokunta on kehottanut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa vielä varmistumaan siitä, että sääntelykokonaisuudessa on perussäännökset niistä seikoista, joita tarkempia säännöksiä ja määräyksiä säteilylain 10 ja 24 §:n valtuussäännöksiä nojalla on tarkoitus antaa.

Perustuslakivaliokunta on myös kiinnittänyt huomiota säteilylakiehdotuksen 20 §:ään, jossa säädetään työntekijöiden annosrekisteristä. Mainittuun rekisteriin tallettavista tiedoista säädetään pykälän 2 momentissa, ja rekisteriin on tarkoitus tallettaa myös henkilötietoja. Perustuslakivaliokunta toteaa, että 20 §:n 2 momentin perusteella jää jossakin määrin epäselväksi, talletetaanko työntekijöiden annosrekisteriin arkaluonteisia tietoja. Perustuslakivaliokunta kehottaa työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa varmistumaan siitä, että sääntely on asianmukaista EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kannalta, ja arvioimaan sääntelyä erityisesti arkaluonteisten tietojen kannalta ja tarvittaessa täsmentämään säännöksiä.

Perustuslakivaliokunta on ottanut lausunnossaan kantaa työntekijöiden annosrekisterin tietojen luovuttamista ja säilyttämistä koskevan 21 §:n muotoiluun ja todennut, että ehdotettua säännöstä on muutettava. Perustuslakivaliokunta toteaa, että viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus voivat liittyä ”tarpeellisiin tietoihin”, jos tarkoitettujen tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn tulee sisällyttää vaatimus ”tietojen välttämättömyydestä” jonkin tarkoituksen kannalta.

Lain 124 § liittyy tiedon antamiseen ja suostumuksen pyytämiseen kuvantamisessa, joka koskee henkilöön kohdistettua muuta kuin lääketieteellistä altistusta. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että säännöksen sanamuodon perusteella vaikuttaa siltä, että alaikäisen tai muuten vajaavaltaisen kuvantamiseen riittää hänen laillisen edustajansa suostumus. Perustuslakivaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä ongelmallisena perustuslain 6 §:n 3 momentin kannalta, jonka mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Perustuslakivaliokunta toteaa, että säteilylakiin tulee lisätä säännökset alaikäisen ja muun vajaavaltaisen mielipiteen selvittämisestä ja kuvantamisen suorittamisesta yhteisymmärryksessä hänen kanssaan iän ja kehitystason mukaisesti.

Perustuslakivaliokunta on lisäksi kiinnittänyt huomiota valvontamaksua ja sen perusteita koskevaan 189 §:ään ja erityisesti sen 5 momentin sääntelyyn siitä, että Säteilyturvakeskus määrittää valvontamaksun tapauskohtaisesti toiminnasta aiheutuvan riskin ja toiminnan vaativuuden perusteella, jos kyseessä on säteilytoiminta tai säteilylähde, jolle valvontamaksua ei voida määrittää lain liitteen mukaisesti. Perustuslakivaliokunta katsoo, että valvontamaksu on valtiosääntöoikeudellisessa mielessä vero ja että mainittu säännös ei ole sillä tavoin tarkka, että Säteilyturvakeskuksen harkinta valvontamaksua määrättäessä olisi sidottua. Säännös tulee perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan poistaa lakiehdotuksesta tai sitä on merkittävästi täsmennettävä.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Perustuslakivaliokunta päätyy lausunnossaan siihen, että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä, 1. lakiehdotus kuitenkin vain, mikäli valiokunnan sen 21 ja 189 §:stä tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa 1. lakiehdotukseen mietinnön yksityiskohtaisista perusteluista tarkemmin ilmenevällä tavalla muutoksia, jotka ottavat huomioon perustuslakivaliokunnan kannan.

VALIOKUNNAN YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT

1. Säteilylaki

4 §. Määritelmät. Valiokunta ehdottaa 34 kohdan täydentämistä siten, että määritelmä kattaa kaikilta osin myös suuritehoisen laserlaitteen luvanhaltijat. Yksityishenkilö, joka haluaa käyttää suurteholasereita muussa toiminnassa kuin elinkeinotoiminnassa, ei ole hallituksen esitykseen sisältyvän määritelmän mukainen toiminnanharjoittaja. Asian korjaamiseksi valiokunta ehdottaa säännöksen täsmentämistä siten, että määritelmä nimenomaisesti kattaisi myös lain 165 §:ssä tarkoitettua luvanhaltijaa.

15 §. Kunnan terveydensuojeluviranomainen. Koska asunnot eivät kuulu 146 §:n 1 momentissa tarkoitettua toiminnanharjoittajan selvitysvelvollisuuden piiriin, valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin täsmentämistä.

16 §. Tulli. Valiokunta ehdottaa säännöksen 1 momentin täydentämistä sen varmistamiseksi, ettei Tullin toimivaltaa säädetä tarkoitettua suppeammaksi.

18 §. Säteilyturvallisuusneuvottelukunta. Valiokunta ehdottaa täydennystä pykälän 2 momentin valtuussäännökseen.

19 §. Rekisterit. Vaikka Euroopan parlamentin ja neuvoston ns. yleinen tietosuojasetus (EU) 2016/679 on suoraan sovellettavaa oikeutta, valiokunta ehdottaa selvyden vuoksi säännöksen 3 momenttiin vähäistä muutosta.

20 §. Työntekijöiden annosrekisteri. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin täydentämistä, koska myös säteilyvaaratyöntekijöiden ja säteilyvaara-avustajien altistusolosuhteiden tarkkailusta saatavat tulokset on saadun selvityksen mukaan välttämätöntä tallettaa työntekijöiden annosrekisteriin näiden terveyden sekä säteilyturvallisuuden varmistamista varten. Lisäksi valiokunta ehdottaa pykälän 3 momentissa olevan kirjoitusvirheen korjaamista.

21 §. Työntekijöiden annosrekisterin tietojen luovuttaminen ja säilyttäminen. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttiin nimenomaista viittausta julkisuuslakiin. Lisäksi valiokunta ottaa huomioon perustuslakivaliokunnan lausunnossaan esille tuoman ja ehdottaa 2 momentin muuttamista siten, että säännökseen sisällytetään vaatimus tietojen saamisen välttämättömyydestä.

22 §. Vastuu säteilyturvallisuudesta. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttiin vähäistä kielellistä muutosta.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

24 §. Uudentyyppisen tai olemassa olevan toiminnan oikeutusarviointi. Valiokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella valtuussäännön täsmentämistä siten, että säännös kattaa oikeutusarvioinnissa noudatettavien tarkempien menettelyiden lisäksi myös mahdollisuuden säätää valtioneuvoston asetuksella oikeutusarvioinnissa toiminnasta pyydettyistä lausunnoista ja muista tarvittavista selvityksistä.

37 §. Säteilyturvallisuusasiantuntijan kelpoisuus. Valiokunta ehdottaa pykälän 3 momenttiin täsmennystä, jotta varmistetaan säteilyturvallisuusasiantuntijan riittävä kelpoisuus radioaktiivisten aineiden maantie- ja raidekuljetuksissa.

41 §. Säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuus. Valiokunta ehdottaa säännöksen 2 momentin täydentämistä terveydenhuollon säteilylaitteiden ja -lähteiden asennus-, huolto- ja korjaustoiminnassa toimivan säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuuden osalta.

Terveydenhuollon säteilylaitteiden ja -lähteiden asennus-, huolto- ja korjaustoiminnassa on nykyisin vaadittu säteilyturvallisuudesta vastaavaksi johtajaksi henkilö, joka on suorittanut kyseisen pätevyysalan vastaavan johtajan kuulustelun. Vastaavista johtajista vain yksittäiset henkilöt ovat ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneita, ja tyypillisesti henkilöllä on muu korkeakoulututkinto, kuten tekniikan ammattikorkeakoulututkinto, insinööri (AMK).

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan säteilylainsäädännön kokonaisuudistusta valmisteltaessa on linjattu, että terveydenhuollon säteilylaitteiden ja -lähteiden asennus-, huolto- ja korjaustoiminnassa säteilyturvallisuusvastaavana saisi toimia henkilö, jolla on soveltuva korkeakoulututkinto. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että lakiin sisällytetään tämän tehtäväkokonaisuuden osalta poikkeus pääsäännöstä, jonka mukaan säteilyturvallisuusvastaavana toimiminen edellyttää ylempää korkeakoulututkintoa.

Lisäksi valiokunta ehdottaa pykälän 7 momenttiin täsmennystä, jotta varmistetaan säteilyturvallisuusvastaavan riittävä kelpoisuus radioaktiivisten aineiden maantie- ja raidekuljetuksissa.

Sisällöllisten muutosten lisäksi ehdotetaan 2 momentin rakenne muutettavaksi luettelomuotoon ja pykälän 4 momentin viittaussäännös korjattavaksi.

44 §. Asiantuntijoiden ja säteilyturvallisuusvastaavan kielitaito ja muut käytännön edellytykset. Valiokunta ehdottaa säännöksen 3 momentin sanamuodon yhdenmukaistamista 2 momentin sanamuodon kanssa.

45 §. Lausunto korkeakoulun säteilysuojelukoulutuksesta. Valiokunta ehdottaa säännöksen sanamuodon täsmentämistä.

46 §. Muun säteilysuojelukoulutuksen hyväksyntä. Pykälän 2 momentin 1 kohdan viittaussäännös ehdotetaan korjattavaksi.

47 §. Säteilysuojeluosaaminen säteilyn lääketieteellisessä käytössä. Valiokunta ehdottaa saamansa palautteen perusteella pykälän 1 ja 2 momentin täsmentämistä. Ehdotetulla 1 momentin

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

muotoilulla selvennetään sitä, että tarvittava säteilysuojeluosaaminen voidaan hankkia myös muutoin kuin tutkintoon johtavassa koulutuksessa.

49 §. Turvallisuusluvasta vapautettu toiminta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan pykälän 1 momentin 2 kohtaa on syytä täsmentää, jotta se vastaa säteilyturvallisuudirektiivin vaatimuksia. Vähäinen säteilyaltistus ei voi direktiivin mukaan olla perusteena turvallisuusluvasta vapauttamiselle lääketieteellistä altistusta tai kuvantamisessa henkilöön kohdistettua muuta kuin lääketieteellistä altistusta koskevassa toiminnassa. Näin ollen valiokunta ehdottaa säännöksen täydentämistä tältä osin.

54 §. Vakuuden asettaminen. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttiin kielellistä muutosta.

55 §. Vakuuden määräämisen perusteet. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 ja 2 momenttiin kielellistä täsmennystä.

57 §. Tuotteen markkinavalvonta. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttiin kielellistä korjausta.

63 §. Annosmittauspalvelun valvonta. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin täsmentämistä.

71 §. Kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuus. Valiokunta ehdottaa saamansa selvityksen perusteella pykälään uutta 2 momenttia, jonka mukaan säteilylähteiden valmistukseen, säilyttämiseen, kauppaan, vientiin tai tuontiin oikeuttavan turvallisuusluvan haltijan on toimitettava kalenterivuositain Säteilyturvakeskukseen tiedot vastaanottamistaan, luovuttamistaan ja hallinnassaan olevista säteilylähteistä.

Säteilyturvakeskus saa tiedon säteilyn käytöstä ja siihen liittyvistä säteilylähteistä ensisijaisesti säteilyn käyttäjiltä turvallisuuslupahakemuksissa ja säteilyn käytön muutoksia koskevissa ilmoituksissa. Vertaamalla säteilylähteitä toimittavilta ja vastaanottavilta tahoilta saatuja vastaanotto-, luovutus- ja varastointitietoja toiminnanharjoittajilta saatuihin hakemus- ja ilmoitustietoihin voidaan tehokkaasti valvoa, että kaikki turvallisuuslupaa edellyttävät säteilylähteet pysyvät vain sellaisten tahojen hallinnassa, joilla on asianmukainen turvallisuuslupa. Kyseessä on jatkuvasti käytössä oleva valvontamekanismi, ja samansisältöinen velvollisuus ilmoittaa tiedot Säteilyturvakeskukselle perustuu nykyisiin Säteilyturvakeskuksen ohjeisiin ja voimassa olevan säteilylain 53 §:n 1 momentin 4 kohtaan, jossa säädetään Säteilyturvakeskuksen oikeudesta velvoittaa toiminnanharjoittajaa ilmoittamaan kyseiset tiedot. Näin ollen turvallisuusluvanhaltijan ilmoitusvelvollisuutta on tarpeen laajentaa koskemaan kaikkia säteilylähteitä valmistuksen, säilyttämisen, kaupan, viennin tai tuonnin osalta.

81 §. Eräiden säännösten soveltaminen radioaktiivisiin jätteisiin. Valiokunta ehdottaa pykälän 3 kohtaan täsmennystä 71 §:ään tehdyn lisäyksen johdosta.

83 §. Säteilylähteiden ja käyttötilojen käytöstä poistaminen. Valiokunta ehdottaa täsmennystä pykälän 2 ja 3 momenttiin.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

84 §. Uudelleenkäytön, kierrättämisen, hyödyntämisen ja loppukäsittelyn edellytykset.

Valiokunta ehdottaa täsmennystä pykälän 1 momenttiin.

99 §. Ikärajoitukset sekä työharjoittelijoita ja opiskelijoita koskevat altistusolosuhteet.

Valiokunta ehdottaa täsmennystä pykälän 3 momenttiin.

111 §. Oireettoman henkilön lääketieteellisen altistuksen oikeutus. Valiokunta ehdottaa säännöksen 2 momenttia täsmennettäväksi.

112 §. Säteilysuojelun optimointi lääketieteellisessä altistuksessa. Valiokunta ehdottaa pykälän 4 momentin terminologian yhdenmukaistamista pykälän 3 momentin kanssa.

113 §. Lähetteen antajan velvollisuudet. Valiokunta ehdottaa pykälän otsikon sekä 1 ja 3 momentin sanamuodon täsmentämistä.

119 §. Säteilyannoksen arviointi. Valiokunta ehdottaa pykälän 3 momentin terminologian yhdenmukaistamista vastaamaan 1 momentissa ja 20 §:ssä käytettyä terminologiaa.

124 §. Tiedon antaminen ja suostumuksen pyytäminen. Perustuslakivaliokunta on tuonut lausunnossaan esille tarpeen lisätä lakiin säännökset alaikäisen ja muun vajaavaltaisen mielipiteen selvittämisestä ja kuvantamisen suorittamisesta yhteisymmärryksessä hänen kanssaan iän ja kehitystason mukaisesti. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa tämän vuoksi 124 §:n 2 momentin täydentämistä säännöksillä, jotka vastaavat muotoilultaan potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) alaikäisen potilaan asemaa koskevaa 7 §:ää.

126 §. Säteilyaltistuksen rajoittaminen. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin poistamista, koska samasta asiasta säädetään 26 §:ssä. Lisäksi valiokunta ehdottaa 1 momentiksi siirtyneen säännöksen 1 kohdan täsmentämistä.

127 §. Päästöt ja niiden raja-arvot. Valiokunta ehdottaa vähäistä selventävää muutosta pykälän 1 momenttiin.

131 §. Toimet säteilyturvallisuuspoikkeaman jälkeen. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 ja 2 momentin kielioppivirheiden korjaamista.

161 §. Ionisoimattoman säteilyn aiheuttaman altistuksen rajoittaminen. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momentin valtuussäännöksen täsmentämistä.

179 §. Viranomaisten oikeus saada ja luovuttaa tietoja. Uuden liikesalaisuuslain (595/2018) myötä lainsäädännön terminologiaa yhdenmukaistetaan siten, että säädöksissä käytetään liike- ja ammattisalaisuuden sijaan jatkossa käsitettä liikesalaisuus. Tästä johtuen valiokunta ehdottaa sanamuodon muutosta pykälän 2 momenttiin.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

185 §. Säteilyrikkomus. Valiokunta ehdottaa vähäisiä täydennyksiä pykälän 1 momentin 3 ja 4 kohtaan.

189 §. Valvontamaksu ja sen perusteet. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt lausunnossaan huomiota pykälän 5 momenttiin ja todennut, että säännös tulee poistaa tai sitä on merkittävästi täsmennettävä, jotta laki voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan saaman selvityksen mukaan 5 momentissa tarkoitettua uudentyypistä toimintaa ei ole toistaiseksi näköpiirissä, mutta tällaiseen toimintaan liittyvää maksujen perimisen mahdollistavaa säännöstä pidetään kuitenkin nopean teknisen kehityksen vuoksi tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta ehdottaa 5 momenttiin uutta muotoilua, joka linkittää maksun suuruuden liitteen maksuluokkaan A, jolloin Säteilyturvakeskuksen harkinta valvontamaksua määrättäessä on sidottua.

191 §. Valvontamaksun korottaminen ja jälkikanto. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin sanamuodon täsmentämistä.

199 §. Kuuleminen Säteilyturvakeskuksen antamista määräyksistä. Valiokunta ehdottaa pykälän selkeyttämistä siten, että säännökseen ei sisällytetä viittausta perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin oikeussääntöihin, vaan säädetään Säteilyturvakeskuksen antamista määräyksistä. Asiasisällöltään pykälä säilyy muuttumattomana.

202 §. Siirtymäsäännökset. Valiokunta ehdottaa pykälän 11, 14 ja 15 momentin täsmentämistä.

4. Laki ydinenergialain muuttamisesta

2 a §. Säteilylain soveltaminen. Valiokunta ehdottaa pykälän muotoiluun liittyviä teknisluonteisia muutoksia.

7 q §. Yleiset turvallisuusmääräykset. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin 28 kohtaan kielellistä muutosta.

27 c §. Valvonnasta vapauttaminen. Valiokunta ehdottaa täsmennyksiä pykälän 1 ja 2 momenttiin.

27 d §. Vapauttamisrajat. Valiokunta ehdottaa saamansa palautteen perusteella pykälän täydentämistä. Ehdotettu lisäys on tarpeen, jotta pykälä vastaisi paremmin ehdotetun säteilylain 85 §:ää.

6. Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta

Johtolause ja 1 §. Valiokunta ehdottaa johtolauseen ja 1 §:n muuttamista siten, että niissä huomioidaan hallituksen esityksen antamisen jälkeen voimaan tullut lain 1 §:n muutos.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

7. Laki lääkärin hyväksymisestä luokkaan A kuuluvien säteilytyöntekijöiden terveydenhuollon seurannan suorittavaksi lääkäriksi annetun lain 2 §:n 3 momentin kumoamisesta

1 §. Valiokunta ehdottaa pykälään säädösteknistä korjausta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 28/2018 vp sisältyvät 2., 3. ja 5. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 28/2018 vp sisältyvät 1., 4., 6. ja 7. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Säteilylaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on terveyden suojeleminen säteilyn aiheuttamilta haitoilta. Lain tarkoituksena on myös ehkäistä ja vähentää säteilystä aiheutuvia ympäristöhaittoja ja muita haittoja.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

2 §

Soveltamisala ja sen rajaukset

Tätä lakia sovelletaan säteilytoimintaan, vallitsevaan altistustilanteeseen ja säteilyvaaratilanteeseen.

Tätä lakia sovelletaan ionisoimattomasta säteilystä aiheutuvaan lääketieteelliseen ja työperäiseen altistukseen vain, jos tässä laissa niin säädetään.

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) alle viiden kilovoltin jännite-erolla toimivan ionisoivaa säteilyä sähköisesti tuottavan laitteen käyttöön;
- 2) avaruussäteilyn aiheuttamaan taustasäteilyyn maanpinnan tasossa;
- 3) kehossa luonnostaan olevien radioaktiivisten aineiden aiheuttamaan taustasäteilyyn;
- 4) ilmailussa muiden kuin ilma-aluksen miehistön altistukseen avaruussäteilylle;
- 5) avaruussäteilyn aiheuttamaan väestön altistukseen avaruuslennoilla.

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tämän lain soveltamisesta ydinenergialaissa (990/1987) tarkoitettuun ydinenergian käyttöön säädetään ydinenergialaissa.

Tässä laissa säädetään luonnonsäteilyä aiheutuvan säteilyaltistuksen määrittämisestä kaivoksissa sekä kaivostyön säteilyturvallisuutta koskevien vaatimusten asettamisesta. Muilta osin kaivosturvallisuudesta ja sen valvonnasta säädetään kaivoslaissa (621/2011).

Työturvallisuudesta ja työntekijöiden suojelusta säädetään lisäksi työturvallisuuslaissa (738/2002).

Säteilytyöntekijöiden terveydentilan seurannassa noudatetaan myös, mitä työterveyshuolto-laissa (1383/2001) säädetään.

Säteilyaltistuksesta asunnossa ja muussa oleskelutilassa sekä talousveden radioaktiivisuudesta säädetään lisäksi terveydensuojelulaissa (763/1994).

Säteilyaltistuksen huomioon ottamisesta uudis- ja korjausrakentamisessa säädetään lisäksi maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999).

Ympäristön suojelusta säädetään lisäksi ympäristönsuojelulaissa (527/2014). Jätelaissa (646/2011) säädetään muun kuin radioaktiivisen jätteen jätehuollosta.

Radioaktiivisten aineiden kuljetuksessa noudatetaan myös, mitä muualla laissa säädetään vaarallisten aineiden kuljetuksesta.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *annosmittauspalvelulla* toimintayksikköä ja palveluntuottajaa, joka suorittaa työntekijöiden henkilökohtaista annostarkkailua;

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

2) *annosrajalla* tietyinä ajanjaksona ionisoivasta säteilystä aiheutuvaa säteilyannosta, jota suu-
rempaa annosta ei saa aiheutua;

3) *annosrajoituksella* tietyinä ajanjaksona ionisoivasta säteilystä aiheutuvan muun henkilön
kuin potilaan henkilökohtaisen säteilyannoksen rajoitusta, jota käytetään säteilysuojelun opti-
moimiseksi säteilytoiminnassa;

4) *avolähteellä* radioaktiivista ainetta sisältävää säteilylähdettä, jonka rakenne tai ominaisuus
ei estä radioaktiivisen aineen leviämistä ympäristöön;

5) *henkilökohtaisella annostarkkailulla* ulkoisen ja sisäisen säteilyn aiheuttaman henkilökoh-
taisen annoksen mittaamista ja määrittämistä;

6) *ionisoimattomalla säteilyllä* ultraviolettisäteilyä, näkyvää valoa, infrapunasäteilyä, radio-
taajuista säteilyä, pientaajuisia ja staattisia sähkö- ja magneettikenttiä sekä ultraääntä;

7) *ionisoivalla säteilyllä* säteilyä, joka muodostaa väliaineessa ioneja;

8) *korkea-aktiivisella umpilähteellä* umpilähdettä, jonka sisältämän radioaktiivisen aineen ak-
tiivisuus on suurempi kuin 75 §:n 5 momentin nojalla säädetyn aktiivisuuden arvo;

9) *luonnonsäteilyllä* ionisoivaa säteilyä, joka on peräisin avaruudesta tai luonnon radioaktiivi-
sista aineista silloin, kun niitä ei käytetä säteilylähteinä;

10) *lääketieteellisellä altistuksella*:

a) potilaan tai oireettoman henkilön säteilyaltistusta osana häneen itseensä kohdistuvaa tutki-
musta, toimenpidettä ja hoitoa, joiden on tarkoitus edistää hänen terveyttään, sekä hänen tukihen-
kilönsä säteilyaltistusta;

b) lääketieteellisestä tutkimuksesta annetussa laissa (488/1999) tarkoitettuun lääketieteelli-
seen tutkimukseen osallistuvan tutkittavan säteilyaltistusta;

11) *orvolla lähteellä* turvallisuuslupaa edellyttävää säteilylähdettä, joka ei ole sen käyttöön tai
hallussapitoon oikeutetun toiminnanharjoittajan hallussa;

12) *potentiaalisella altistuksella* säteilyaltistusta, jota ei odoteta varmuudella tapahtuvan, mut-
ta joka voi aiheutua laiteviasta, käyttövirheestä tai muusta satunnaisesta tapahtumasta tai tapah-
tumasarjasta;

13) *radonilla* radon-222 isotooppia;

14) *radioaktiivisella aineella* ainetta, joka hajoaa itsestään ja lähettää ionisoivaa säteilyä;

15) *radioaktiivisella jätteellä* radioaktiivista ainetta tai sillä kontaminoitunutta laitetta, tavaraa
ja ainetta, jolle ei ole käyttöä tai jolle ei löydy omistajaa, ja joka on tehtävä radioaktiivisuutensa
puolesta vaarattomaksi;

16) *radioaktiivisen jätteen vaarattomaksi tekemisellä* toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen ra-
dioaktiivisen jätteen käsittelemiseksi, eristämiseksi, sijoittamiseksi tai käytön rajoittamiseksi si-
ten, ettei jätteestä aiheudu haittaa terveydelle tai ympäristölle;

17) *siirrolla* tuomista ja viemistä Euroopan unionin jäsenmaasta toiseen;

18) *suojelutoimella* toimenpidettä, jolla vähennetään ihmisten säteilyaltistusta tai sen mahdol-
lisuutta säteilyvaaratilanteessa tai vallitsevassa altistustilanteessa;

19) *suuritehoisella laserlaitteella* laitetta, joka standardin SFS-EN 60825-1 mukaan kuuluu
luokkaan 3B tai 4;

20) *säteilylaitteella* laitetta, joka sähköisesti tuottaa säteilyä tai jossa radioaktiivista ainetta
käytetään sen radioaktiivisuuden vuoksi;

21) *säteilyllä* ionisoivaa ja ionisoimatonta säteilyä;

22) *säteilylähteellä* säteilylaitetta sekä radioaktiivista ainetta, jota käytetään sen radioaktiivi-
suuden vuoksi;

23) *säteilynkäytöllä*:

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

- a) säteilylähteen käyttöä, valmistusta, kauppaa, asennusta, huoltoa ja korjausta;
- b) säteilylähteen ja radioaktiivisen jätteen hallussapitoa, säilyttämistä, tuontia, vientiä, siirtoa ja varastointia;
- c) radioaktiivisen aineen ja radioaktiivisen jätteen kuljetusta;
- d) radioaktiivisen jätteen vaarattomaksi tekemistä;
- 24) *säteilyn lääketieteellisellä käytöllä* säteilyn käyttöä, josta aiheutuu lääketieteellistä altistusta;
- 25) *säteilytoiminnalla*:
 - a) säteilyn käyttöä;
 - b) toimintaa ja olosuhdetta, jossa altistus luonnonsäteilylle korjaavista toimenpiteistä huolimatta on viitearvoa suurempi;
 - c) vallitsevassa altistustilanteessa tehtäviä suojelutoimia, joissa työperäinen altistus on viitearvoa suurempi;
- 26) *säteilytyöllä* säteilytoiminnassa tehtävää työtä, jossa työntekijälle voi aiheutua väestön annosrajaa suurempi säteilyannos;
- 27) *säteilytyöntekijällä* työntekijää, joka tekee säteilytyötä;
- 28) *säteilyturvallisuuspoikkeamalla* tapahtumaa, jonka seurauksena säteilyturvallisuus vaarantuu tai voi vaarantua sekä suunnitellusta poikkeavaa lääketieteellistä altistusta;
- 29) *säteilyyn perehtyneellä työterveyslääkärillä* lääkärin hyväksymisestä luokkaan A kuuluvien säteilytyöntekijöiden terveydentilan seurannan suorittavaksi lääkäriksi annetun lain (170/2017) 1 §:ssä tarkoitettua säteilyyn perehtynyttä työterveyslääkärinä;
- 30) *säteilyvaara-avustajalla* henkilöä, joka ei ole säteilyvaaratyöntekijä ja joka avustaa suojelutoimissa tai osallistuu muuhun yhteiskunnan kannalta välttämättömään työhön säteilyvaaratilanteessa;
- 31) *säteilyvaaratilanteella* tilannetta, jossa säteilyturvallisuuspoikkeaman seuraukset edellyttävät tai voivat edellyttää erityisiä toimenpiteitä pelastustoimintaan tai suojelutoimiin osallistuvien henkilöiden tai väestön säteilyaltistuksen rajoittamiseksi tai pienentämiseksi;
- 32) *säteilyvaaratilanteesta aiheutuvan altistuksen vertailutasolla* säteilyannosta, jota suuremmat annokset pyritään estämään kaikilta henkilöiltä säteilyvaaratilanteessa;
- 33) *säteilyvaaratyöntekijällä* henkilöä, jolla on ennalta määriteltävä tehtävä säteilyvaaratilanteessa ja joka saattaa altistua ionisoivalle säteilylle pelastustoiminnassa tai suojelutoimissa säteilyvaaratilanteessa;
- 34) *toiminnanharjoittajalla* 48 §:ssä tarkoitetun turvallisuusluvan haltijaa, **165 §:ssä tarkoitettua luvan haltijaa**, yritystä, yhteisöä, säätiötä ja laitosta, muuta työnantajaa tai yksityistä elinkeinonharjoittajaa, joka harjoittaa säteilytoimintaa;
- 35) *tuonnilla* tuontia Suomeen Euroopan unionin ulkopuolelta;
- 36) *työperäisellä altistuksella* työntekijöiden altistusta säteilylle työssään;
- 37) *ulkopuolisella työntekijällä* toiminnanharjoittajan säteilytoimintaan osallistuvaa muuta kuin toiminnanharjoittajan palveluksessa olevaa työntekijää, työharjoittelijaa ja opiskelijaa;
- 38) *umpilähteellä* radioaktiivista ainetta sisältävää säteilylähdettä, jonka rakenne tai ominaisuudet estävät suunnitelluissa käyttöolosuhteissa radioaktiivisen aineen leviämisen ympäristöön;
- 39) *vallitsevalla altistustilanteella* ionisoivan säteilyn aiheuttamaa altistustilannetta, joka ei ole säteilyvaaratilanne tai säteilytoimintaa;
- 40) *viennillä* vientiä Suomesta Euroopan unionin ulkopuolelle;

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

41) *viitearvolla* säteilyannoksen, altistuksen tai aktiivisuuspitoisuuden arvoa, jota suurempaa säteilyannosta, altistusta tai aktiivisuuspitoisuutta ei ole asianmukaista sallia vallitsevassa altistustilanteessa;

42) *väestöllä* henkilöitä, jotka eivät ole työntekijöitä, ulkopuolisia työntekijöitä, säteilyvaara-työntekijöitä, säteilyvaara-avustajia tai lääketieteelliselle altistukselle altistuvia henkilöitä;

43) *väestön altistuksella* sellaista henkilön säteilyaltistusta, joka ei ole työperäistä eikä lääketieteellistä altistusta.

2 luku

Säteilysuojelun yleiset periaatteet

5 §

Oikeutusperiaate

Säteilytoiminta ja suojelutoimet ovat oikeutettuja, jos saavutettava kokonaishyöty on suurempi kuin aiheutuvat haitat (*oikeutusperiaate*).

6 §

Optimointiperiaate

Säteilysuojelun optimoimiseksi työperäinen altistus ja väestön altistus ionisoivalle säteilylle on pidettävä niin vähäisenä kuin se käytännöllisin toimenpitein on mahdollista sekä lääketieteellinen altistus on rajoitettava välttämättömään tarkoitettun tutkimus- tai hoitotuloksen saavuttamiseksi tai toimenpiteen suorittamiseksi (*optimointiperiaate*).

7 §

Yksilönsuojaperiaate

Säteilytoiminnassa työntekijän ja väestön yksilön säteilyannos ei saa olla annosrajaa suurempi (*yksilönsuojaperiaate*).

Ionisoimattoman säteilyn aiheuttaman altistuksen rajoittamisesta säädetään 161 §:ssä.

8 §

Poikkeuslupa annosrajaa suuremmalle työntekijän säteilyannokselle

Säteilyturvakeskus voi myöntää poikkeusluvan annosrajaa suuremmalle säteilyannokselle nimetyille työntekijälle poikkeuksellisissa tilanteissa turvallisuutta koskevien perusnormien vahvistamisesta ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta suojelemiseksi ja direktiivien 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom ja 2003/122/Euratom kumoamisesta an-

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

netun Neuvoston direktiivin 2013/59/Euratom 52 artiklassa säädetyillä edellytyksillä ja säädettyjä menettelyjä noudattaen.

9 §

Annosrajoitukset ja potentiaalista altistusta koskevat rajoitukset

Annosrajoitukset ja potentiaalista altistusta koskevat rajoitukset asetetaan toiminnan ominaispiirteet huomioon ottaen siten, että altistuksen ennakoidaan jäävän rajoitusta pienemmäksi säteilysuojelun optimoinnin tuloksena.

Lisäksi työperäistä ja väestön altistusta koskevat annosrajoitukset asetetaan siten, että kaikista turvallisuuslupaa edellyttävistä toiminnoista aiheutuvan säteilyannoksen yhteismäärän ennakoidaan jäävän annosrajaa pienemmäksi.

10 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella annetaan Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi tarkemmat säännökset säteilytoiminnan ja suojelutoimien oikeutusperiaatteen mukaisuuden arvioinnista ja säteilysuojelun optimoinnista sekä säteilyaltistuksen laskenta- ja määrittämisperusteista.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään työntekijöiden ja väestön annosrajoista Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset yleisesti käytettävistä säteilytoiminta- ja säteilylähdekohtaisista annosrajoituksista ja potentiaalista altistusta koskevista rajoituksista ja niiden käytöstä sekä oikeutuksen ja säteilysuojelun optimoinnin toteutumisen osoittamisesta.

11 §

Riskien huomioon ottaminen viranomaisvalvonnassa

Tämän lain mukaisten velvoitteiden noudattamista valvoessaan valvontaviranomainen ottaa huomioon:

- 1) altistustilanteen luonteen ja laajuuden;
- 2) säteilyaltistukseen ja säteilylähteisiin liittyvät riskit;
- 3) sen vaikutuksen, joka valvonnalla voi olla riskien vähentämisessä ja säteilyturvallisuuden parantamisessa.

Valvontatoiminnassa tavoitteena on, että turvallisuuslupaa edellyttävät säteilylähteet ovat valvontaviranomaisen valvonnassa lähteen koko elinkaaren.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

12 §

Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuusjohtaminen

Tässä laissa säädettyjen veloitteiden noudattamisesta vastuussa olevan organisaation johdon on huolehdittava siitä, että organisaation toiminnassa ylläpidetään ja kehitetään hyvää turvallisuuskulttuuria ja kaikilla tasoilla työskentelevät henkilöt, tehtäviensä mukaan:

1) ovat tietoisia toimintaan ja suojeletoimiin liittyvistä säteilyriskeistä sekä ymmärtävät niiden turvallisuusmerkityksen;

2) noudattavat turvallisia toimintatapoja;

3) osallistuvat turvallisuuden jatkuvaan kehittämiseen.

Lisäksi organisaation johdon on huolehdittava, että turvallisuusjohtamisessa yhdistyvät menetelmien, toimintatapojen ja ihmisten johtaminen turvallisuuden hallitsemiseksi.

Säteilyturvakeskus antaa kansainvälisiin suosituksiin perustuen tarkemmat määräykset hyvän turvallisuuskulttuurin ylläpitämisestä ja edistämisestä sekä turvallisuusjohtamisesta.

3 luku

Viranomaiset ja muut viranomaistehtävät

13 §

Ministeriöt

Tämän lain noudattamisen valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle.

Työ- ja elinkeinoministeriölle kuuluvat tämän lain noudattamisen ylin johto ja ohjaus asioissa, jotka koskevat ydinenergialaissa tarkoitettua ydinenergian käyttöä.

14 §

Säteilyturvakeskus

Säteilyturvakeskus valvoo tämän lain noudattamista, jollei muualla toisin säädetä.

Säteilyturvakeskus toimii Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 35 artiklassa tarkoitettuna valvontalaitoksena sekä huolehtii sopimuksen nojalla toteutettavan säteilyturvallisuuvalvonnan toimeenpanoon kuuluvista viranomaistehtävistä, yhteystehtävistä ja raportointitehtävistä, jollei muualla toisin säädetä.

Säteilyturvakeskus toimii radioaktiivisen jätteen ja käytetyn ydinpolttoaineen siirtojen valvonnasta ja tarkkailusta annetussa neuvoston direktiivissä 2006/117/Euratom, jäljempänä *jätesiirotidirektiivi*, tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena.

Säteilyturvakeskus laatii ja toteuttaa koko väestöä edustavan ympäristön säteilyvalvontaohjelman ympäristössä olevien radioaktiivisten aineiden määrien ja niistä aiheutuvan väestön altistuksen suuruuden seuraamiseksi.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Säteilyturvakeskus kokoaa ja julkaisee valtakunnalliset arviot säteilyn lääketieteellisestä käytöstä aiheutuneista säteilyaltistuksista ja niiden kehittymisestä.

Säteilyturvakeskus ylläpitää säteilymittausten luotettavuuden varmistamiseksi tarpeellisia kansallisia mittanormaaleja.

Säteilyturvakeskus toimii ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena säteilyturvallisuusasiantuntijan ja säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuudesta päättämistä varten. Terveydenhuollon ammattihenkilön pätevyyden tunnustamisesta säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994).

15 §

Kunnan terveydensuojeluviranomainen

Kunnan terveydensuojeluviranomainen valvoo 154 §:ssä tarkoitetun talousveden radioaktiivisuuden ja asuntojen ja muiden oleskelutilojen 158 §:ssä tarkoitetun radonpitoisuuden viitearvojen noudattamista sekä 146 §:n 1 momentissa tarkoitettua selvitysvelvollisuutta talousveden, asuntojen ja muiden oleskelutilojen osalta.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen 1 momentissa tarkoitettussa valvonnassa noudatetaan terveydensuojelulakia.

Lisäksi kunnan terveydensuojeluviranomainen huolehtii solariumien tarkastamisesta 173 ja 174 §:n mukaisesti.

16 §

Tulli

Tulli valvoo osaltaan säteilylähteiden ja radioaktiivisten jätteiden ja 69 §:ssä tarkoitettujen kulutustavaroiden tuontia ja vientiä sekä radioaktiivisten jätteiden kulkua Suomen alueen kautta. **Lisäksi Tulli valvoo osaltaan säteilylähteiden ja radioaktiivisten jätteiden kansainvälisiä kuljetuksia ja kansainvälistä liikennettä.**

Tulli valvoo osaltaan 68 §:ssä tarkoitettujen radioaktiivisten aineiden käyttökiellon piirissä olevien tuotteiden tuontia ja vientiä koskevan kiellon noudattamista.

Tullin suorittamassa valvonnassa noudatetaan tullilakia (304/2016).

17 §

Muut viranomaiset

Elintarvikkeiden ja rehujen radioaktiivisuuden toimenpidearvon noudattamista sekä 68 §:ssä tarkoitettua radioaktiivisten aineiden käytön kieltoa valvovat elintarvikelain (23/2006) 4 luvussa tarkoitettut viranomaiset sekä rehulain (86/2008) 4 luvussa tarkoitettut viranomaiset omilla toimialoillaan.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo 68 §:ssä tarkoitettua kieltoa kosmeettisten valmisteiden ja lelujen osalta.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Tässä pykälässä tarkoitetut viranomaiset noudattavat valvonnassa oman toimialansa asianomaisia lakeja.

18 §

Säteilyturvallisuusneuvottelukunta

Säteilyturvallisuutta koskevien asioiden valmistelevaa käsittelyä varten Säteilyturvakeskuksen yhteydessä toimii valtioneuvoston asettama säteilyturvallisuusneuvottelukunta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään neuvottelukunnan kokoonpanosta, päätösvaltaisuudesta, toimikaudesta ja tehtävistä.

4 luku

Säteilyturvakeskuksen rekisterit

19 §

Rekisterit

Säteilyturvakeskuksessa on tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten:

- 1) työntekijöiden annosrekisteri, joka sisältää 20 §:n 2 momentissa tarkoitettut työperäiseen altistukseen liittyvät tiedot;
- 2) rekisteri hyväksytyä säteilyturvallisuusvastaavan koulutusta järjestävistä koulutusorganisaatioista;
- 3) rekisteri 39 §:n 1, 4 ja 5 momentin nojalla hyväksytyistä säteilyturvallisuusasiantuntijoista sekä 42 §:n 3 ja 4 momentin nojalla hyväksytyistä säteilyturvallisuusvastaavista;
- 4) turvallisuusluparekisteri, joka sisältää tiedot säteilytoiminnoista ja niihin liittyvistä toiminnanharjoittajista, säteilyturvallisuusvastaavista, säteilylähteistä ja säteilytoiminnan harjoittamispaikoista;
- 5) rekisteri asuntojen, muiden oleskelutilojen ja työpaikkojen radonpitoisuuksista;
- 6) rekisteri 165 §:ssä tarkoitetuista luvista suuritehoisen laserlaitteen käyttöön sisältäen tiedot toiminnasta, toiminnanharjoittajasta, vastuuhenkilöistä ja laitteista.

Lisäksi Säteilyturvakeskuksen rekistereihin voidaan tallettaa tämän lain soveltamisalaan kuuluvista valvontakohteista valvonnan ja sen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja.

Henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan lisäksi, mitä siitä muualla laissa säädetään.

20 §

Työntekijöiden annosrekisteri

Säteilyturvakeskus pitää työntekijöiden annosrekisteriä säteilytyöntekijöiden, säteilyvaaratyöntekijöiden ja säteilyvaara-avustajien terveyden sekä säteilyturvallisuuden varmistamista varten.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Rekisteriin talletetaan henkilökohtaisesta annostarkkailusta kunkin työntekijän tunnistetiedot sekä tiedot:

- 1) työtehtävistä;
- 2) toiminnanharjoittajista ja ulkopuolisten työntekijöiden työnantajista;
- 3) käytetyistä henkilökohtaisen säteilyannoksen määritysmenetelmistä;
- 4) säteilyaltistukseen vaikuttavista tekijöistä;
- 5) henkilökohtaisen annostarkkailun tuloksista.

Lisäksi rekisteriin talletetaan tiedot altistusolosuhteiden tarkkailumenetelmistä ja tuloksista, siltä osin kuin niitä käytetään työntekijän henkilökohtaisen säteilyannoksen määrittämiseen.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset annosrekisteriin talletettavista tiedoista.

21 §

Työntekijöiden annosrekisterin tietojen luovuttaminen ja säilyttäminen

Työntekijöiden annosrekisteriin sisältyvät henkilötiedot ovat salassa pidettäviä.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, rekisteristä saadaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa työperäistä altistusta koskevia tietoja säteilyyn perehtyneelle työterveyslääkärille, toiminnanharjoittajalle ja ulkopuolisen työntekijän työnantajalle, jos tietojen saaminen on välttämätöntä tässä laissa säädettyä terveydentilan seurantaa, säteilytyöntekijän luokittelemista tai työntekijän myöhemmän altistuksen seuranta varten.

Annosrekisterissä olevia tietoja säilytetään niin kauan kuin työntekijä on säteilytyössä, ja sen jälkeen siihen asti, kunnes henkilö on tai olisi täyttänyt 75 vuotta, kuitenkin vähintään 30 vuotta säteilytyön päättymisestä. Säteilyturvakeskus voi säteilyturvallisuuden varmistamiseen liittyviä tutkimustarkoituksia varten säilyttää tietoja tätä pidempään.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset annosrekisteristä luovutettavista tiedoista.

5 luku

Toiminnanharjoittajan velvollisuudet

22 §

Vastuu säteilyturvallisuudesta

Toiminnanharjoittaja vastaa toiminnan säteilyturvallisuudesta. Tätä vastuuta ei voida siirtää toiselle.

Toiminnanharjoittajalle kuuluvia velvollisuuksia ei vähennä se, että toimintaan on nimetty säteilyturvallisuusvastaava tai muu vastuuhenkilö tai että toiminnassa käytetään asiantuntijoita.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

23 §

Toiminnan järjestämisen perusteet

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava toiminnan järjestämisestä siten, että toiminta täyttää tässä laissa säädetyt vaatimukset ja että säteilyturvallisuuspoikkeamat on riittävän tehokkaasti esitetty ja niiden seuraukset ovat mahdollisimman vähäiset. Toiminnanharjoittajan on toteutettava sellaiset toimenpiteet säteilyturvallisuuden parantamiseksi, joita voidaan pitää perusteltuina niiden laatuun ja kustannuksiin sekä säteilyturvallisuutta parantavaan vaikutukseen nähden.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että sen käytettävissä on toiminnan luonteeseen ja laajuuteen katsoen tarpeellinen asiantuntemus sekä riittävät taloudelliset ja henkilöstövoimavarat toiminnan toteuttamiseksi turvallisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset 2 momentissa tarkoitetuista taloudellisista ja henkilöstövoimavaroja koskevista vaatimuksista.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat teknisluonteiset määräykset säteilyturvallisuuspoikkeamien estämiseksi ja niiden seurausten rajoittamiseksi.

24 §

Uudentyyppisen tai olemassa olevan toiminnan oikeutusarviointi

Toiminnanharjoittajan on osoitettava uudentyyppinen turvallisuuslupaa edellyttävä säteilytoiminta oikeutetuksi. Sama koskee olemassa olevaa säteilytoimintaa, jos toiminnan tehokkuudesta, mahdollisista seurauksista taikka vaihtoehtoisista menetelmistä tai tekniikoista saadaan uutta merkittävää tietoa.

Säteilyturvakeskus vahvistaa toiminnan oikeutetuksi osana turvallisuusluvan myöntämistä tai erikseen.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset oikeutusarvioinnissa noudatettavista menettelyistä sekä siinä tarvittavista selvityksistä.

25 §

Annosrajoitusten ja potentiaalista altistusta koskevien rajoitusten asettaminen

Toiminnanharjoittajan on etukäteen asetettava säteilytoiminnassa käytettävät annosrajoitukset ja potentiaalista altistusta koskevat rajoitukset, jollei Säteilyturvakeskus ole 10 §:n nojalla vahvistanut kyseisessä toiminnassa yleisesti käytettäviä rajoituksia. Ulkopuolisen työntekijän työperäistä altistusta koskevat rajoitukset on asetettava yhteistyössä ulkopuolisen työntekijän työnantajan kanssa.

Työntekijän ja väestön potentiaalista altistusta koskeva rajoitus on asetettava etukäteen sellaisille 26 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuille säteilyturvallisuuspoikkeamille, joista voi aiheutua merkittävää säteilyaltistusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja rajoituksia koskevat tiedot on toimitettava Säteilyturvakeskukselle osana turvallisuusluvan myöntämistä tai erikseen.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

26 §

Säteilytoiminnan turvallisuusarvio

Turvallisuuslupaa edellyttävässä toiminnassa toiminnanharjoittajan on tehtävä säteilytoiminnan turvallisuusarvio, jossa:

- 1) tunnistetaan, miten toiminnasta voi aiheutua säteilyaltistusta ottaen huomioon mahdolliset säteilyturvallisuuspoikkeamat;
- 2) arvioidaan toiminnasta aiheutuva työperäisen, väestön ja lääketieteellisen altistuksen suuruus sekä potentiaalisen altistuksen todennäköisyys ja suuruus;
- 3) esitetään toimet säteilyturvallisuuden varmistamiseksi ja säteilysuojelun optimoimiseksi;
- 4) esitetään toimet tunnistettujen säteilyturvallisuuspoikkeamien ennaltaehkäisemiseksi sekä niihin varautumiseksi;
- 5) esitetään säteilytoimintoja koskevat luokitukset.

Turvallisuusarvio on laadittava kirjallisesti ja se on pidettävä ajan tasalla.

Säteilyturvakeskus vahvistaa turvallisuusarvion osana turvallisuusluvan myöntämistä tai erikseen.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset turvallisuusarvion sisällöstä ja laatimisesta.

27 §

Säteilytoimintaa koskevat luokitukset

Turvallisuuslupaa edellyttävässä toiminnassa toiminnanharjoittajan on tehtävä säteilytoimintaa koskevat luokitukset toiminnasta aiheutuvan säteilyaltistuksen ja toiminnassa käytettävien säteilylähteiden perusteella. Luokitukset on esitettävä turvallisuusarviossa.

Säteilyturvakeskus vahvistaa säteilytoimintaa koskevat luokitukset osana turvallisuusluvan myöntämistä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset säteilytoimintaa koskevista luokituksista.

28 §

Säteilyturvallisuusvastaavan nimeäminen ja tehtävät

Turvallisuuslupaa edellyttävässä toiminnassa toiminnanharjoittajan on nimettävä säteilyturvallisuusvastaava ja tarvittaessa tälle sijainen. Säteilyturvallisuusvastaavan tehtävänä on huolehtia toiminnanharjoittajan apuna säteilysuojelun toteuttamisesta.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että säteilyturvallisuusvastaavalla on riittävä toimivalta hoitaa hänelle osoitetut tehtävät.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset säteilyturvallisuusvastaavan sijaisuusjärjestelyistä.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

29 §

Säteilytoiminnan johtamisjärjestelmä

Turvallisuuslupaa edellyttävässä toiminnassa toiminnanharjoittajalla on oltava kirjallinen säteilytoiminnan johtamisjärjestelmä.

Johtamisjärjestelmässä on oltava säteilyturvallisuusvastaavan nimi, syntymäaika ja yhteystiedot sekä, ottaen huomioon säteilytoiminnan luonne ja laajuus sekä olosuhteet toiminnan harjoittamispaikalla, riittävät tiedot:

1) 33, 37 ja 38 §:n mukaisten vaatimusten todentamiseksi henkilöiden pätevyydestä, koulutuksesta ja perehdytyksestä;

2) säteilyturvallisuuden ja turvajärjestelyjen kannalta merkittävistä tehtävistä, vastuunjaosta ja tiedonkulusta;

3) toimista 12 §:ssä tarkoitetun hyvän turvallisuuskulttuurin ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi;

4) säteilyturvallisuusasiantuntijan ja lääketieteellisen fysiikan asiantuntijan käytön järjestämisestä;

5) muista hallinnollisista ja organisatorisista järjestelyistä säteilyturvallisuuden varmistamiseksi ja turvajärjestelyjen toteuttamiseksi.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset johtamisjärjestelmässä esitettävistä tiedoista.

30 §

Laadunvarmistus

Toiminnanharjoittajan on asetettava laatutavoitteet turvallisuuslupaa edellyttävälle toiminnalle sekä määriteltävä ja toteutettava järjestelmälliset toimenpiteet, joiden avulla voidaan varmistua laatutavoitteiden toteutumisesta (*laadunvarmistus*) sekä laissa säädettyjen vaatimusten täytymisestä.

Toiminnanharjoittajan on laadittava laadunvarmistuksen toteuttamista varten laadunvarmistusohjelma. Ohjelmassa on esitettävä laadunvarmistustoimenpiteet, niiden suorittaminen, suoritusvälit, toimenpiderajat, toimenpiteet toimenpiderajojen ylittyessä ja ohjelman mukaisten toimenpiteiden toteuttamista koskevat vastuut. Lisäksi ohjelmassa on oltava säteilylähteiden ja -laitteiden sekä muiden turvallisuuteen vaikuttavien laitteiden, ohjelmistojen ja oheisvälineiden teknisen testauksen ja tarkistamisen toteuttamista koskevat ohjeet.

Laadunvarmistuksen tulokset on dokumentoitava. Laadunvarmistusohjelmaa on arvioitava säännöllisesti ja sitä on tarvittaessa muutettava.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset laadunvarmistustoimenpiteistä ja niiden suoritusväleistä ja ohjeista sekä tulosten dokumentoinnista.

31 §

Tiedonantamisvelvollisuus ja tietojen säilyttäminen

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että työntekijän saatavilla on tämän työtä koskevat säteilyturvallisuusohjeet ja muut työntekijän säteilyturvallisuutta koskevat asiakirjat.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Säteilytoiminnan turvallisuutta koskevia asiakirjoja ja niihin rinnastettavia tietoaineistoja on säilytettävä niin kauan kuin se on tarpeen toiminnan säteilyturvallisuuden varmistamiseksi, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset säteilytoiminnan turvallisuutta koskevien tietojen saatavilla olosta ja säilyttämisestä.

32 §

Asiantuntijoiden käyttäminen

Toiminnanharjoittajan on turvallisuuslupaa edellyttävässä toiminnassa käytettävä säteilyturvallisuusasiantuntijaa työntekijöiden ja väestön säteilysuojelun suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa lukuun ottamatta sellaisia säteilytoimintoja, joista ei aiheudu työperäistä altistusta, väestön altistusta eikä potentiaalista altistusta.

Lisäksi lääketieteellisen fysiikan asiantuntijaa on käytettävä altistuksen kohteena olevan henkilön säteilysuojelun suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa, kun kyseessä on lääketieteellinen altistus tai 14 luvussa tarkoitettu kuvantaminen, jossa käytetään terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetussa laissa (629/2010) tarkoitettua terveydenhuollon laitetta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja asiantuntijoita on käytettävä tarkoituksenmukaisella tavalla suhteutettuna toiminnasta aiheutuvaan säteilyaltistukseen ja potentiaaliseen altistukseen.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset asiantuntijoiden käyttämisestä.

33 §

Työntekijöiden koulutus ja perehdytys

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava, että kaikilla työntekijöillä, jotka osallistuvat säteilytoimintaan tai joiden tehtävät muutoin edellyttävät erityisosaamista säteilysuojelussa, on toiminnan ja tehtävien edellyttämä kelpoisuus, säteilysuojelukoulutus ja perehdytys tehtäviinsä.

Toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa vastuullaan olevasta säteilysuojelukoulutuksesta ja perehdytyksestä työntekijäkohtaisesti.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitettun säteilysuojelukoulutuksen ja perehdytyksen antamisesta ja sisällöstä, kun koulutus ja perehdytys annetaan täydennyskoulutuksena.

34 §

Ammattitaitoa ylläpitävä täydennyskoulutus

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava, että säteilytoimintaan osallistuvat työntekijät saavat säteilysuojelua käsittelevää täydennyskoulutusta riittävästi ja säännöllisesti.

Toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa vastuullaan olevasta säteilysuojelun täydennyskoulutuksesta työntekijäkohtaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset säännöllisestä säteilysuojelun täydennyskoulutuksesta ja sen sisällöstä.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

35 §

Yksityisen elinkeinonharjoittajan sekä toiminnanharjoittajan edustajan vastuu omasta säteily-suojelustaan ja koulutuksestaan

Yksityisen elinkeinonharjoittajan sekä muun kuin työntekijäasemassa olevan toiminnanharjoittajan edustajan on säteilytoimintaan osallistuessaan huolehdittava omasta säteilysuojelustaan noudattaen työntekijän suojelua, säteilysuojelukoulutusta ja perehdytystä sekä täydennyskoulutusta koskevia säännöksiä.

6 luku

Kelpoisuusvaatimukset ja säteilysuojeluosaaminen

36 §

Säteilyturvallisuusasiantuntijan osaamisalat

Säteilyturvallisuusasiantuntijan osaamisalat ovat:

- 1) säteilytoiminta terveydenhuollossa ja eläinlääketieteessä;
- 2) säteilytoiminta teollisuudessa ja tutkimuksessa;
- 3) ydinenergian käyttö.

37 §

Säteilyturvallisuusasiantuntijan kelpoisuus

Säteilyturvallisuusasiantuntijalla on oltava yliopistolaissa (558/2009) tarkoitettu ylempi korkeakoulututkinto soveltuvalta matemaattis-luonnontieteelliseltä tai teknilliseltä alalta. Säteilyturvallisuusasiantuntijalla on myös oltava osaamisalan edellyttämä säteilysuojelukoulutus ja riittävä työkokemus tehtävään soveltuvalta osaamisalalta.

Terveydenhuollon ja eläinlääketieteen säteilytoiminnassa säteilyturvallisuusasiantuntijalla on lisäksi oltava terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain nojalla oikeus käyttää sairaalafyysikon ammattinimikettä.

Radioaktiivisten aineiden maantie- ja raidekuljetuksissa säteilyturvallisuusasiantuntijalla on lisäksi oltava vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (719/1994) 10 c §:n 2 momentissa tarkoitettu turvallisuusneuvonantajan todistus, joka osoittaa kyseessä olevaa kuljetusmuotoa koskevan asiantuntemuksen radioaktiivisten aineiden kuljetukseen.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset säteilyturvallisuusasiantuntijan osaamisalalla edellytettävistä osaamisvaatimuksista ja riittävästä työkokemuksesta.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

38 §

Lääketieteellisen fysiikan asiantuntijan kelpoisuus

Lääketieteellisen fysiikan asiantuntijalla on oltava terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain nojalla oikeus käyttää sairaalafysiikan ammattinimikettä.

39 §

Säteilyturvallisuusasiantuntijan hyväksyminen ja kelpoisuuden toteaminen

Säteilyturvakeskus myöntää hakemuksesta osaamisalakohtaisen oikeuden toimia säteilyturvallisuusasiantuntijana sille, joka täyttää 37 §:ssä tarkoitetut kelpoisuusvaatimukset.

Säteilyturvallisuusasiantuntijan kelpoisuusvaatimukset terveydenhuollon ja eläinlääketieteen säteilytoiminnan osaamisalalla täyttävä sairaalafysikko voi toimia säteilyturvallisuusasiantuntijana mainitulla osaamisalalla ilman 1 momentissa tarkoitettua hyväksyntää.

Jos säteilyturvallisuusasiantuntijan säteilysuojelukoulutusta ei jollakin osaamisalalla ole Suomessa saatavilla, Säteilyturvakeskus määrittelee säteilyturvallisuusasiantuntijan koulutusta ja työkokemusta koskevat tehtävien edellyttämät vaatimukset sekä toteaa kussakin yksittäistapauksessa kelpoisuuden.

Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvassa tapauksessa Säteilyturvakeskus päättää ulkomailla hankitun säteilyturvallisuusasiantuntijan pätevyyden tuottamasta oikeudesta toimia säteilyturvallisuusasiantuntijana Suomessa teollisuuden ja tutkimuksen säteilytoiminnan sekä ydinenergian käytön osaamisalalla noudattaen mainittua lakia.

Mitä 4 momentissa säädetään, sovelletaan myös tilapäiseen ja satunnaiseen palveluiden tarjoamiseen.

Muussa kuin ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvassa tapauksessa Säteilyturvakeskus voi erityisestä syystä ja määräämnsä ehdoin myöntää ulkomailla koulutuksen saaneelle oikeuden toimia säteilyturvallisuusasiantuntijana Suomessa teollisuuden ja tutkimuksen säteilytoiminnan sekä ydinenergian käytön osaamisalalla.

40 §

Säteilyturvallisuusasiantuntijan hyväksynnän peruuttaminen ja toiminnan kieltäminen

Säteilyturvakeskus voi peruuttaa säteilyturvallisuusasiantuntijan hyväksynnän tai kieltää häntä toimimasta säteilyturvallisuusasiantuntijana, jos säteilyturvallisuusasiantuntija ei täytä 37 §:ssä tarkoitettuja kelpoisuusvaatimuksia tai hänen antamansa neuvonta toiminnanharjoittajalle on ollut olennaisesti virheellistä eikä hän ole kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa ajassa korjannut puutteita.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

41 §

Säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuus

Säteilyturvallisuusvastaavalla on oltava terveydenhuollon ja eläinlääketieteen säteilytoiminnassa toiminnan luonteen ja siihen liittyvien riskien mukaan yliopistolaissa tarkoitettu ylempi korkeakoulututkinto soveltuvalta matemaattis-luonnontieteelliseltä, teknilliseltä, lääketieteen, hammaslääketieteen tai eläinlääketieteen alalta.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään:

1) henkilö, jolla on oikeus harjoittaa röntgenhoitajan ammattia terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettuna laillistettuna ammattihenkilönä, saa toimia säteilyturvallisuusvastaavana terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettun perusterveydenhuollon ja yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990) tarkoitettun palvelujen tuottajan muussa naatiiviröntgentoiminnassa kuin tietokonetomografiatoiminnassa sekä eläinröntgentoiminnassa;

2) terveydenhuollon säteilylaitteiden ja -lähteiden asennus-, huolto- ja korjaustoiminnassa säteilyturvallisuusvastaavana saa toimia henkilö, jolla on soveltuva korkeakoulututkinto.

Säteilyturvallisuusvastaavalla on oltava yliopistolaissa tarkoitettu ylempi korkeakoulututkinto soveltuvalta matemaattis-luonnontieteelliseltä tai teknilliseltä alalta:

- 1) tutkimukseen ja isotooppituotantoon käytettävän kiihdyttimen käytössä;
- 2) avolähteiden käytössä lukuun ottamatta vähäisen riskin toimintaa;
- 3) ydinenergian käytössä.

Muussa kuin 1—3 momentissa tarkoitettussa toiminnassa säteilyturvallisuusvastaavalla on oltava toimintaan soveltuva koulutus.

Säteilyturvallisuusvastaavalla on lisäksi oltava toimintatyypikohtaisella osaamisalalla edellytettävä säteilysuojelukoulutus ja riittävä työkokemus tehtävään soveltuvalta alalta.

Säteilyturvallisuusasiantuntija voi kuitenkin toimia osaamisalallaan säteilyturvallisuusvastaavana ilman erillistä säteilyturvallisuusvastaavan säteilysuojelukoulutusta.

Radioaktiivisten aineiden maantie- ja raidekuljetuksissa säteilyturvallisuusvastaavana voi kuitenkin toimia henkilö, jolla on vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 10 c §:n 2 momentissa tarkoitettu turvallisuusneuvonantajan todistus, joka osoittaa kyseessä olevaa kuljetusmuotoa koskevan asiantuntemuksen radioaktiivisten aineiden kuljetukseen.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset säteilyturvallisuusvastaavan toimintatyypikohtaisista osaamisaloista sekä niillä edellytettävistä osaamisvaatimuksista ja riittävästä työkokemuksesta.

42 §

Säteilyturvallisuusvastaavan hyväksyminen ja kelpoisuuden toteaminen

Toiminnanharjoittajan on varmistettava säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuus ennen tehtävässä aloittamista kelpoisuutta osoittavien todistusten perusteella.

Jos säteilyturvallisuusvastaavan toimintatyypikohtaisen osaamisalan edellyttämää säteilysuojelukoulutusta ei ole Suomessa saatavilla, Säteilyturvakeskus määrittelee koulutusta ja työkokemusta koskevat tehtävien edellyttämät vaatimukset.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa Säteilyturvakeskus päättää ulkomailla hankitun säteilyturvallisuusvastaavan pätevyyden tuottamasta oikeudesta toimia säteilyturvallisuusvastaavana Suomessa noudattaen mainittua lakia.

Mitä 3 momentissa säädetään, sovelletaan myös tilapäiseen ja satunnaiseen palveluiden tarjoamiseen.

Muussa kuin ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvassa tapauksessa Säteilyturvakeskus voi erityisestä syystä ja määräämnsä ehdoin myöntää ulkomailla koulutuksen saaneelle henkilölle oikeuden toimia säteilyturvallisuusvastaavana Suomessa.

43 §

Säteilysuojelukoulutuksesta annettava todistus

Koulutusorganisaation on annettava säteilyturvallisuusasiantuntijan tai säteilyturvallisuusvastaavan koulutuksen suorittaneelle henkilölle todistus.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset koulutusorganisaation antaman todistuksen sisällöstä.

44 §

Asiantuntijoiden ja säteilyturvallisuusvastaavan kielitaito ja muut käytännön edellytykset

Säteilyturvallisuusasiantuntijalla, lääketieteellisen fysiikan asiantuntijalla ja säteilyturvallisuusvastaavalla on oltava tehtäviensä edellyttämä riittävä kielitaito, josta toiminnanharjoittajan on varmistuttava. Terveydenhuollon säteilytoiminnassa terveydenhuollon ammattihenkilön kielitaitovaatimukseen ja työnantajan velvollisuuteen varmistua riittävästä kielitaidosta sovelletaan kuitenkin terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 18 a §:ää.

Lisäksi asiantuntijoilla ja säteilyturvallisuusvastaavalla on oltava myös muut käytännön vaatimat edellytykset tehtävänsä hoitamiseen.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 2 momentissa tarkoitetuista tehtävän hoitamista koskevista käytännön vaatimista edellytyksistä.

45 §

Lausunto korkeakoulun säteilysuojelukoulutuksesta

Säteilyturvakeskus antaa koulutusta järjestävän korkeakoulun pyynnöstä lausunnon säteilyturvallisuusasiantuntijan ja säteilyturvallisuusvastaavan säteilysuojelukoulutuksesta tai sen olennaisista muutoksista sen varmistamiseksi, että koulutus antaa tarvittavat tiedot ja tehtävän hoidon edellyttämän säteilysuojeluosaamisen.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

46 §

Muun säteilysojelukoulutuksen hyväksyntä

Säteilyturvakeskus hyväksyy hakemuksesta muun koulutusorganisaation kuin korkeakoulun järjestämän säteilyturvallisuusvastaavan säteilysojelukoulutuksen.

Säteilysojelukoulutuksen hyväksymisen edellytyksenä on, että:

- 1) koulutus täyttää 41 §:n 8 momentin nojalla säädetyt vaatimukset;
- 2) koulutusorganisaatiolla on riittävä ja asiantunteva henkilöstö koulutuksen antamiseksi;
- 3) koulutusorganisaatiolla on muut käytännön edellytykset koulutuksen järjestämiseksi.

Koulutuksen hyväksyntä annetaan määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi kerrallaan, ja se voidaan peruuttaa, jos hyväksymisen edellytykset lakkaavat tai koulutuksen antamisessa havaitaan olennaisia puutteita, eikä niitä ole kehotuksesta huolimatta määräajassa korjattu.

47 §

Säteilysojeluosaaminen säteilyn lääketieteellisessä käytössä

Toiminnanharjoittajan vastuulla on, että säteilyn lääketieteelliseen käyttöön osallistuvilla työntekijöillä on soveltuva kelpoisuus mukaan lukien säteilysojeluosaaminen.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset soveltuvasta kelpoisuudesta ja säteilysojeluosaamisvaatimuksista.

7 luku

Lupajärjestelmä

48 §

Turvallisuyslupa ja sen myöntäminen

Säteilyn käyttö edellyttää lupaa (*turvallisuyslupa*), jollei tässä laissa toisin säädetä. Muuhun säteilytoimintaan on oltava turvallisuyslupa, jos laissa erikseen säädetään.

Säteilyturvakeskus myöntää hakemuksesta turvallisuoslupan toistaiseksi tai erityisestä syystä määräajaksi. Lupa voidaan myöntää erikseen toiminnan eri vaiheille. Lupaan voidaan liittää turvallisuuden varmistamisen kannalta tarpeellisia ehtoja.

Turvallisuyslupa myönnetään, jos:

- 1) säteilytoiminta on oikeutus-, optimointi- ja yksilönsuojaperiaatteen mukaista;
- 2) säteilytoimintaa varten on laadittu 26 §:ssä tarkoitettu turvallisuusarvio;
- 3) toimintaa voidaan harjoittaa turvallisesti;
- 4) toiminnanharjoittajalla on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

49 §

Turvallisuusluvasta vapautettu toiminta

Turvallisuuslupaa ei tarvita:

- 1) ionisoimattoman säteilyn käyttöön;
- 2) **muussa kuin 13 ja 14 luvussa tarkoitetussa toiminnassa** sellaiseen oikeutusperiaatteen mukaiseen säteilylähteen käyttöön, jossa radioaktiivisen aineen määrän tai säteilylaitteen turvallisuusominaisuuksien vuoksi säteilyaltistus on vähäinen;
- 3) toimintaan, jossa radioaktiivinen aine on peräisin sallitusta radioaktiivisen aineen päästöstä sekä radioaktiivisesta jätteestä tai materiaalista, jotka on uudelleenkäytetty, kierrätetty, hyödynnetty tai loppukäsittely 84 §:ssä tarkoitetulla tavalla;
- 4) säteilylähteen siirtoon;
- 5) muun kuin radioaktiivista ainetta sisältävän säteilylähteen vientiin;
- 6) radioaktiivisten aineiden kuljetukseen lukuun ottamatta korkea-aktiivisten umpilähteiden maantie- ja raidekuljetusta;
- 7) terveydenhuollon ja eläinlääketieteen röntgenlaitteen hallussapitoon, jos hallussapitäjällä on turvallisuuslupa vastaavan laitteen käyttöön terveydenhuollossa tai eläinlääketieteessä tai sen asennukseen, huoltoon ja korjaukseen;
- 8) sellaisiin säteilylaitteen korjaus- ja huoltotöihin, jotka eivät turvallisuuteen vaikuttavalla tavalla kohdistu laitteen säteilyä tuottaviin tai säteilyltä suojaaviin taikka näihin verrattaviin osiin;
- 9) muuhun toimintaan, joka täyttää 50 §:n 1 momentissa tarkoitetut turvallisuusluvasta vapauttamisen edellytykset.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetuista turvallisuusluvasta vapautetuista toiminnoista.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista radioaktiivisuuden vähäisestä määrästä (*vapaaraja*) ja laitteen turvallisuusominaisuuksista.

50 §

Vapauttaminen turvallisuusluvasta Säteilyturvakeskuksen päätöksellä

Säteilyturvakeskus voi vapauttaa turvallisuusluvasta muun kuin 13 ja 14 luvussa tarkoitetun säteilytoiminnan, jos vapauttaminen on tarkoituksenmukaisin vaihtoehto ja:

- 1) toiminnasta aiheutuva säteilyaltistus ja potentiaalinen altistus on niin vähäistä, ettei siitä aiheudu terveyshaittaa;
- 2) toiminta on osoitettu oikeutetuksi;
- 3) toiminta on lähtökohtaisesti turvallista.

Päätökseen voidaan liittää turvallisuuden varmistamisen kannalta tarpeellisia ehtoja.

Päätös voidaan peruuttaa, jos vapauttamisen edellytykset eivät täyty tai vapauttamisen ehtoja ei ole noudatettu eikä puutteita ole kehotuksesta huolimatta määräajassa korjattu.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi turvallisuusluvasta vapauttamisen edellytyksistä.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

51 §

Turvallisuushupahakemus

Turvallisuushupahakemuksessa on esitettävä:

- 1) tiedot turvallisuushuvan hakijasta;
- 2) toiminnan tarkoitus ja tiedot toiminnan harjoittamispaikasta;
- 3) säteilytoiminnan johtamisjärjestelmä;
- 4) säteilyturvallisuusasiantuntijan ja säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuutta osoittavat todistukset;
- 5) säteilytoiminnan turvallisuusarvio;
- 6) suunnitelma turvajärjestelyistä;
- 7) tiedot säteilylähteistä, niihin liittyvistä laitteista ja suojuksista sekä lähteiden ja laitteiden huoltojärjestelyistä;
- 8) järjestelyt toiminnassa syntyvistä radioaktiivisia aineita sisältävistä jätteistä ja päästöistä huolehtimiseksi toiminnan aikana ja sitä lopetettaessa;
- 9) toiminnassa noudatettavat laadunvarmistuksen menettelyt;
- 10) muut kuin 1—9 kohdassa tarkoitetut toiminnan turvallisuuden kannalta merkitykselliset tiedot.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset turvallisuushupahakemuksessa esitettävistä tiedoista.

52 §

Turvallisuushuvan muuttaminen

Säteilyturvakeskus muuttaa turvallisuushuvan ehtoja luvan myöntämisen jälkeen, jos olosuhteiden olennaiset muutokset ja niistä johtuvat erityiset syyt välttämättä edellyttävät ehtojen muuttamista turvallisuuden varmistamiseksi.

Toiminnan olennainen muuttaminen edellyttää turvallisuushuvan muuttamista etukäteen. Säteilyturvakeskukselle on lisäksi ilmoitettava muista turvallisuushupaa edellyttävän toiminnan muutoksista.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset toiminnan muutoksista, jotka edellyttävät luvan muuttamista tai ilmoitusta.

53 §

Turvallisuushuvan voimassaolo

Säteilyturvakeskus peruuttaa turvallisuushuvan, kun luvassa tarkoitettu säteilytoiminta on lopetettu, ja luvan haltija on osoittanut hyväksyttävällä tavalla luovuttaneensa tai tehneensä vaarattomiksi luvassa tarkoitetut säteilylähteet sekä toiminnassa syntyneet radioaktiiviset jätteet ja 78 §:n 3 momentissa tarkoitetut jätteet.

Säteilyturvakeskus voi peruuttaa turvallisuushuvan, jos luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty tai luvan haltija on toistuvasti tai olennaisesti rikkonut lupaehtoja tai tämän lain tai sen no-

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

jalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, eikä ole kehotuksesta huolimatta korjannut puutteita tai menettelyään.

Turvallisuuslupa raukeaa, kun luvanhaltija kuolee tai menettää oikeustoimikelpoisuutensa taikka luvanhaltija menettää oikeuden harjoittaa ammatiaan. Säteilyturvallisuusvastaavan on viivytyksettä ilmoitettava asiasta Säteilyturvakeskukselle.

54 §

Vakuuden asettaminen

Toiminnanharjoittajan on asetettava radioaktiivisten jätteiden vaarattomiksi tekemisestä ja mahdollisista ympäristön puhdistustoimenpiteistä aiheutuvien kustannusten suorittamisen varmistamiseksi vakuus, jos lupa myönnetään:

1) korkea-aktiivisen umpilähteen käyttöön, valmistukseen, kauppaan, hallussapitoon, säilyttämiseen, tuontiin, vientiin, siirtoon tai varastointiin;

2) radioaktiivisen aineen tai sitä sisältävän säteilylähteen käyttöön, valmistukseen, kauppaan, hallussapitoon, säilyttämiseen, tuontiin, vientiin, siirtoon tai varastointiin, jos kerralla hallussa pidettävän radioaktiivisen aineen nuklidikohtaisesti yhteen laskettu aktiivisuus on suurempi kuin vastaavan korkea-aktiivisen umpilähteen aktiivisuus;

3) umpilähteitä sisältävien säteilylaitteiden huoltoon, korjaukseen tai vaarattomaksi tekemiseen, jos umpilähteitä poistetaan kiinteästä suojuksesta ja vuosittain poistettavien umpilähteiden nuklidikohtaisesti yhteenlaskettu aktiivisuus on suurempi kuin vastaavan korkea-aktiivisen umpilähteen aktiivisuus;

4) toimintaan, jossa syntyy tai voi syntyä radioaktiivista jätettä tai 78 §:n 3 momentissa tarkoitettua jätettä, jos sen vaarattomaksi tekemisestä aiheutuvat kustannukset ovat huomattavat.

Vakuutta ei kuitenkaan ole velvollisuutta asettaa silloin, kun 1 momentissa tarkoitettu toiminta koskee radioaktiivista ainetta, jonka puoliintumisaika on lyhyempi kuin 150 päivää.

Toimintaa ei saa aloittaa ennen kuin vakuus on asetettu.

Valtion, kunnan ja kuntayhtymän ei kuitenkaan tarvitse asettaa vakuutta.

55 §

Vakuuden määräämisen perusteet

Säteilyturvakeskus päättää vakuuden asettamisesta. Vakuus asetetaan 54 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua toiminnassa jokaiselle korkea-aktiiviselle umpilähteelle erikseen ja 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua toiminnassa jokaiselle radionuklidille erikseen. Vakuuspäätöstä voidaan muuttaa, jos olosuhteet muuttuvat.

Vakuus koostuu 54 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua toiminnassa kiinteästä perusmaksusta ja lisämaksusta, jonka määräämisperusteet ovat radionuklidi ja aktiivisuus ja 4 kohdassa tarkoitettua toiminnassa tapauskohtaisesti arvioidusta kustannusten kokonaisuudesta.

Vakuudeksi hyväksytään takaus, vakuutus ja pantattu talletus. Vakuuden antajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset vakuuden määrästä ja sen tarkistamisesta.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

8 luku

Tuotteen säteilyturvallisuus

56 §

Tuotteen säteilyturvallisuuden osoittaminen

Toiminnanharjoittajan, joka valmistaa, tuo maahan, saattaa markkinoille, tarjoaa, pitää kaupan, myy tai muuten luovuttaa säteilylähteitä tai säteilytoiminnan turvallisuuteen liittyviä varusteita ja muita tuotteita (*tuote*), on voitava osoittaa, että tuote on turvallinen.

57 §

Tuotteen markkinavalvonta

Väestön altistuksen osalta ionisoivaa tai ionisoimatonta säteilyä aiheuttavien tai radioaktiivisia aineita sisältävien tuotteiden markkinavalvonnassa noudatetaan, jollei muualla toisin säädetä, eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia (1137/2016). Mainitussa laissa tarkoitettuna talouden toimijana pidetään sitä, jolla on tämän lain 56 §:ssä tarkoitettu **osoittamis**velvollisuus.

Jos 56 §:ssä tarkoitettu tuote voi aiheuttaa merkittävää haittaa terveydelle, valvontaviranomainen voi kieltää tuotteen valmistamisen, tuonnin, viennin, siirron, markkinoille saattamisen, tarjoamisen, kaupan pitämisen, myynnin ja muun luovuttamisen myös muulta oikeushenkilöltä tai luonnolliselta henkilöltä, kuin 56 §:ssä tarkoitettulta toiminnanharjoittajalta.

Terveydenhuollon laitteiden vaatimustenmukaisuudesta säädetään erikseen. Ionisoimatonta säteilyä tuottaviin terveydenhuollon laitteisiin sovelletaan lisäksi tämän lain 8 luvun ja 161 §:n vaatimuksia siltä osin, kuin ne aiheuttavat väestön altistusta.

Työssä käytettävien teknisten laitteiden sekä rakennustuotteiden vaatimustenmukaisuudesta ja sen valvonnasta säädetään erikseen.

58 §

Tuotteen säteilyturvallisuuden arviointi

Valvontaviranomainen arvioi 56 §:ssä tarkoitettujen tuotteiden säteilyturvallisuuden sitä koskevan tuoteturvallisuuslainsäädännön nojalla tai sellaisten standardien mukaisesti, joita koskeva viittaus on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Tuotteen säteilyturvallisuuden arvioinnissa on kiinnitettävä lisäksi huomiota seuraaviin seikkoihin:

- 1) muut kuin 1 momentissa tarkoitettujen tuotteiden turvallisuutta koskevat kansainväliset tai kansalliset standardit;
- 2) Euroopan komission suositukset, jotka sisältävät säteilyturvallisuuden arviointia koskevia ohjeita;
- 3) valvontaviranomaisten ohjeet ja suositukset;
- 4) säteilyturvallisuutta koskevat käytäntösäännöt;

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

5) nykyinen tieto ja tekniikka.

Jos tuotetta ei voida arvioida 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, valvontaviranomainen voi arvioida tuotteen säteilyturvallisuuden sen mukaan, mitä 2 momentissa säädetään. Lisäksi vaikka tuote on 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen turvallisuuden arvioinnissa käytettävien perusteiden mukainen, valvontaviranomainen voi ryhtyä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 3 luvussa tarkoitettuun valvonnan toimenpiteeseen, jos tuote kuitenkin aiheuttaa riskin terveydelle.

9 luku

Säteilymittaukset

59 §

Säteilymittausten luotettavuus

Tässä laissa tarkoitetun säteilyaltistuksen arvioimiseksi ja turvallisuuden varmistamiseksi tehtävät mittaukset on tehtävä tarkoitukseen sopivalla ja luotettavaksi todetulla menetelmällä. Mittaustulosten on oltava metrologisesti jäljitettäviä kansainväliseen mittayksikköjärjestelmään. Mittaukseen käytettävän säteilymittarin tai mittauslaitteiston on oltava asianmukaisesti kalibroitu.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset mittausten luotettavuuden toteamisesta sekä säteilymittareiden ja mittauslaitteistojen kalibroinnista, mittaustarkkuudesta, käytöstä ja sopivuudesta tiettyyn käyttötarkoitukseen.

60 §

Annosmittauspalvelun hyväksyntä

Säteilyturvakeskus hyväksyy annosmittauspalvelun toistaiseksi tai erityisestä syystä määräajaksi.

Hyväksynnän edellytyksenä on:

1) 59 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukaisen dokumentoidun annosmittausjärjestelmän käyttö;

2) henkilöstön riittävä osaaminen;

3) toiminnan ohjaamiseen soveltuva akkreditoitu laatujärjestelmä, johon sisältyy annosmittauspalvelun toiminta ja sen käyttämät menetelmät;

4) tarvittavat tekniset valmiudet annostietojen toimittamiseksi työntekijöiden annosrekisteriin.

Säteilyturvakeskus voi hyväksyä akkreditoinnin sijaan eurooppalaisen testaus- ja kalibrointilaboratorioiden pätevyyttä koskevan standardin mukaisen laatujärjestelmän, jos akkreditoinnin puuttumiselle on annosmittauspalvelun toimintaan liittyvä perusteltu syy.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset annosmittausjärjestelmästä ja hakemuksessa toimitettavista tiedoista.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

61 §

Annosmittauspalvelun henkilöstön osaaminen ja ammattitaidon ylläpito

Säteilyannoksen määrittämiseen osallistuvalla annosmittauspalvelun henkilöstöllä on oltava tehtäviinsä soveltuva koulutus. Annosmittauspalvelun on perehdytettävä henkilöstönsä näihin tehtäviin.

Annosmittauspalvelun on pidettävä kirjaa 1 momentissa tarkoitettun henkilöstön koulutuksesta ja perehdyttämisestä työntekijäkohtaisesti.

62 §

Annosmittauspalvelun laadunvarmistus

Annosmittauspalvelun laadunvarmistukseen, laadunvarmistusohjelmaan sekä laadunvarmistuksen tulosten dokumentointiin ja tietojen säilyttämiseen sovelletaan, mitä 30 ja 31 §:ssä säädetään turvallisuuslupaa edellyttävästä toiminnasta.

63 §

Annosmittauspalvelun valvonta

Annosmittauspalveluun sovelletaan, mitä 20 luvussa säädetään toiminnanharjoittajan valvonnasta ja maksuista.

Annosmittauspalvelun on Säteilyturvakeskuksen pyynnöstä osallistuttava annosmittausjärjestelmän toimintakyvyn testauksiin.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset annosmittausjärjestelmän toimintakyvyn testeistä.

64 §

Muiden säteilymittausten hyväksyntä

Ionisoivan säteilyn mittauksille, jotka tehdään työperäisen, väestön tai lääketieteellisen altistuksen arvioimiseksi tai turvallisuuden varmistamiseksi säteilytoiminnassa tai vallitsevassa altistustilanteessa, on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksyntä. Erillistä hyväksyntää ei kuitenkaan tarvita säteilymittauksille, joita Säteilyturvakeskus valvoo osana annosmittauspalvelun tai turvallisuuslupan mukaista toimintaa.

Hyväksynnän edellytyksenä on 59 §:n 1 momentissa säädettyjen vaatimusten täyttyminen.

Hyväksyntä annetaan määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset hakemuksessa toimitettavista tiedoista.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

65 §

Hyväksynnän muuttaminen ja peruuttaminen

Säteilyturvakeskus muuttaa annosmittauspalvelun ja 64 §:ssä tarkoitettujen säteilymittausten hyväksynnän ehtoja hyväksymisen jälkeen, jos säteilymittausten luotettavuuden kannalta välttämättömät syyt sitä edellyttävät.

Säteilyturvakeskus peruuttaa hyväksynnän, jos hyväksynnässä tarkoitettu toiminta on lopetettu.

Säteilyturvakeskus voi peruuttaa hyväksynnän, jos hyväksymisen edellytykset eivät täyty, mitauksissa on olennaisia puutteita tai toiminta ei muuten täytä tässä laissa säädettyjä vaatimuksia eikä puutteita ole kehotuksesta huolimatta määräajassa korjattu.

10 luku

Säteilylähteet

66 §

Käytönaikainen säteilyturvallisuus

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että säteilylähde, sen käyttö- ja säilytyspaikka sekä siihen liittyvät laitteet ja varusteet ovat sellaiset, että säteilylähdettä voidaan käyttää turvalisesti.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava, että turvallisuuslupaa edellyttävän säteilylähteen käyttö- ja säilytyspaikka on merkitty säteilyvaarasta varoittavalla merkinnällä. Säteilylähde on merkittävä säteilyvaarasta varoittavalla merkinnällä, jos se on teknisesti mahdollista. Lisäksi radioaktiivista ainetta sisältävän säteilylähteen suojuksessa tai säilytysastiassa ja -suojuksessa on oltava merkittynä keskeiset tiedot siinä olevasta radioaktiivisesta aineesta ja säteilyvaaraa osoittava merkintä.

Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös muihin säteilylähteisiin, joiden käytön turvallisuuden varmistaminen tätä edellyttää.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat teknisluonteiset määräykset 1 momentissa tarkoitetusta käytönaikaisesta säteilyturvallisuudesta, 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista merkinnöistä, laitteiden käytönaikaisista hyväksyttävyyshaatimuksista ja muista laitteiden käyttöä koskevista vaatimuksista.

67 §

Turvajärjestelyt

Toiminnanharjoittajan on suojattava turvallisuuslupaa edellyttävät säteilylähteet niiden käyttö- ja säilytyspaikoillaan lainvastaiselta toiminnalta, katoamiselta ja joutumiselta muuten sivulisten käsiin. Näiden turvajärjestelyjen on oltava toiminnan ja säteilylähteisiin liittyvien riskien

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

kannalta riittävät ja niiden on muodostettava yhteensopiva kokonaisuus säteilyturvallisuutta koskevien toimien kanssa.

Turvajärjestelyihin kuuluu säteilylähteisiin liittyvien riskien mukaan:

- 1) suunnitelman laatiminen turvajärjestelyistä ja suunnitelman pitäminen ajan tasalla;
- 2) säteilylähteiden suojaaminen rakenteellisilla esteillä ja henkilöstön läsnäololla;
- 3) säteilylähteen olinpaikan säännöllinen varmistaminen;
- 4) kulunvalvonnan ja muiden teknisten valvontakeinojen käyttäminen;
- 5) pääsyn rajoittaminen säteilylähteitä ja turvajärjestelyjä koskevaan aineistoon.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset turvajärjestelyistä ja niiden määräytymisestä säteilylähteiden mukaan.

68 §

Käyttökiellot

Radioaktiivista ainetta ei saa tarkoituksellisesti käyttää:

- 1) elintarvikelaissa tarkoitetuissa elintarvikkeissa;
- 2) rehulaissa tarkoitetuissa rehuissa;
- 3) kosmeettisista valmisteista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1223/2009 tarkoitetuissa kosmeettisissa valmisteissa;
- 4) koruissa ja muissa vastaavissa henkilökohtaisissa asusteissa;
- 5) lelujen turvallisuudesta annetussa laissa (1154/2011) tarkoitetuissa leluissa;
- 6) merkkiainekokeissa vesijohtoverkoissa, joiden vettä käytetään talousvetenä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen kiellon piirissä olevia tuotteita ei saa tuoda, viedä eikä siirtää.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään radioaktiivisista aineista, sovelletaan myös toimintoihin, joissa radioaktiivisuuden lisääntyminen on peräisin kulutustavaran tai sen valmistuksessa käytetyn materiaalin aktivoinnista.

69 §

Kulutustavaran valmistus, tuonti, vienti ja siirto

Radioaktiivisen aineen tarkoituksellinen sekoittaminen ja yhdistäminen muihin kuin 68 §:ssä mainittuihin kulutustavaroihin sekä tällaisten kulutustavaroiden tuonti, vienti ja siirto Suomeen edellyttävät turvallisuuslupaa.

Säteilyturvakeskus ilmoittaa muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille tiedon 1 momentissa tarkoitettujen hakemuksien vastaanottamisesta. Lisäksi ilmoitetaan tehdystä päätöksestä ja sen perusteista, jos toinen jäsenvaltio sitä pyytää.

Mitä 1 momentissa säädetään radioaktiivisista aineista, sovelletaan myös toimintoihin, joissa radioaktiivisuuden lisääntyminen on peräisin kulutustavaran tai sen valmistuksessa käytetyn materiaalin aktivoinnista.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

70 §

Umpilähteen yksilöiminen

Valmistajan on yksilöitävä umpilähde, jonka käyttö edellyttää turvallisuuslupaa. Yksilöivä tunnus on merkittävä mahdollisimman pysyvällä tavalla umpilähteen suojukseen. Lisäksi yksilöivä tunnus on merkittävä umpilähteeseen, jos se on teknisesti mahdollista. Jos umpilähteen merkitseminen ei ole teknisesti mahdollista, yksilöintitietojen on käytävä ilmi umpilähteen mukana toimitettavista asiakirjoista.

Umpilähteen maahantuojan tai siirrosta Suomessa vastuussa olevan on varmistettava, että lähde on 1 momentissa säädettyjen vaatimusten mukaisesti yksilöity.

Yksilöimätöntä umpilähdettä ei saa käyttää, tuoda eikä siirtää Suomeen.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset umpilähteen mukana toimitettavista lähteen yksilöimistä koskevista tiedoista.

71 §

Kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on turvallisuuslupaa edellyttävässä toiminnassa pidettävä kirjaa turvallisuuslupaan liittyvistä säteilylähteistä. Kirjanpidosta on käytävä ilmi hallussa pidettävät säteilylähteet sekä lähteiden vastaanottaminen, luovuttaminen ja luvasta poistaminen. Säteilylähde voidaan poistaa kirjanpidosta, kun viisi vuotta on kulunut sen luovuttamisesta tai luvasta poistamisesta. Kirjanpito on pidettävä ajan tasalla.

Säteilylähteiden valmistukseen, säilyttämiseen, kauppaan, vientiin tai tuontiin oikeuttavan turvallisuuslupan haltijan on toimitettava kalenterivuositain Säteilyturvakeskukseen tiedot vastaanottamistaan, luovuttamistaan ja hallinnassaan olevista säteilylähteistä.

Lisäksi korkea-aktiivisten umpilähteiden käyttöön tai hallussapitoon oikeuttavan turvallisuuslupan haltijan on toimitettava kalenterivuositain Säteilyturvakeskukselle tiedot hallinnassaan olevista korkea-aktiivisista umpilähteistä.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitettusta kirjanpidosta ja 2 momentissa tarkoitetuista toimitettavista tiedoista.

72 §

Luovuttajan, vastaanottajan ja kuljetuksen suorittajan velvollisuudet

Säteilylähteen, jonka hallussapito edellyttää turvallisuuslupaa, saa luovuttaa vain sellaiselle toiminnanharjoittajalle, jolla on tarvittava turvallisuuslupa. Luovuttajan on varmistuttava siitä, että vastaanottajalla on tarvittava turvallisuuslupa.

Vastaanottajan on annettava luovuttajalle todistus 1 momentissa tarkoitettuna säteilylähteen vastaanottamisesta.

Säteilylähteen kuljetuksen suorittajan on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle turvallisuuslupaa edellyttävästä säteilylähteen kuljetuksesta ennen kuljetukseen ryhtymistä tai säteilylähteen saapumista Suomeen.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen sisällystä.

73 §

Tietojenantovelvollisuus

Valmistajan tai maahantuojan on ionisoivaa säteilyä tuottavaa säteilylähdettä luovuttaessaan toimitettava vastaanottajalle lähteen mukana yksityiskohtaiset tiedot lähteen rakenteesta ja sen turvallisuuteen vaikuttavista ominaisuuksista. Umpilähteestä on toimitettava myös vaatimustenmukaisuutta osoittava todistus.

Toiminnanharjoittaja, joka luovuttaa ionisoivaa säteilyä tuottavan säteilylähteen toiselle, on velvollinen antamaan luovutuksen yhteydessä vastaanottajalle hallussaan olevat valmistajalta tai maahantuojalta saadut 1 momentissa tarkoitetut tiedot ja todistuksen sekä säteilyturvallisuuden kannalta merkitykselliset tiedot.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen sisällystä ja niiden antamisesta.

74 §

Asennus, huolto ja korjaus

Toiminnanharjoittajan on varmistuttava siitä, että turvallisuuslupaa edellyttävän säteilylaitteen asennus-, huolto- ja korjaustyötä suorittavalla on työn edellyttämä turvallisuuslupa.

Työn suorittajan on osaltaan huolehdittava työympäristön säteilyturvallisuudesta työn aikana ja työn tehtyään osaltaan varmistuttava, että laite toimii moitteettomasti.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset säteilyturvallisuuden varmistamisesta asennus-, huolto- ja korjaustyön aikana ja sen päättyessä.

75 §

Umpilähteet

Umpilähteessä käytettävä radioaktiivinen aine on valittava siten, ettei aineen puoliintumisaika ole suurempi kuin toiminnan ja lähteen käyttötarkoituksen kannalta on tarpeellista.

Arvioitaessa, onko korkea-aktiivisen umpilähteen käyttö oikeutettua, on harkittava mahdollisuutta käyttää korkea-aktiivisen umpilähteen sijaan sähköisesti säteilyä tuottavaa laitetta tai muuta vaihtoehtoista tekniikkaa.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että umpilähde pysyy tiiviinä. Tämän varmistamiseksi tarpeelliset testit on esitettävä 30 §:n 2 momentissa tarkoitetussa laadunvarmistusohjelmassa.

Umpilähde on poistettava käytöstä 83 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla viimeistään, kun 40 vuotta on kulunut sen vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi korkea-aktiivisen umpilähteen aktiivisuuden arvoista sekä 3 momentissa tarkoitettujen testien tekemisestä.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

76 §

Umpilähteiden tuonti ja vienti

Suomeen saa tuoda tai siirtää vain sellaisen umpilähteen, jonka valmistaja on kirjallisesti sitoutunut ottamaan vastaan lähteen käytön päätyttyä tai jonka sisältämän radioaktiivisen aineen puoliintumisaika on sellainen, että lähde voidaan vanhentaa turvallisesti.

Korkea-aktiivisen umpilähteen saa viedä vain sellaiseen valtioon, jossa on riittävät tekniset, lainsäädännölliset ja hallinnolliset valmiudet huolehtia lähteen ja sen käytön turvallisuudesta.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että umpilähteistä tehdään tarvittavat lähtö- ja saapumisilmoitukset alkuperä- ja vastaanottajamaan toimivaltaisille viranomaisille.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset umpilähteiden tuontiin ja vientiin liittyvistä menettelyistä.

77 §

Tulli-ilmoitus

Tuotaessa ja vietäessä säteilylähteitä tai 69 §:ssä tarkoitettuja kulutustavaroita niiden laatu ja määrä sekä turvallisuusluvanvaraisuus on selvästi ilmoitettava tulli-ilmoituksessa tai siihen liitettyssä selvityksessä. Tulli-ilmoitukseen on lisäksi merkittävä tuontiin tai vientiin oikeuttavan turvallisuusluvan numero.

11 luku

Radioaktiiviset jätteet

78 §

Yleiset periaatteet

Säteilytoiminta on järjestettävä siten, että siinä syntyy niin vähän radioaktiivista jätettä kuin se on käytännöllisin toimin mahdollista vaarantamatta sitä, että toiminta on oikeutus-, optimointi- ja yksilönsuojaperiaatteen mukaista.

Säteilytoiminnassa syntyvää radioaktiivista jätettä ei saa tarkoituksellisesti laimentaa sen vaiputtamiseksi viranomaisvalvonnasta.

Mitä radioaktiivisesta jätteestä säädetään, sovelletaan väestön ja työntekijöiden säteilysuojelua koskevin osin myös jätteeseen, joka ei ole tässä laissa tarkoitettua radioaktiivista jätettä, mutta jonka jätehuollossa säteilyturvallisuus on tarpeen huomioida.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset perusteista sen toteamiseksi, onko jäte radioaktiivista jätettä tai 3 momentissa tarkoitettua jätettä.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat teknisluonteiset määräykset työperäisen ja väestön altistuksen rajoittamisesta 3 momentissa tarkoitettujen jätteiden jätehuollossa.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

79 §

Toiminnanharjoittajan huolehtimisvelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on säteilytoiminnan aikana ja sitä lopetettaessa huolehdittava, ettei radioaktiivisista jätteistä aiheudu haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava toiminnassa syntyvien radioaktiivisten jätteiden vaarattomiksi tekemisestä.

80 §

Toissijainen huolehtimisvelvollisuus

Siltä osin kuin toiminnanharjoittaja ei kohtuullisessa ajassa täytä tai tämän ei voida olettaa täyttävän 79 §:ssä tarkoitettua huolehtimisvelvollisuuttaan, valtio huolehtii radioaktiivisten jätteiden vaarattomiksi tekemisestä.

Valtio huolehtii 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä myös, jos jätteen alkuperä on tuntematon tai huolehtimisvelvollisuudesta vastuussa olevaa toiminnanharjoittajaa ei löydy.

Jos ei ole toiminnanharjoittajaa, jonka toimialaan kuuluu radioaktiivisten jätteiden vaarattomaksi tekeminen tai toiminnanharjoittaja ei voi palauttaa käytöstä poistettua säteilylähdettä valmistajalle tai toimittajalle taikka luovuttaa sitä muulle toiminnanharjoittajalle, valtio huolehtii radioaktiivisten jätteiden vaarattomaksi tekemisestä.

Toiminnanharjoittajan ja muun radioaktiivisen aineen tai jätteen tuottamiseen tai käsittelyyn osallisen on korvattava valtiolle 1 ja 3 momentissa tarkoitettua jätteen vaarattomaksi tekemisestä aiheutuneet kulut.

Kustannusten perimisestä säädetään 193 §:ssä. Edellä 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa kustannusten korvaamiseen käytetään ensisijaisesti 54 §:n 1 momentissa tarkoitettua vakuutta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1—3 momentissa tarkoitettua valtion huolehtimisvelvollisuudesta.

81 §

Eräiden säännösten soveltaminen radioaktiivisiin jätteisiin

Radioaktiivisiin jätteisiin, joiden hallussapito edellyttää turvallisuuslupaa, sovelletaan, mitä:

- 1) 66 §:ssä säädetään säteilylähteiden käytönaikaisesta turvallisuudesta;
- 2) 67 §:ssä säädetään turvajärjestelyistä;
- 3) 71 §:ssä säädetään säteilylähteiden kirjanpitovelvollisuudesta ja ilmoitusvelvollisuudesta;
- 4) 72 §:ssä säädetään luovuttajan, vastaanottajan ja kuljetuksen suorittajan velvollisuuksista;
- 5) 77 §:ssä säädetään tulli-ilmoituksesta.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

82 §

Tuonti, vienti, siirto ja kauttakulku

Radioaktiivisen jätteen vienti on sallittu vain sellaiseen valtioon, jossa on riittävät tekniset, lainsäädännölliset ja hallinnolliset valmiudet huolehtia radioaktiivisista jätteistä.

Säteilylähdettä, joka on valmistettu muualla kuin Suomessa, ei saa tuoda tai siirtää Suomeen radioaktiiviseksi jätteeksi.

Radioaktiivisen jätteen tuonti, vienti, siirto ja kulku Suomen alueen kautta on toimeenpantava jätesiirtodirektiivissä säädettyjä menettelyjä noudattaen.

Sen lisäksi, mitä jätesiirtodirektiivin 17 artiklassa säädetään, Säteilyturvakeskus julkaisee mainitussa artiklassa tarkoitetun vakioasiakirjan toisinnon määräyskokoelmaansa.

83 §

Säteilylähteiden ja käyttötilojen käytöstä poistaminen

Toiminnanharjoittajan on varauduttava huolehtimaan käytetyistä säteilylähteistä ja toiminnasta syntyvistä radioaktiivisista jätteistä sekä toiminnassa käytettyjen tilojen puhdistamisesta radioaktiivisista aineista.

Toiminnanharjoittajan on poistettava tarpeettomaksi käyneet turvallisuuslupaa edellyttävät radioaktiivista ainetta sisältävät säteilylähteet palauttamalla ne valmistajalle tai toimittajalle taikka luovuttamalla ne muulle toiminnanharjoittajalle, jolla on asianmukainen turvallisuuslupa. Lähde voidaan kuitenkin varastoida palauttamatta tai luovuttamatta sitä, jos lähteen puoliintumisaika ja aktiivisuus on sellainen, että se voidaan vanhentaa turvallisesti.

Toiminnanharjoittajan on puhdistettava radioaktiivisilla aineilla kontaminoituneet tai aktivoituneet alueet, tilat ja niiden rakenteet siten, että jäljelle jääneiden radioaktiivisten aineiden määrä ei ole 85 §:n 2 momentin mukaista vapauttamisrajaa suurempi.

Puhdistaminen edellyttää turvallisuuslupaa, jos radioaktiivisten aineiden määrä on ennen puhdistamista vapauttamisrajaa suurempi.

Jos radioaktiivisten aineiden määrää ei kohtuullisin toimin saada vapauttamisrajaa pienemmäksi, toiminnanharjoittajan on esitettävä Säteilyturvakeskukselle suunnitelma aluetta, tilaa tai rakenteita koskevista toimituksista.

Toiminnanharjoittaja ei saa perusteettomasti pitkittää 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden suorittamista.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset menettelyistä säteilylähteiden ja käyttötilojen käytöstä poistamisesta ja puhdistamisesta.

84 §

Uudelleenkäytön, kierrättämisen, hyödyntämisen ja loppukäsittelyn edellytykset

Säteilytoiminnasta peräisin olevaa jätettä ja muuta materiaalia saa sen radioaktiivisuuden estämättä uudelleenkäyttää, kierrättää, hyödyntää ja loppukäsitellä noudattaen jätelakia, jos siinä olevan radioaktiivisen aineen määrä ei ole 85 §:n 2 momentin mukaista vapauttamisrajaa suurempi.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Jos radioaktiivisen aineen määrä on vapauttamisrajaa suurempi, 1 momentissa tarkoitettu toiminta edellyttää Säteilyturvakeskuksen hyväksynnän.

Hyväksynnän ja sen peruuttamisen edellytyksiin sovelletaan, mitä 50 §:ssä säädetään turvallisuusluvasta vapauttamisen ja sen peruuttamisen edellytyksistä.

85 §

Vapauttamisrajat

Vapauttamisrajat asetetaan siten, että työperäinen ja väestön altistus on vähäinen. Vapauttamisrajat voivat koskea tietyn tyyppistä tai yksittäistä 83 §:n 3 momentissa tarkoitettua aluetta, tilaa tai rakennetta taikka 84 §:ssä tarkoitettua toimintaa.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset vapauttamisrajoista Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi.

86 §

Orvot lähteet

Toimintaan, jossa toistuvasti käsitellään tai varastoidaan orvoja lähteitä, on oltava turvallisuuslupa.

Toiminnanharjoittajan on välittömästi ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle, jos sillä on epäily tai tieto orvon lähteen löytymisestä, sulattamisesta tai sen aiheuttamasta merkittävästä kontaminaatiosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun tapahtuman seurauksena kontaminoituneisiin tuotteisiin, jätteisiin ja muihin materiaaleihin sovelletaan 84 §:ää.

87 §

Jätehuollon kansallinen toimintapolitiikka ja ohjelma

Sosiaali- ja terveysministeriö laatii yhdessä Säteilyturvakeskuksen kanssa radioaktiivisten jätteiden jätehuollon kansallisen ohjelman, jossa esitetään radioaktiivisten jätteiden jätehuollon yleiset tavoitteet ja periaatteet, jätteiden määrät, sijaintipaikat sekä arvio jätehuollon kustannuksista ja aikatauluista.

Ohjelmaa laadittaessa yleisölle on varattava tilaisuus esittää mielipiteensä. Sosiaali- ja terveysministeriö tiedottaa ohjelman laatimisen käynnistymisestä. Ohjelma on pidettävä ajan tasalla.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset ohjelmasta.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

12 luku

Työperäinen altistus

88 §

Työntekijöiden säteilysuojelun järjestäminen

Säteilytyöntekijöiden säteilysuojelu on järjestettävä tässä luvussa säädetyllä tavalla. Muiden työntekijöiden suojeluun sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään väestön säteilysuojelusta, jollei muualla toisin säädetä.

Toiminnanharjoittaja ja ulkopuolisen työntekijän työnantaja ovat vastuussa säteilytoimintaan osallistuvien työntekijöidensä säteilysuojelusta 102—104 §:ssä säädetyin vastuunjaon mukaan. Ulkopuolisilla työntekijöillä on oltava samantasoinen suojelu kuin omilla työntekijöillä.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat teknisluonteiset määräykset työntekijän suojelusta säteilytoiminnassa.

89 §

Selvitysvelvollisuus

Turvallisuuspäätös edellyttävässä toiminnassa on ennen työn aloittamista arvioitava työntekijään kohdistuva säteilyaltistus ja keinot sen vähentämiseksi. Arviointia on tarkistettava, jos toiminnassa tapahtuu työperäiseen altistukseen vaikuttavia muutoksia.

Lisäksi ennen säteilytyön aloittamista on selvitettävä työntekijän aiempi työperäinen altistus.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset säteilyaltistuksen selvittämisestä ja arvioimisesta.

90 §

Säteilytyöntekijöiden luokittelu

Säteilytyöntekijät on luokiteltava luokkaan A tai B. Luokittelun perusteena on arvio työstä aiheutuvasta säteilyaltistuksesta ja potentiaalisesta altistuksesta.

Työntekijän saa luokitella luokkaan A vain, jos säteilyyn perehtynyt työterveyslääkäri on arvioinut terveydentilan perusteella työntekijän soveltuvan tähän luokkaan.

Luokittelu on tehtävä ennen säteilytyön aloittamista ja tarkistettava säännöllisesti altistusolosuhteiden tarkkailun ja terveydentilan seurannan perusteella.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset säteilytyöntekijöiden luokittelusta.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

91 §

Valvonta-alueet ja tarkkailualueet

Työskentelyalueista on tunnistettava ja jaoteltava valvonta- ja tarkkailualueet. Jaottelun perusteena on arvio alueella aiheutuvasta säteilyaltistuksesta ja potentiaalisesta altistuksesta.

Valvonta-alue on rajattava. Alueelle pääsy on rajoitettava tarvittavat ohjeet saaneisiin henkilöihin. Valvonta-alueelle pääsyä sekä siellä työskentelyä ja käyntiä on valvottava kirjallisten ohjeiden mukaisesti. Lisäksi ionisoivalta säteilyltä suojaamiseksi ja radioaktiivisen kontaminaation leviämisen estämiseksi on tehtävä erityiset järjestelyt.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi alueiden tunnistamisen ja jaottelun tarpeesta, perusteista sekä valvonta- ja tarkkailualueiden vaatimuksista.

92 §

Altistusolosuhteiden tarkkailu ja henkilökohtainen annostarkkailu

Altistusolosuhteita on säännöllisesti tarkkailtava valvonta-alueella ja tarkkailualueella.

Tarkkailulla on voitava:

- 1) todeta, että työntekijät on luokiteltu oikein;
- 2) määrittää työntekijöihin kohdistuva säteilyaltistus;
- 3) viivytyksettä havaita ennalta arvaamattomat poikkeamat työperäiseen altistukseen vaikuttavissa tekijöissä.

Lisäksi luokkaan A kuuluville säteilytyöntekijöille on järjestettävä henkilökohtainen annostarkkailu. Henkilökohtaisen annostarkkailun on perustuttava annosmittauspalvelun suorittamiin henkilökohtaisiin mittauksiin. Mittaukset on tehtävä yhden kuukauden jaksoissa tai työskentelyjaksolta, jos työskentelyaika on kuukauden mittausjaksoa lyhyempi.

Altistusolosuhteiden tarkkailun ja henkilökohtaisen annostarkkailun tulokset on kirjattava ja niitä on seurattava säännöllisesti työperäistä altistusta koskevien vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset altistusolosuhteiden tarkkailun ja henkilökohtaisen annostarkkailun tulosten kirjaamisesta.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat teknisuonteiset määräykset altistusolosuhteiden tarkkailun ja henkilökohtaisen annostarkkailun järjestämisestä työpaikalla sekä henkilökohtaisen säteilyannoksen määrittämisestä altistusolosuhteiden tarkkailun tulosten perusteella.

93 §

Tarkkailun tulosten ilmoittaminen

Työntekijälle on annettava viivytyksettä tiedoksi häntä itseään koskevat henkilökohtaisen annostarkkailun tulokset.

Työntekijälle on annettava pyynnöstä myös työpaikan altistusolosuhteiden tarkkailun tulokset, joita on käytetty hänen henkilökohtaisen säteilyannoksensa määrittämiseen.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

94 §

Poikkeavasta säteilyaltistuksesta ilmoittaminen

Todettu tai epäilty annosrajaa suurempi säteilyannos on viipymättä ilmoitettava:

- 1) asianomaiselle työntekijälle;
- 2) luokkaan A kuuluvan säteilytyöntekijän terveydentilan seurannan suorittavalle säteilyyn perehtyneelle työterveyslääkärille;
- 3) Säteilyturvakeskukselle.

Asianomaiselle työntekijälle on viipymättä ilmoitettava myös annosrajoitusta suurempi altistus.

95 §

Terveydentilan seuranta

Luokkaan A kuuluvalla säteilytyöntekijälle on järjestettävä terveydentilan seuranta, johon kuuluu säteilyyn perehtyneen työterveyslääkärin suorittama alkutarkastus sekä vähintään kolmen vuoden välein tehtävä seurantatarkastus.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun ajanjakson välivuosina on huolehdittava, että työntekijä ilmoittaa säteilyyn perehtyneelle työterveyslääkärille, onko työntekijän terveydentilassa tapahtunut viimeisen lääkärintarkastuksen jälkeen sellaisia olennaisia muutoksia, jotka voivat vaikuttaa säteilytyön tekemisen edellytyksiin.

Työntekijälle on tehtävä ylimääräinen säteilyyn perehtyneen työterveyslääkärin suorittama lääkärintarkastus, jos työntekijän terveydentilassa tapahtuu olennainen muutos.

Säteilyyn perehtyneelle työterveyslääkärille on annettava terveydentilan seurantaan varten tarpeelliset tiedot työpaikan olosuhteista, työntekijän henkilökohtaisen annostarkkailun tulokset ja muut terveydentilan seurannan kannalta tarpeelliset tiedot.

96 §

Säteilytyön teettämiskielto

Jos työntekijä ei säteilyyn perehtyneen työterveyslääkärin arvion mukaan sovellu tehtävään, jossa työntekijä luokitellaan luokkaan A, häntä ei saa luokitella tähän luokkaan eikä osoittaa tätä vastaavaan tehtävään.

Jos työntekijälle on aiheutunut annosrajaa suurempi säteilyannos, hänellä ei saa teettää säteilytyötä ennen kuin hänet on 106 §:ssä tarkoitetulla tavalla todettu soveltuvaksi säteilytyöhön.

Työntekijällä on oikeus saattaa itseään koskeva 1 ja 2 momentissa tarkoitettu asia Säteilyturvakeskuksen käsiteltäväksi. Työnantajan on annettava työntekijälle tieto tästä oikeudesta.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

97 §

Terveydentilan erityinen seuranta

Jos työntekijälle on aiheutunut työntekijän annosrajaa suurempi säteilyannos, 95 §:ssä säädetyn terveydentilan seurannan lisäksi on huolehdittava altistuneen työntekijän terveyden suojeluun liittyvistä säteilyyn perehtyneen työterveyslääkäriin tarpeellisiksi katsomista toimista.

98 §

Irtisanomiskielto

Työsuhdetta tai julkisoikeudellista palvelussuhdetta ei saa päättää sen perusteella, että työntekijälle on aiheutunut työntekijän annosrajaa suurempi säteilyannos.

99 §

Ikärajoitukset sekä työharjoittelijoita ja opiskelijoita koskevat altistusolosuhteet

Säteilytyöntekijän on oltava 18 vuotta täyttänyt.

Työharjoittelijan ja opiskelijan säteilynsuojelu on järjestettävä kuten säteilytoimintaan osallistuvan työntekijän.

Alaikäinen työharjoittelija tai opiskelija, jonka tulee olla vähintään 16-vuotias, saa osallistua säteilylähteiden käyttöön ainoastaan siinä määrin kuin se on tarpeen hänen koulutuksensa tai siihen liittyvän työharjoittelun vuoksi. Häntä ei kuitenkaan saa luokitella luokkaan A eikä osoittaa vastaavaan tehtävään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään työharjoittelijoiden ja opiskelijoiden annosrajoista Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi.

100 §

Suojelu raskauden ja imetyksen aikana

Kun työntekijä on ilmoittanut toiminnanharjoittajalle tai ulkopuolisen työntekijän kyseessä ollessa työnantajalleen olevansa raskaana tai imettävänsä lasta, sikiötä ja imetettävää lasta on suojeltava samalla tavoin kuin väestön yksilöä.

Säteilytyöntekijöitä on muistutettava 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksen tekemisen tärkeydestä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset toimenpiteistä sikiön ja imetettävän lapsen suojelemiseksi.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

101 §

Tietojen toimittaminen työntekijöiden annosrekisteriin

Työntekijöiden annosrekisteriin on säännöllisesti toimitettava luokkaan A kuuluvien säteilytyöntekijöiden henkilökohtaisesta annostarkkailusta 20 §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot.

Jos altistusolosuhteiden tarkkailu on tehty annosmittauspalvelun suorittamana luokkaan B kuuluvien säteilytyöntekijöiden henkilökohtaisena annostarkkailuna, työntekijöiden annosrekisteriin on toimitettava säännöllisesti 1 momentissa tarkoitettut tiedot myös luokkaan B kuuluvien työntekijöiden osalta.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset tietojen toimittamisesta annosrekisteriin.

102 §

Toiminnanharjoittajan velvollisuudet omien työntekijöidensä suojelussa

Toiminnanharjoittajan velvollisuutena on huolehtia työnantajana 88—101 §:ssä säädetyistä velvoitteista omien työntekijöidensä suojelemiseksi.

103 §

Ulkopuolisen työntekijän työnantajan velvollisuudet

Sen lisäksi, mitä 96 ja 98—100 §:ssä säädetään, ulkopuolisen työntekijän työnantajan on työntekijän suojelemiseksi:

1) selvitettävä ennalta työntekijän aiempi työperäinen altistus 89 §:n 2 momentin mukaisesti sekä arvioitava ennalta kaikkien toiminnanharjoittajien töistä yhteensä työntekijään kohdistuva säteilyaltistus;

2) luokiteltava säteilytyöntekijät 90 §:n mukaisesti;

3) järjestettävä luokkaan A kuuluville säteilytyöntekijöille terveydentilan seuranta ja erityinen seuranta 95 ja 97 §:n mukaisesti;

4) huolehdittava osaltaan siitä, että työntekijän koulutus ja perehdytys tehtäviinsä sekä täydennyskoulutus toteutetaan 33 ja 34 §:n mukaisesti;

5) kuultava säteilyyn perehtynyttä työterveyslääkärinä 97 §:n mukaisesti, jos työntekijän säteilyannos on annosrajaa suurempi;

6) huolehdittava osaltaan, että rekisteröitävät tiedot ja henkilökohtaisen annostarkkailun tulokset toimitetaan työntekijöiden annosrekisteriin 101 §:n mukaisesti;

7) huolehdittava osaltaan 94 §:ssä ja 95 §:n 2 momentissa säädetyistä ilmoituksista ja 95 §:n 4 momentissa säädetyistä tietojen antamisesta säteilyyn perehtyneelle työterveyslääkärille työntekijän terveydentilan seurannan suorittamista varten.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

104 §

Toiminnanharjoittajan velvollisuudet ulkopuolisen työntekijän suojelussa

Sen lisäksi, mitä 99 ja 100 §:ssä säädetään, toiminnanharjoittajan on ulkopuolisen työntekijän suojelemiseksi:

1) selvitettävä ennalta ulkopuolisen työntekijän aiempi työperäinen altistus ja arvioitava ennalta vastuullaan olevasta työstä ulkopuoliseen työntekijään kohdistuva säteilyaltistus ja keinot sen vähentämiseksi 89 §:n mukaisesti;

2) varmistettava, että työnantajan 90 §:n mukaisesti tekemä ulkopuolisen työntekijän luokitus on asianmukainen toiminnanharjoittajan vastuulla olevassa toiminnassa;

3) järjestettävä vastuullaan olevassa toiminnassa luokkaan A kuuluvalla ulkopuoliselle työntekijälle altistusolosuhteiden tarkkailu ja henkilökohtainen annostarkkailu 92 §:n mukaisesti ja huolehdittava 20 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta annosrekisteriin;

4) varmistettava, että luokkaan A kuuluvalla ulkopuoliselle työntekijälle on järjestetty 95 §:ssä tarkoitettu terveydentilan seuranta ja 97 §:ssä tarkoitettu terveydentilan erityinen seuranta ja että tämä soveltuu terveytensä puolesta osoitettuun tehtävään toiminnanharjoittajan vastuulla olevassa toiminnassa;

5) huolehdittava osaltaan 95 §:n 4 momentissa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta säteilyyn perehtyneelle työterveyslääkärille.

Toiminnanharjoittaja ja työnantaja voivat sopia kirjallisesti, että työnantaja huolehtii 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua henkilökohtaisesta annostarkkailusta ja tietojen toimittamisesta annosrekisteriin.

Ulkopuolisen työntekijän suojeluun sovelletaan toiminnanharjoittajan vastuulla olevassa työssä, mitä 94, 130 ja 131 §:ssä säädetään säteilyturvallisuuspoikkeamasta ja siitä aiheutuvasta altituksesta.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava myös säteilytoimintaansa osallistuvan yksityisen elinkeinonharjoittajan suojelusta noudattaen, mitä tässä pykälässä säädetään ulkopuolisen työntekijän suojelusta.

105 §

Työntekijän velvollisuus osallistua säteilyaltistuksen selvittämiseen

Jos on perusteltua syytä epäillä, että työntekijälle on aiheutunut työntekijän annosrajaa suurempi säteilyannos, hän on velvollinen osallistumaan häneen itseensä kohdistuneen säteilyaltistuksen selvittämiseen.

Työntekijän velvollisuudesta osallistua terveystarkastukseen säädetään työterveyshuoltolain 13 §:ssä.

106 §

Lääkärin lausunto työntekijän soveltuvuudesta säteilytyöhön

Luokkaan A luokiteltavan säteilytyöntekijän soveltuvuus säteilytyöhön on todettava ennen työnteon aloittamista sekä työn kestäessä vähintään kerran vuodessa. Säteilytyön tekemisen

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

edellytykset on todettava myös, jos työntekijälle todetaan tai epäillään aiheutuneen työntekijän annosrajaa suurempi säteilyannos.

Soveltuvuuden säteilytyöhön toteaa säteilyyn perehtynyt työterveyslääkäri työntekijän terveydentilaan perustuen seuraavaa luokittelua käyttäen:

- 1) soveltuu;
- 2) soveltuu tietyin edellytyksin;
- 3) ei sovellu.

Säteilyyn perehtyneen työterveyslääkärin on annettava työntekijälle todistus työntekijän soveltuvuudesta säteilytyöhön ja säteilytyön jatkamisen edellytyksistä lääkärintarkastuksen yhteydessä.

Terveydentilan seuranta koskevassa lääkärintodistuksessa on ilmoitettava:

- 1) 2 momentissa tarkoitettu luokitus;
- 2) tiedot mahdollisista rajoituksista säteilytyössä;
- 3) viimeisimmän säteilyyn perehtyneen työterveyslääkärin suorittaman seurantatarkastuksen päivämäärä;
- 4) lääkärintodistuksen voimassaoloaika.

107 §

Lääkärin yhteydenottovelvollisuus

Säteilyyn perehtyneen työterveyslääkärin on oltava yhteydessä Säteilyturvakeskukseen, jos terveydentilan seurannassa tehty havainto antaa aihetta epäillä säteilyturvallisuuden merkittävästi vaarantuneen.

Lääkäri voi salassapitosäännösten estämättä antaa Säteilyturvakeskukselle tarpeelliset tiedot asian selvittämiseksi. Henkilötietojen osalta tietojenanto-oikeus rajoittuu kuitenkin vain asian kannalta välttämättömiin tietoihin.

108 §

Terveystietojen ilmoittaminen ja säilyttäminen

Luokkaan A kuuluvan säteilytyöntekijän työterveyshuollon potilasasiakirjoihin on sisällytettävä terveydentilan seurannan kannalta tarpeelliset tiedot työtehtävistä ja palvelussuhteista. Lisäksi asiakirjoihin on sisällytettävä ennen nykyisen palvelussuhteen alkua luokkaan A kuuluvaksi säteilytyöntekijäksi soveltuvuuden arvioimiseksi tehdyn terveydentilan seurannan tulokset. Tiedot on pidettävä ajan tasalla niin kauan kun työntekijä kuuluu kyseiseen luokkaan.

Salassapitosäännösten estämättä saadaan 1 momentissa tarkoitettuja tietoja antaa Säteilyturvakeskukselle 96 §:n 3 momentissa tarkoitettuna asian käsittelemiseksi tai jos se on valvonnan kannalta välttämätöntä.

Säteilyyn perehtyneen työterveyslääkärin on annettava toiminnanharjoittajalle ja ulkopuolisen työntekijän työnantajalle työntekijän terveydentilan seurannasta tiedot, jotka ovat tarpeen tässä laissa säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

13 luku

Lääketieteellinen altistus

109 §

Lääketieteellisen altistuksen oikeutusarviointi

Harkittaessa lääketieteellisen altistuksen oikeutusta arvioidaan yhtäältä säteilylle altistavasta tutkimuksesta, toimenpiteestä tai hoidosta odotettava hyöty, mukaan luettuna potilaalle tai oireetomalle henkilölle koituva suora terveydellinen hyöty sekä yhteiskunnalle koituvat hyödyt, ja toisaalta altistuksesta näille mahdollisesti aiheutuva haitta.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat teknisluonteiset määräykset oikeutusarvioinnin käytännön toimista.

110 §

Lääketieteellisen altistuksen oikeutus erityistilanteessa

Lääketieteellistä altistusta aiheuttava yksittäinen tutkimus, toimenpide tai hoito, joka ei ole yleisesti oikeutettu, voidaan yksittäisen henkilön osalta perustella oikeutetuksi häneen liittyvän erityisen tarpeen vuoksi.

Perustelu on laadittava tapauskohtaisesti ja kirjattava potilasasiakirjoihin.

111 §

Oireettoman henkilön lääketieteellisen altistuksen oikeutus

Jos oireettomaan henkilöön kohdistuva taudin varhaista toteamista varten tarvittava lääketieteellinen altistus ei ole osa seulontaohjelmaa, altistuksen 109 ja 110 §:n mukaisesta oikeutuksesta on laadittava kyseistä henkilöä koskeva erityinen kirjallinen perustelu.

Perustelun laatijan on oltava lääketieteellisestä altistuksesta vastaava lääkäri tai hammaslääkäri ja hänen on kuultava lähetteen antajaa. Perustelun laatimisessa on noudatettava sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivan terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvoston laatimia tutkimukseen pääsyn kriteerejä, mikä vaatimus koskee myös yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa tarkoitettuja terveydenhuollon palveluja.

Lääketieteellisestä altistuksesta vastaavan lääkärin tai hammaslääkärin on varmistettava, että lääketieteellisen altistuksen kohteena oleva oireeton henkilö on saanut 113 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettut tiedot.

112 §

Säteilysuojelun optimointi lääketieteellisessä altistuksessa

Toiminnanharjoittaja vastaa säteilysuojelun optimointia koskevien vaatimusten toteutumisesta lääketieteellisessä altistuksessa. Lisäksi toiminnanharjoittajan on pidettävä tukihenkilön sekä

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

lääketieteelliseen tutkimukseen osallistuvan tutkittavan altistus niin pienenä kuin mahdollista. Tukihenkilön on oltava 18 vuotta täyttänyt eikä hän saa olla raskaana. Raskaana olevan tutkittavan, hoidettavan tai toimenpiteen kohteena olevan henkilön säteilysuojelun optimoinnissa on si-kiön altistus otettava huomioon.

Toiminnanharjoittajan on määriteltävä säteilysuojelun optimointia koskevat vastuut lääketie-teellisessä altistuksessa.

Toiminnanharjoittajan on käytettävä potilaan säteilyaltistuksen vertailutasoja säteilysuojelun optimoimiseksi tutkimuksista ja toimenpiteistä aiheutuvassa lääketieteellisessä altistuksessa.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat teknisluonteiset määräykset käytännön menettelyistä sä-teilysuojelun optimoimiseksi tutkimuksissa, toimenpiteissä ja hoidoissa sekä lasten, raskaana olevien, imettävien ja oireettomien henkilöiden säteilysuojelun optimoinnista. Lisäksi Säteilytur-vakeskus antaa tarkemmat määräykset potilaan säteilyaltistuksen vertailutasoista ja niiden käyt-tämisestä tutkimuksissa ja toimenpiteissä.

113 §

Lähetteen antavan lääkärin ja hammaslääkärin velvollisuudet

Lähetteen antavan lääkärin ja hammaslääkärin on huolehdittava, että ennen tutkimuksen, toi-menpiteen tai hoidon suorittamista:

- 1) hankitaan olennainen tieto aikaisemmista tutkimuksista, toimenpiteistä ja hoidoista;
- 2) läheteessä annetaan säteilysuojelun optimointiin tarvittavat tiedot mukaan lukien tutkimus-tai hoitodikaatio;
- 3) säteilylle altistuvalla henkilöllä tai muulla asianosaisella annetaan tieto tutkimuksen, toi-menpiteen tai hoidon hyödyistä ja säteilyaltistuksen aiheuttamasta mahdollisesta terveyshaitasta.

Lähetteen antavan lääkärin tai hammaslääkärin on osaltaan arvioitava tutkimuksesta, toimen-piteestä tai hoidosta aiheutuvan lääketieteellisen altistuksen oikeutus.

Lähetteen antavalla lääkärillä ja hammaslääkärillä on oltava käytössään tavanomaisia säteilyl-le altistavia tutkimuksia, toimenpiteitä ja hoitoja koskevat lähettämissuosituksiset ja tietoa tutki-muksista, toimenpiteistä ja hoidoista aiheutuvista säteilyannoksista. Lähetteen antajan on tarvit-taessa konsultoitava asiantuntijoita ennen lähetteen antamista.

114 §

Vastuu lääketieteellisestä altistuksesta

Lääketieteellisestä altistuksesta vastuussa oleva lääkäri tai hammaslääkäri vastaa tutkimukses-ta, toimenpiteestä ja hoidosta aiheutuvan lääketieteellisen altistuksen oikeutuksesta ja säteilysuoj-elun optimoinnista sekä osaltaan tutkimuksen, toimenpiteen tai hoidon tulosten lääketieteellises-tä arvioinnista. Vastuu edellyttää tutkimuksen, toimenpiteen tai hoidon laadun mukaista päte-vyyttä. Toiminnanharjoittajan on varmistuttava edellytetyn pätevyuden täyttymisestä.

Toiminnanharjoittaja vastaa siitä, että lääketieteellisestä altistuksesta vastuun osoittamista ja siirtämistä koskevat menettelyt on selkeästi järjestetty.

Röntgenhoitaja saa osallistua 1 momentissa tarkoitettun lääkärin valtuuttamana käytännön me-nettelyihin lääketieteellisen altistuksen oikeutuksen varmistamiseksi.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lääketieteellisestä altistuksesta vastuussa olevan lääkärin ja hammaslääkärin pätevyysvaatimuksista.

115 §

Tutkimuksen, toimenpiteen tai hoidon suorittaja

Röntgenhoitaja saa itsenäisesti tehdä lähetteen mukaisen säteilylle altistavan tutkimuksen ja antaa suunnitelman mukaisen hoidon. Muu terveydenhuollon ammattihenkilö saa lääketieteellisestä altistuksesta vastuussa olevan lääkärin valvonnassa avustaa sellaisen röntgenlaitteen käytössä, jonka käyttöön hänet on koulutettu.

Toiminnanharjoittaja ja lääketieteellisestä altistuksesta vastaava lääkäri voi valtuuttaa asianmukaisen täydennyskoulutuksen saaneen isotooppikuvantamiseen perehtyneen muun terveydenhuollon ammattihenkilön kuin röntgenhoitajan suorittamaan isotooppilääketieteen yhdistelmälaitteella tehtävän ennalta määritellyn vakio-ohjelman mukaisen natiivitietokonetomografiatutkimuksen, jos tutkimus on kiinteä osa isotooppikuvantamista.

Hammasröntgenkuvauksiin ammatillisen koulutuksen saanut terveydenhuollon ammattihenkilö saa lääkärin tai hammaslääkärin ohjeiden mukaan tehdä hammasröntgenkuvauksia.

Muulla säteilylle altistavan tutkimuksen, toimenpiteen tai hoidon suorittamiseen osallistuvalla henkilöllä tulee olla tehtävänsä mukainen koulutus ja kokemus.

Toiminnanharjoittaja vastaa siitä, että tutkimusten, toimenpiteiden ja hoitojen suorittamista koskevat vastuut ja menettelyt on selkeästi järjestetty.

116 §

Tutkimuksen, toimenpiteen tai hoidon suorittajan vastuut

Tutkimuksen, toimenpiteen tai hoidon suorittajan on omalta osaltaan varmistettava ennen säteilyn kohdistamista ihmiseen, että tutkimus, toimenpide tai hoito suoritetaan turvallisesti. Erityisesti on varmistettava, että:

- 1) säteilylähteen varo- ja suojausjärjestelmät ovat kunnossa ja käytettävät laitteet toimivat moitteettomasti;
- 2) potilas on asianmukaisesti suojattu ja säteilyaltistus rajattu niihin kehon osiin, joihin säteily on tarkoitus kohdistaa;
- 3) potilaalle annettava radioaktiivinen aine on asianmukaisesti tarkastettu.

117 §

Laitteiden soveltuvuus

Toiminnanharjoittajan on tehtävä säteilylle altistavat tutkimukset, toimenpiteet ja hoidot asianomaiseen tarkoitukseen soveltuvilla laitteilla.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

118 §

Itsearviointi ja kliininen auditointi

Toiminnanharjoittajan on toteutettava säteilyn lääketieteelliseen käyttöön osallistuvien henkilöiden omatoimisia itsearviointeja toiminnan kehittämiseksi.

Toiminnanharjoittajan on järjestettävä lääketieteellistä altistusta aiheuttavien menettelyjen suunnitelmallinen arviointi (*kliininen auditointi*), jossa määrääjoin:

1) selvitetään noudatettuja tutkimus- ja hoitokäytäntöjä, säteilyaltistuksia sekä tutkimus- ja hoitotuloksia;

2) vertaillaan niitä hyväksi todettuihin käytäntöihin;

3) esitetään tarpeelliseksi arvioituja toimenpiteitä käytäntöjen kehittämiseksi ja perusteettoman säteilyaltistuksen ehkäisemiseksi.

Itsearviointista ja kliinisestä auditoinnista on laadittava raportti.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset itsearviointiin ja kliinisen auditoinnin suorittamisesta ja raportoinnista.

119 §

Säteilyannoksen arviointi

Toiminnanharjoittajan on talletettava säteilylle altistavasta tutkimuksesta, toimenpiteestä ja hoidosta tiedot, joiden perusteella tutkittavalle tai hoidettavalle henkilölle tutkimuksesta, toimenpiteestä ja hoidosta aiheutunut säteilyannos voidaan tarvittaessa määrittää. Sikiön arvioitu säteilyannos ja säteilyaltistuksen kannalta merkitykselliset tiedot tutkimuksesta, toimenpiteestä ja hoidoista on merkittävä potilasasiakirjoihin.

Toiminnanharjoittajan on Säteilyturvakeskuksen pyynnöstä toimitettava tiedot säteilylle altistavien tutkimusten, toimenpiteiden ja hoitojen määrästä ja säteilyannoksista.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset tietojen tallettamisesta.

14 luku

Kuvantamisessa henkilöön kohdistettu muu kuin lääketieteellinen altistus

120 §

Soveltamisala

Tässä luvussa säädetään kuvattavan henkilön altistuksesta ionisoivalle säteilylle, kun altistus on muuta kuin lääketieteellistä altistusta.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

121 §

Oikeutusarviointi

Toiminnanharjoittajan on vähintään viiden vuoden välein arvioitava, onko tässä luvussa tarkoitettu toiminta oikeutettua.

122 §

Kuvantaminen terveydenhuollon laitteella

Kuvantamisessa, jossa käytetään terveydenhuollon laitetta, sovelletaan 30 §:ää laadunvarmistuksesta, 66 §:ää laitteen käytönaikaisesta säteilyturvallisuudesta sekä 13 lukua lääketieteellisestä altistuksesta. Kuvantamista koskevien tietojen kirjaamiseen ja säilyttämiseen sovelletaan, mitä potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992) säädetään potilasasiakirjojen laatisemisesta ja säilyttämisestä.

Kuvattavaan henkilöön ei sovelleta väestön annosrajoja 1 momentissa tarkoitettussa toiminnassa.

123 §

Annosrajoitus muulla kuin terveydenhuollon laitteella

Toiminnanharjoittajan on asetettava kuvattavan henkilön annosrajoitus, jos kuvantamisessa käytetään muuta kuin terveydenhuollon laitetta.

Annosrajoituksen arvon on oltava väestön annosrajan arvoa huomattavasti pienempi.

124 §

Tiedon antaminen ja suostumuksen pyytäminen

Kuvantamista edellyttävän on huolehdittava siitä, että altistettava henkilö tai hänen laillinen edustajansa saa asianmukaisen tiedon kuvantamisen aiheuttamasta säteilyaltistuksesta ja mahdollisista terveyshaitoista. Tiedot on annettava altistettavan henkilön tai hänen laillisen edustajansa äidinkielellä tai kielellä, jota hänen perustellusti voidaan olettaa ymmärtävän.

Altistettavalta henkilöltä tai hänen lailliselta edustajaltaan pyydetään suostumus kuvantamiseen, jollei muualla toisin säädetä. Vajaavaltaisen altistettavan mielipide kuvantamiseen on selvitettävä silloin, kun se on hänen ikäänsä ja kehitystasoonsa nähden mahdollista. Jos vajaavaltainen ikänsä ja kehitystasonsa perusteella kykenee antamaan suostumuksensa kuvantamiseen, hänen laillisen edustajansa suostumusta ei tarvita. Jos vajaavaltainen ei kykene antamaan suostumusta kuvantamiseen, hänen laillinen edustajansa päättää suostumuksen antamisesta. Suostumus voidaan antaa ja peruuttaa vapaamuotoisesti. Kuvantamista ei saa suorittaa, jos laissa edellytetyn suostumuksen olemassaolosta tai sen vapaaehtoisuudesta on epäselvyyttä.

Muulla kuin terveydenhuollon laitteella tehtävässä kuvantamisessa 1 momentissa tarkoitettujen tietojen antamisesta ja suostumuksen pyytämisestä huolehtii toiminnanharjoittaja.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tiedon antamisesta säteilyaltistuksesta ja mahdollisista terveyshaitoista sekä suostumuksen pyytämisestä.

125 §

Henkilönkatsastus säteilylle altistavalla menetelmällä

Toimivaltainen viranomainen antaa kirjallisen osoituksen säteilylle altistavalla menetelmällä tehtävään pakkokeinolaissa (806/2011) tai tullilaissa tarkoitettuun henkilönkatsastukseen.

Edellä 124 §:ssä tarkoitettua suostumusta ei pyydetä pakkokeinolain tai tullilain perusteella tehtävään henkilönkatsastukseen.

15 luku

Väestön altistus

126 §

Säteilyaltistuksen rajoittaminen

Toiminnanharjoittajan on ennalta arvioitava turvallisuushupaa edellyttävästä säteilytoiminnasta aiheutuva väestön altistus sekä suunniteltava toimet sen vähentämiseksi. Arviointia ja suunnitelmaa on tarkistettava, jos toiminnassa tapahtuu väestön altistukseen vaikuttavia muutoksia.

Toiminnanharjoittajan on rajoitettava väestön altistusta:

- 1) huolehtimalla säteilylähteiden käytönaikaisesta säteilyturvallisuudesta 66 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla;
- 2) estämällä radioaktiivisten aineiden pääsy toiminnan harjoittamispaikan ulkopuolelle ja laajemmin ympäristöön riittävän tehokkaasti;
- 3) rajoittamalla tarvittaessa väestön pääsyä toiminnan harjoittamispaikalle.

Säteilysuojaukset ja toiminta on suunniteltava ja toteutettava siten, että toiminnanharjoittajan valvonnassa ja hallinnassa olevan tilan ja alueen ympäristössä ei ole tarpeen tehdä toimia väestön säteilyturvallisuuden varmistamiseksi.

127 §

Päästöt ja niiden raja-arvot

Toiminnanharjoittajan on rajoitettava radioaktiivisten aineiden päästöt ympäristöön ja viemäriverkostoon mahdollisimman vähäisiksi. Päästöjen määrä ei saa kuitenkaan olla vähäisen päästön raja-arvoja suurempi. Päästöistä on pidettävä kirjaa.

Säteilyturvakeskus voi kuitenkin myöntää vähäisen päästön raja-arvoa suurempaan päästöön luvan, jos päästöjä rajoittavista toimista huolimatta päästöön on välttämätön tarve ja toiminnanharjoittaja on laatinut suunnitelman päästöistä ja niiden seurannasta sekä arvioinut päästöistä aiheutuvan altistuksen.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Säteilyturvakeskus asettaa 2 momentissa tarkoitettulle päästölle raja-arvot siten, että väestön altistus on toiminnan luonne ja laajuus sekä käytettävissä olevat keinot päästöjen rajoittamiseksi huomioon ottaen mahdollisimman pieni ja että päästöistä aiheutuvan altistuksen ennakoitu määrä on annosrajoitusta pienempi.

Toiminnanharjoittajan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle säännöllisesti tietoja 2 momentin nojalla myönnetyssä luvassa tarkoitetuista päästöistä ja niiden seurannasta.

Säteilyn lääketieteellisessä käytössä radioaktiivista ainetta saaneiden potilaiden eritteisiin ei sovelleta 1 ja 2 momenttia.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi vähäisten päästöjen yleisistä raja-arvoista sekä tarkemmat teknisluonteiset määräykset päästöjä ja niiden seuranta koskevasta suunnitelmasta, päästöjen seurannasta ja kirjanpidosta sekä tietojen toimittamisesta.

128 §

Väestön altistuksen seuranta

Turvallisuushupaa edellyttävässä toiminnassa toiminnanharjoittajan on seurattava säännöllisiin arviointeihin ja tarvittaessa mittauksiin perustuen väestön altistusta, jos se on suurempi kuin yksi kolmasosa kyseistä toimintaa koskevasta annosrajoituksesta säteilyaltistusta rajoittavista toimenpiteistä huolimatta.

Jos väestön altistusta on seurattava päästöjen vuoksi, toiminnanharjoittajan on ennen toiminnan aloittamista tehtävä ympäristön radioaktiivisuuden perustilaselvitys, jossa säteilymittauksin ja radioaktiivisten aineiden määrittämisin selvitetään toimintaa edeltävä ympäristön radioaktiivisuuden lähtötilanne.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat teknisluonteiset määräykset 1 momentissa tarkoitettun seurannan järjestämisestä sekä radioaktiivisuuden perustilaselvityksen tekemisestä.

16 luku

Säteilyturvallisuuspoikkeamat ja säteilyvaaratilanteet

129 §

Säteilyturvallisuuspoikkeamiin varautuminen

Turvallisuushupaa edellyttävässä toiminnassa toiminnanharjoittajan on varauduttava säteilyturvallisuuspoikkeamiin. Toiminnanharjoittajalla on oltava ajantasainen suunnitelma toimista poikkeamien varalle.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitettusta suunnitelmasta säteilyturvallisuuspoikkeamien varalta.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

130 §

Välittömät toimet säteilyturvallisuuspoikkeamassa

Säteilyturvallisuuspoikkeaman sattuessa turvallisuuslupaa edellyttävässä toiminnassa toiminnanharjoittajan on arvioitava tilanne ja ryhdyttävä säteilyturvallisuuden varmistamiseksi tarpeellisiin toimiin.

Toiminnanharjoittajan, jonka vastuulla säteilyturvallisuuspoikkeama on, ja viranomaisen, jonka tietoon säteilyturvallisuuspoikkeama tulee, on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle viipymättä:

- 1) säteilyturvallisuuspoikkeamasta, jonka seurauksena työntekijöiden tai väestön säteilyturvallisuus säteilyn käyttöpaikalla tai sen ympäristössä voi vaarantua;
- 2) merkittävästä suunnittelemattomasta lääketieteellisestä altistuksesta;
- 3) turvallisuuslupaa edellyttävän säteilylähteen katoamisesta, luvattomasta käytöstä ja hallusapidosta;
- 4) radioaktiivisen aineen merkittävästä leviämisestä sisätilaan tai ympäristöön;
- 5) muusta poikkeavasta havainnosta ja tiedoista, joilla voi olla olennaista merkitystä säteilyturvallisuuden kannalta.

Toiminnanharjoittajan on viipymättä ilmoitettava säteilyturvallisuuspoikkeamasta aiheutuneesta merkittävästä altistuksesta ja sen syistä:

- 1) altistuneelle työntekijälle;
- 2) lääketieteellisen altistuksen osalta lähetteen antajalle ja lääketieteellisen altistuksen vastuussa olevalle lääkärille sekä altistuneelle henkilölle tai tämän lailliselle edustajalle;
- 3) mahdollisuuksien mukaan muille altistuneille.

Jos säteilyturvallisuuspoikkeama edellyttää viranomaiselta pelastustoimintaa tai suojelutoimia, toiminnanharjoittajan on osallistuttava niihin.

Terveysdenhuollon säteilylaitteessa todetun tai epäillyn vian tai puutteellisuuden ilmoittamisesta säädetään lisäksi terveysdenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetussa laissa.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja tekemisestä sekä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua merkittävästä suunnittelemattomasta lääketieteellisestä altistuksesta.

131 §

Toimet säteilyturvallisuuspoikkeaman jälkeen

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että säteilyturvallisuuspoikkeama sekä sen syyt ja aiheutuneet altistukset selvitetään. Säteilyturvallisuuspoikkeamista ja niiden selvityksistä ja selvitysten tuloksista on pidettävä kirjaa.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava säteilyturvallisuuspoikkeaman johdosta tarvittavien korjaavien toimenpiteiden toteuttamisesta, joilla estetään samankaltaiset tapahtumat.

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle säteilyturvallisuuspoikkeaman selvitysten tuloksista ja korjaavista toimenpiteistä.

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle yhteenvetotietoja muista kuin 130 §:n 2 momentissa tarkoitetuista säteilytoimintaan liittyvistä säteilyturvallisuuspoikkeamista.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset säteilyturvallisuuspoikkeamien selvityksistä ja kirjattavien tietojen sisällöstä sekä ilmoitusten sisällöstä ja tekemisestä.

132 §

Säteilyvaaratilanteesta aiheutuvan altistuksen rajoittaminen

Säteilyvaaratilanteessa suojelutoimilla on pyrittävä siihen, että väestön, säteilyvaaratyöntekijöiden ja säteilyvaara-avustajien altistus on pienempi kuin säteilyvaaratilanteesta aiheutuvan altistuksen vertailutaso.

Vertailutasoja asetettaessa on otettava huomioon säteilysuojeluperusteet ja hyväksyttävyyys yhteiskunnan kannalta. Säteilyturvakeskus vahvistaa säteilyvaaratilanteesta aiheutuvan altistuksen vertailutasot väestölle. Muista vertailutasoista säädetään 3 momentin nojalla.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset vertailutasojen käyttämisestä valmiussuunnittelussa ja säteilyvaaratilanteissa, perusteet väestöä koskevan säteilyvaaratilanteesta aiheutuvan altistuksen vertailutasojen valinnalle sekä säteilyvaaratyöntekijöiden ja avustajien altistusta koskevat vertailutasot.

133 §

Säteilyvaaratilanteesta tiedottaminen

Väestölle on annettava ennalta tietoa säteilyvaaratilanteesta suojautumisesta. Säteilyvaaratilanteesta altistuvalla väestöllä on annettava tietoa tilanteesta ja siinä tarvittavasta suojautumisesta.

Sisäministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitettua tiedonantovelvollisuudesta.

134 §

Suojelutoimiin osallistuvien säteilysuojelu säteilyvaaratilanteessa

Työnantajan on nimettävä säteilyvaaratyöntekijät etukäteen ja määriteltävä heidän tehtävänsä säteilyvaaratilanteessa ennalta. Säteilyvaara-avustajan osallistuminen suojelutoimiin on vapaaehtoista. Säteilyvaaratyöntekijän osallistuminen suojelutoimiin on vapaaehtoista, jos on mahdollista, että altistus on 132 §:n 1 momentissa tarkoitettua vertailutasoa suurempi. Raskaana olevalle, imettävällä tai alle 18-vuotiaalla ei saa teettää suojelutoimia, jotka saattavat aiheuttaa altistusta säteilylle.

Säteilyvaaratyöntekijöiden ja säteilyvaara-avustajien työperäinen altistus on mahdollisuuksien mukaan pidettävä työntekijöiden annosrajoja pienempänä. Jos tätä vaatimusta ei voida täyttää, säteilyaltistuksen rajoittamiseen sovelletaan 132 §:ssä tarkoitettuja vertailutasoja.

Säteilyvaaratilanteessa säteilyvaaratyöntekijöille ja säteilyvaara-avustajille on järjestettävä 92 §:ssä tarkoitettu altistusolosuhteiden tarkkailu. Säteilyvaaratyöntekijöiden altistusolosuhteiden tarkkailusta vastaa työnantaja. Säteilyvaara-avustajan altistusolosuhteiden tarkkailusta vastaa työn teettäjä, jolleivät työnantaja ja työn teettäjä toisin sovi. Säteilyvaaratyöntekijälle ja -avustajalle on viipymättä ilmoitettava hänelle aiheutunut vertailutasoa suurempi säteilyannos.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

135 §

Suojelutoimiin osallistuvien terveydentilan erityinen seuranta

Säteilyvaaratilanteessa altistuneille säteilyvaaratyöntekijöille ja säteilyvaara-avustajille on järjestettävä terveydentilan erityinen seuranta 97 §:n mukaisesti. Lisäksi terveydentilan erityinen seuranta on järjestettävä niille säteilyvaaratilanteen säteilyvaaratyöntekijöille ja säteilyvaara-avustajille, jotka sitä erikseen pyytävät.

Säteilyvaaratyöntekijän terveydentilan erityisestä seurannasta vastaa työnantaja. Säteilyvaara-avustajan terveydentilan erityisestä seurannasta vastaa kunta.

136 §

Koulutus säteilyvaaratilanteiden varalta

Työnantajan on huolehdittava, että säteilyvaaratyöntekijä saa säännöllisin väliajoin riittävää koulutusta säteilyvaaratilanteen aikaisiin tehtäviin liittyvistä terveysriskeistä ja niiltä suojautumisesta.

Koulutusta on säteilyvaaratilanteessa täydennettävä tilanteen edellyttämällä tarpeellisella opastuksella.

Työn teettäjän on annettava säteilyvaara-avustajalle säteilyvaaratilanteessa tarpeellinen opastus hänen toimiinsa sisältyvistä säteilyn terveysriskeistä ja säteilyltä suojautumisesta.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset koulutuksen sisällöstä ja opastuksen käytännön toteuttamisesta.

137 §

Siirtyminen säteilyvaaratilanteesta vallitsevaan altistustilanteeseen

Valtioneuvosto päättää siirtymisestä säteilyvaaratilanteesta vallitsevaan altistustilanteeseen, kun säteilyvaaran rajoittamiseksi ja säteilylähteiden hallintaan saamiseksi välttämättömät toimet on tehty.

17 luku

Vallitsevat altistustilanteet

138 §

Toiminnanharjoittajan ja alueen haltijan huolehtimisvelvollisuus

Toiminnanharjoittaja, jonka toiminnan seurauksena on syntynyt vallitseva altistustilanne, on velvollinen selvittämään siitä aiheutuvan säteilyaltistuksen ja huolehtimaan suojelutoimista sekä toiminnan harjoittamiseen käytettyjen alueiden, tilojen, rakenteiden sekä ympäristön puhdistamisesta radioaktiivisista aineista.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Toiminnan harjoittamiseen käytettyjen alueiden, tilojen ja rakenteiden puhdistamisesta säädetään 83 §:ssä. Ympäristön puhdistamisessa sovelletaan 140 §:ssä tarkoitettuja viitearvoja.

Jollei toiminnanharjoittajaa saada selville tai täyttämään 1 momentissa säädettyä velvollisuuttaan ja jos vallitseva altistustilanne on syntynyt alueen haltijan suostumuksella tai hän on tiennyt tai hänen olisi pitänyt tietää alueen tila sitä hankkiessaan, alueen haltijan on huolehdittava 1 momentissa säädetystä velvollisuudesta siltä osin kuin se ei ole selvästi kohtuutonta.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitettun selvityksen tekemisestä.

139 §

Valtion huolehtimisvelvollisuus

Valtio huolehtii alueiden, tilojen, rakenteiden sekä ympäristön puhdistamisesta radioaktiivisista aineista siltä osin kuin:

1) toiminnanharjoittaja tai alueen haltija ei kohtuullisessa ajassa täytä tai tämän ei voida olettaa täyttävän 138 §:ssä säädettyä huolehtimisvelvollisuuttaan; taikka

2) vastuussa olevaa toiminnanharjoittajaa ei voida osoittaa.

Säteilyturvakeskus arvioi 1 momentissa tarkoitettua vallitsevasta altistustilanteesta aiheutuvan säteilyaltistuksen sekä selvittää tarvittavat toimenpiteet, jos on syytä epäillä viitearvoa suurempaa säteilyaltistusta.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto laatii suunnitelman toimenpiteistä ja ohjeiden antamisesta alueella asuville ja työskenteleville henkilöille. Jollei oikeutusperiaatteesta muuta johdu, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi päättää, että vallitseva altistustilanne ei edellytä toimenpiteitä. Suunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttamisen valvonnasta säädetään erikseen.

Toiminnanharjoittaja on velvollinen korvaamaan tarpeelliset 1—3 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä valtiolle aiheutuvat kulut. Kustannusten perimisestä säädetään 190 §:ssä. Kustannusten korvaamiseen käytetään ensisijaisesti 54 §:n 1 momentissa tarkoitettua vakuutta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 2 momentissa tarkoitettun arvioinnin tekemisestä ja 3 momentissa tarkoitettun suunnitelman tekemisestä sekä suunnitelman toimeenpanoon liittyvistä vastuista.

140 §

Viitearvot vallitsevassa altistustilanteessa

Vallitsevassa altistustilanteessa suojelutoimet on pyrittävä toteuttamaan siten, että työperäinen ja väestön altistus on säädettyä viitearvoa pienempi.

Työn teettäjän on viipymättä ilmoitettava asianomaiselle työntekijälle altistuksesta, joka on viitearvoa suurempi.

Viitearvoja asetettaessa otetaan huomioon säteilysuojeluperusteet ja hyväksyttävyyys yhteiskunnan kannalta. Säteilyturvakeskus vahvistaa vallitsevassa altistustilanteessa aiheutuvan altistuksen viitearvot väestölle.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset työperäisen altistuksen viitearvoista suojelutoimissa ja väestön altistuksen viitearvojen perusteista vallitsevassa altistustilanteessa.

141 §

Turvallisuuslupa vallitsevassa altistustilanteessa

Suojelutoimien edellytyksenä vallitsevassa altistustilanteessa on turvallisuuslupa, jos työperäisestä altistuksesta aiheutuva säteilyannos on 140 §:ssä tarkoitettua viitearvoa suurempi.

142 §

Kansallinen toimintasuunnitelma vallitsevien altistustilanteiden tunnistamiseksi

Sosiaali- ja terveysministeriö laatii kansallisen toimintasuunnitelman vallitsevien altistustilanteiden tunnistamiseksi ja suunnitelmassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset toimintasuunnitelman laatimisesta ja toimeenpanosta.

18 luku

Luonnonsäteily

143 §

Luvun soveltamisalan rajaus

Toimintaan, jota luonnollinen henkilö harjoittaa muussa kuin kaupallisessa tarkoituksessa, sovelletaan tämän luvun säännöksistä vain 157 ja 158 §:ää rakennushankkeeseen ryhtyvän sekä rakennuksen omistajan ja haltijan velvollisuuksista.

Tätä lukua ei sovelleta toimintaan, jota harjoittaa yksityinen elinkeinonharjoittaja siten, että hän itse on ainoa säteilylle altistuva henkilö.

144 §

Luonnonsäteilyn viitearvojen asettamisen yleiset perusteet

Asetettaessa luonnonsäteilyn viitearvoja 151—158 §:ssä tarkoitettuja tilanteita varten otetaan huomioon säteilyuojeluperusteet ja hyväksyttävyyys yhteiskunnan kannalta.

Työpaikan radonpitoisuutta ja radonista aiheutuvaa työperäistä altistusta koskeva viitearvo asetetaan siten, että työntekijälle radonista aiheutuva säteilyannos on enintään kolme kymmenesosaa työntekijöiden annosrajasta.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Työpaikalla, jossa tehdään työtä säännöllisesti, sovelletaan työpaikan radonpitoisuuden viitearvoa. Lyhytkestoiseen työhön sovelletaan radonista aiheutuvaa työperäistä altistusta koskevaa viitearvoa.

Muusta kuin radonista aiheutuvan väestön altistuksen viitearvo ei saa olla väestön annosrajaa suurempi.

145 §

Erityinen ilmoitusvelvollisuus

Ennen toiminnan aloittamista toiminnasta vastaavan on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle:

- 1) kaivoslaissa tarkoitettu kaivostoiminta;
- 2) louhintatyö ja muu työskentely maanalaisessa käytävässä tai tunnelissa, jossa yhden työntekijän yhteenlaskettu työaika vuodessa on enemmän kuin 100 tuntia;
- 3) luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien aineiden ja jätteiden käsittely, käyttö, varastointi ja hyödyntäminen, joissa uraani-238:n, torium-232:n tai näiden hajoamistuotteen aktiivisuuspi-
toisuus on suurempi kuin yksi becquerel grammassa;
- 4) 152 §:ssä tarkoitettu ilmailun harjoittaminen.

Toiminnasta ja sen järjestämisestä on ilmoitettava säteilyturvallisuuden kannalta keskeiset tiedot.

146 §

Säteilyaltistuksen selvittäminen

Luonnonsäteilystä aiheutuva säteilyaltistus on selvittävä 145 ja 151—156 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

Säteilyturvakeskus voi velvoittaa toiminnasta vastuussa olevan selvityksen tekemiseen muusakin tilanteessa, jos toiminnasta aiheutuva työperäinen tai väestön altistus tai työpaikan radonpitoisuus voi olla viitearvoa suurempi.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu selvitys on tehtävä uudelleen siltä osin, kun toiminta tai olosuhteet muuttuvat siten, että työperäinen tai väestön altistus tai työpaikan radonpitoisuus voi olla viitearvoa suurempi.

Selvityksen tekemiseen velvollisen on viipymättä ilmoitettava selvityksen tulokset Säteilyturvakeskukselle.

Työperäistä altistusta koskevan selvityksen tulokset on käsiteltävä työpaikalla noudattaen, mitä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 27 §:ssä säädetään.

147 §

Säteilyaltistuksen rajoittaminen

Edellä 146 §:ssä tarkoitettujen selvitysten tekemiseen velvollisen on toteutettava toimenpiteet luonnonsäteilyaltistuksen rajoittamiseksi, jos toiminnasta aiheutuva työperäinen tai väestön altistus taikka työpaikan tai talousveden radonpitoisuus on viitearvoa suurempi.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

148 §

Turvallisuuslupa luonnonsäteilylle altistavassa toiminnassa

Luonnonsäteilylle altistavan toiminnan edellytyksenä on turvallisuuslupa, jos toiminnasta aiheutuva työperäinen tai väestön altistus taikka työpaikan tai talousveden radonpitoisuus on 147 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä huolimatta viitearvoa suurempi.

Ilmailun harjoittamiseen ei sovelleta 28 §:ää säteilyturvallisuusvastaavasta.

149 §

Altistus luonnonsäteilylle työpaikalla

Luonnonsäteilystä aiheutuvaan työperäiseen altistukseen sovelletaan 12 lukua, jos toiminnasta aiheutuva työperäinen altistus tai työpaikan radonpitoisuus on 147 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä huolimatta viitearvoa suurempi.

Lain 35 ja 90 §:ää, 92 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohtaa ja 3 momenttia sekä 95 §:ää ei sovelleta, jos ainoastaan työpaikan radonpitoisuus tai radonista tai avaruussäteilystä aiheutuva altistus on viitearvoa suurempi. Lisäksi 91 §:ää ei sovelleta, jos ainoastaan avaruussäteilystä aiheutuva työperäinen altistus on viitearvoa suurempi.

Toiminnanharjoittajan on määritettävä työntekijälle aiheutuva säteilyannos säännöllisesti, jos työpaikan radonpitoisuus tai radonista tai avaruussäteilystä aiheutuva työperäinen altistus on viitearvoa suurempi. Määritysten tuloksiin sovelletaan, mitä 92 §:n 4 momentissa säädetään altistusolosuhteiden tarkkailun tulosten kirjaamisesta ja seuraamisesta sekä mitä 101 §:ssä säädetään henkilökohtaista annostarkkailua koskevien tietojen toimittamisesta työntekijöiden annosrekisteriin.

150 §

Väestön altistus luonnonsäteilylle altistavassa säteilytoiminnassa

Väestön säteilysuojeluun sovelletaan 15 lukua, jos toiminnasta aiheutuva väestön altistus voi olla viitearvoa suurempi 147 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä huolimatta.

Radonin sekä rakennustuotteiden ja talousveden radioaktiivisten aineiden aiheuttamaan säteilyaltistukseen ei sovelleta 1 momenttia.

151 §

Maa-ainesten käsittelystä aiheutuvan säteilyaltistuksen selvittäminen

Joka hyödyntää luonnossa olevia maa-, kivi- tai muita aineksia tai näiden aineiden käytön tuloksena syntyneitä materiaaleja, on velvollinen selvittämään toiminnasta aiheutuvan säteilyaltistuksen, jos luonnonsäteilystä aiheutuva altistus voi olla viitearvoa suurempi.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

152 §

Ilma-aluksen miehistölle aiheutuvan säteilyaltistuksen selvittäminen ja rajoittaminen

Työnantaja, joka harjoittaa ilmailua Liikenteen turvallisuusviraston myöntämän liikenneluvan nojalla, on velvollinen selvittämään toiminnasta aiheutuvan säteilyaltistuksen, jos pääasiallinen lentokorkeus on yli 8 000 metriä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu selvittämisvelvollisuus on myös ilmailulaissa (864/2014) tarkoitettua sotilasilmailua ja valtion ilmailua harjoittavalla.

Jos avaruussäteilyä aiheutuva työperäinen altistus voi olla 144 §:ssä tarkoitettua viitearvoa suurempi, toiminnanharjoittajan on suunniteltava ilma-aluksen miehistön työvuorot siten, että eniten altistuvien työntekijöiden altistusta rajoitetaan.

153 §

Rakennustuotteesta aiheutuvan säteilyaltistuksen selvittäminen

Sen, joka valmistaa, tuo tai siirtää Suomeen rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta ja neuvoston direktiivin 89/106/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 305/2011, jäljempänä *rakennus-tuoteasetus*, tarkoitettua rakennustuotteen, on selvitettävä tuotteesta aiheutuva säteilyaltistus, jos tuotteen aiotussa käyttötarkoituksessa rakennustuotteiden radioaktiivisuuden aiheuttama yhteenlaskettu altistus voi olla viitearvoa suurempi.

Jos 1 momentissa tarkoitettu selvitys osoittaa, että säteilyaltistus on viitearvoa suurempi, selvitysvelvollisen on:

- 1) ilmoitettava tuotetta koskevissa tiedoissa rakennustuotteen sisältämistä radioaktiivisista aineista ja niiden aiheuttamasta säteilyaltistuksesta rakennustuotteen aiotussa käyttötarkoituksessa;
- 2) annettava tuotetta koskevissa tiedoissa ohjeet rakennustuotteen käytöstä aiheutuvan säteilyaltistuksen rajoittamiseksi viitearvoa pienemmäksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen tietojen ja ohjeiden antamiseen sovelletaan rakennus-tuoteasetuksen 11 artiklan 6 kohtaa.

154 §

Talousveden radioaktiivisuus

Jos talousveden aktiivisuuspitoisuus tai veden radioaktiivisista aineista aiheutuva säteilyaltistus on viitearvoa suurempi, talousvettä toimittavan laitoksen on toteutettava toimenpiteet vedestä aiheutuvan säteilyaltistuksen rajoittamiseksi ja terveydensuojelulain 17 §:ssä tarkoitettujen talousveden laatuvaatimusten täyttämiseksi.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

155 §

Työpaikan radonpitoisuuden selvittäminen

Työnantajan on selvitettävä työtilan ja muun työskentelypaikan radonpitoisuus, jos tilat sijaitsevat:

- 1) Säteilyturvakeskuksen määrittämillä alueilla, joissa 19 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettun rekisterin radonpitoisuustietojen perusteella yli kymmenesosa edustavista radonmittaustuloksista on työpaikkojen radonpitoisuuden viitearvoa suurempia;
- 2) harjulla tai muulla hyvin ilmaa läpäisevällä sora- tai hiekkamaalla;
- 3) kokonaan tai osittain maanpinnan tason alapuolella;
- 4) talousvettä toimittavassa laitoksessa tai elintarvikehuoneistossa, jonka käyttämä vesi ei ole peräisin yksinomaan pintavesimuodostumasta ja pääsee kosketuksiin sisäilman kanssa.

Selvitystä ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos yhdenkään työntekijän vuosittainen työaika työtilassa ei ole suurempi kuin 20 tuntia tai jos 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu tila sijaitsee maan pinnan tasosta katsottuna rakennuksen toisessa tai ylemmässä kerroksessa tai jos rakennuksen lattia ja seinät eivät ole kosketuksissa maankamaraan ja väliin jäävän tilan hyvä tuulettuvuus on ilmeistä.

Työpaikan radonpitoisuus on mitattava säännöllisesti, jos työtila tai muu työskentelypaikka sijaitsee kaivoslaissa tarkoitettussa maanalaisessa louhoksessa tai maanalaisella louhintatyömaalla.

Jos selvitys osoittaa, että työntekijälle aiheutuva säteilyannos voi ilman korjaavia toimenpiteitä olla työntekijän annosrajaa suurempi, työnantajan on viipymättä järjestettävä työntekijöille henkilökohtainen annostarkkailu.

156 §

Muun oleskelutilan radonpitoisuuden selvittäminen

Sisäilman radonpitoisuus on selvitettävä terveydensuojelulain 7 luvussa tarkoitettussa muussa oleskelutilassa, johon yleisöllä on pääsy, siltä osin kuin tilat sijaitsevat tämän lain 155 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettussa paikassa. Selvitysvelvollisuutta koskevassa vastuunjaossa noudatetaan, mitä terveydensuojelulain 27 §:n 2 momentissa säädetään terveyshaitan selvittämisestä, poistamisesta ja rajoittamisesta.

Selvitystä ei tarvitse tehdä, jos tila sijaitsee maan pinnan tasosta katsottuna rakennuksen toisessa tai ylemmässä kerroksessa tai jos rakennuksen lattia ja seinät eivät ole kosketuksissa maankamaraan ja väliin jäävän tilan hyvä tuulettuvuus on ilmeistä.

157 §

Sisäilman radonpitoisuuden rajoittaminen rakennushankkeessa

Rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että rakennus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että sisäilman radonpitoisuus on mahdollisimman pieni.

Edellä 1 momentissa säädetyn velvollisuuden täyttämistä arvioidaan vertaamalla sisäilman radonpitoisuutta sitä koskevaan viitearvoon.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

158 §

Asunnon tai muun oleskelutilan sisäilman radonpitoisuuden rajoittaminen

Rakennuksen omistajan ja haltijan on huolehdittava osaltaan, että sisäilman radonpitoisuus on olosuhteet huomioiden mahdollisimman pieni.

Edellä 1 momentissa säädetyn velvollisuuden täyttämistä arvioidaan vertaamalla sisäilman radonpitoisuutta sitä koskevaan viitearvoon.

Säteilyä aiheutuvan terveyshaitan selvittämisestä, poistamisesta ja rajoittamisesta sekä näiden valvonnasta asunnossa ja muussa oleskelutilassa säädetään lisäksi terveydensuojelulaissa.

159 §

Kansallinen toimintasuunnitelma radonriskien ehkäisemiseksi

Sosiaali- ja terveysministeriö laatii kansallisen toimintasuunnitelman radonista aiheutuvien pitkän aikavälin riskien ehkäisemiseksi.

160 §

Luonnonsäteilyä koskevat tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset:

- 1) 151 §:ssä tarkoitetuista maa-ainesten hyödyntämistä koskevista toiminnoista;
- 2) 153 §:n 1 momentissa tarkoitetuista rakennustuotteista;
- 3) 159 §:ssä tarkoitetun kansallisen toimintasuunnitelman laatimisesta, päivittämisestä ja suunnitelmassa käsiteltävistä asioista.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset:

- 1) 144 §:ssä tarkoitetuista viitearvoista, jotka asetetaan 151—158 §:ssä tarkoitettuja tilanteita varten;
- 2) 158 §:ssä tarkoitettujen asuntojen ja muiden oleskelutilojen radonpitoisuuden mittausten tekemisestä.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset:

- 1) 145 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä;
- 2) työntekijöiden ja väestön säteilynsuojelusta luonnonsäteilylle altistavassa toiminnassa;
- 3) säteilyaltistuksen selvittämisestä ja niihin liittyvien mittausten tekemisestä ja tulosten ilmoittamisesta 145 ja 151—155 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa;
- 4) toimenpiteistä säteilyaltistuksen rajoittamiseksi 145 ja 151—155 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa;
- 5) 149 §:n 3 momentissa tarkoitetusta työntekijälle aiheutuvan säteilyannoksen määrittämisestä.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

19 luku

Ionisoimaton säteily

161 §

Ionisoimattoman säteilyn aiheuttaman altistuksen rajoittaminen

Toiminnassa, josta aiheutuu altistusta ionisoimattomalle säteilylle:

- 1) altistus sähkömagneettiselle kentälle tai ultraäänelle ei saa aiheuttaa haitallisia kudosaivourioita tai muutoksia elintoiminnoissa;
- 2) lyhytaikainen altistus optiselle säteilylle ei saa aiheuttaa haitallisia kudosaivourioita ja aiheutuvien pitkäaikaisten terveyshaittojen on oltava mahdollisimman vähäisiä;
- 3) väestön altistus ei saa olla altistuksen raja-arvoa suurempi.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset ionisoimattoman säteilyn väestölle aiheuttaman altistuksen **raja-arvoista ja muusta** rajoittamisesta.

162 §

Raja-arvoa suurempi altistus kosmeettisessa toimenpiteessä

Kosmeettisessa tai muussa siihen verrattavassa toimenpiteessä, joka suoritetaan muualla kuin potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa tarkoitetussa terveydenhuollon toimintayksikössä, altistus saa olla raja-arvoa suurempi, jos muiden 161 §:ssä säädettyjen vaatimusten täyttyminen voidaan muuten varmistaa.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava, että asiakas saa tarvittavat tiedot toimenpiteeseen liittyvistä riskeistä ennen 1 momentissa tarkoitetun toimenpiteen suorittamista.

Säteilyturvakeskus antaa teknisluonteiset määräykset 1 momentissa tarkoitettujen vaatimusten täyttämistä sekä asiakkaalle ilmoitettavista tiedoista.

163 §

Valvonnan rajaus

Tässä laissa tarkoitettu valvonta ei koske sellaisia ionisoimatonta säteilyä tuottavia säteilylaitteita, joiden aiheuttama säteilyaltistus voi olla enintään yksi kymmenesosa ionisoimattoman säteilyn altistuksen raja-arvoista, eikä niiden käyttöä.

164 §

Ionisoimattoman säteilyn lääketieteellisestä käytöstä aiheutuva väestön altistus

Ionisoimattoman säteilyn lääketieteellisestä käytöstä ei saa aiheutua terveyshaittaa väestölle.

Jos ionisoimattoman säteilyn lääketieteellisestä käytöstä väestölle aiheutuva altistus on suurempi kuin yksi kymmenesosa 161 §:ssä tarkoitetusta altistuksen raja-arvosta tai muutoin aiheuttaa riskin terveyshaitan aiheutumisesta väestölle, toiminta on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

le viimeistään 30 päivää ennen sen aloittamista. Ilmoitus on tehtävä myös toiminnan olennaisista muutoksista.

165 §

Lupa suuritehoisen laserlaitteen käyttöön

Suuritehoisen laserlaitteen käyttöön valotehosteena, mainoksessa, taideteoksessa tai muussa näihin rinnastettavassa esityksessä tai pelissä, on oltava Säteilyturvakeskuksen lupa, jos väestö voi oleskella laitteen käyttöpaikalla tai tilassa, jossa lasersäteet kulkevat.

Lupahakemuksessa on esitettävä:

- 1) tiedot luvan hakijasta;
- 2) kuvaus laserlaitteista ja niiden suunnitellusta käytöstä;
- 3) toimintaa koskeva riskiarvio;
- 4) tiedot 168 §:ssä tarkoitettusta vastuuhenkilöstä.

Lupa myönnetään, jos toiminnassa käytetään vaatimusten mukaisia laitteita ja toimintaa voidaan harjoittaa turvallisesti. Säteilyturvakeskus voi liittää lupaan turvallisuuden varmistamisen ja valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset lupahakemuksessa esitettävistä tiedoista.

166 §

Suuritehoisen laserlaitteen käytöstä ja toiminnan muutoksista ilmoittaminen

Toiminnanharjoittajan on etukäteen ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle suuritehoisen laserlaitteen jokaisesta käyttökerrasta 165 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa.

Säteilyturvakeskukselle on ilmoitettava myös 165 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tietojen muutoksista.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset ilmoitusten sisällöstä ja niiden antamisen määräajoista.

167 §

Suuritehoisen laserlaitteen käyttö

Toiminnanharjoittajan on järjestettävä 165 §:ssä tarkoitettu toiminta siten, että väestölle ei tahattomasti tai helposti aiheudu raja-arvoa suurempaa altistusta lasersäteilylle.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa ja 161 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettyjen vaatimusten täyttymisestä.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

168 §

Vastuuhenkilön nimeäminen ja tehtävät

Toiminnanharjoittajan on nimettävä 165 §:ssä tarkoitettua toimintaa varten vastuuhenkilö, jonka tehtävänä on huolehtia laserlaitteiston asennuksen ja käytön järjestämisestä sekä käytönaikaisen valvonnan järjestämisestä.

169 §

Suuritehoisen laserlaitteen käytön omavalvonta

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että suuritehoisen laserlaitteen käytön omavalvonta on järjestetty toiminnan luonteeseen ja laajuuteen nähden riittävästi. Käyttöä on valvottava jatkuvasti, jos säteet kulkevat alle kuuden metrin korkeudella tilassa, jossa väestö voi oleskella.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset suuritehoisen laserlaitteen käytön omavalvonnasta.

170 §

Luvan muuttaminen ja peruuttaminen

Säteilyturvakeskus muuttaa 165 §:ssä tarkoitetun luvan lupaehtoja, jos turvallisuuden varmistamisen kannalta välttämättömät syyt sitä vaativat.

Säteilyturvakeskus peruuttaa luvan, jos toiminnanharjoittaja on lopettanut toimintansa.

Säteilyturvakeskus voi peruuttaa luvan, jos luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty tai luvanhaltija on toistuvasti tai olennaisesti rikkonut lupaehtoja tai tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, eikä ole kehotuksesta huolimatta korjannut puutteita tai menettelyään määräajassa.

171 §

Tarjottavista solariumpalveluista aiheutuvan terveyshaitan ehkäiseminen

Tarjottavat solariumpalvelut eivät saa aiheuttaa väestölle terveyshaittaa.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, ettei alle 18-vuotiasta altisteta eikä hän pääse altistamaan itseään solariumin ultraviolettisäteilylle.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei koske lääkärin määräyksestä tapahtuvaa altistamista sairauden hoitoa, taudinmäärittystä tai ultraviolettisäteilyllä tehtävää lääketieteellistä tutkimusta varten.

172 §

Solariumpalvelun tarjoamista koskevat vaatimukset

Toiminnanharjoittajan on nimettävä yleisön käyttöön tarjottavan solariumlaitteen käyttöpäikälle asianmukaisesti perehdytetty 18 vuotta täyttänyt vastuuhenkilö. Toiminnanharjoittajan on

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

huolehdittava siitä, että vastuuhenkilö on solariumpalveluja tarjottaessa käyttöpaikalla läsnä. Vastuuhenkilö opastaa tarvittaessa asiakkaan silmien suojaamiseen ja muuhun laitteen turvalliseen käyttöön sekä valvoo, ettei alle 18-vuotias pääse käyttämään solariumlaitetta. Vastuuhenkilön on tarvittaessa tarkastettava solariumlaitetta käyttävän henkilön ikä.

Toiminnanharjoittajan on lisäksi huolehdittava, että solariumlaitteen käyttöpaikalla on näkyvästi esillä tiedot solariumlaitteen tuottaman ultraviolettisäteilyn aiheuttamista vaaroista ja altistuksen rajoittamisesta.

173 §

Solariumien valvonta

Kunnan terveydensuojeluviranomainen tarkastaa terveydensuojelulain mukaisen valvontansa yhteydessä seuraavat asiat:

- 1) solariumlaitteen sijoittaminen tai käytön estäminen siten, että alle 18-vuotias ei voi käyttää laitetta henkilökunnan sitä huomaamatta;
- 2) 172 §:n 1 momentissa tarkoitetun vastuuhenkilön läsnäolo;
- 3) käyttöohjeiden antaminen asiakkaalle;
- 4) solariumlaitteen ultraviolettisäteilyn aiheuttaman altistuksen vaaroja ja altistuksen rajoittamista koskevien tietojen näkyvä esillepano solariumlaitteen välittömässä läheisyydessä;
- 5) asiakkaan silmien suojaaminen;
- 6) solariumlaitteessa olevan ajastuksen säätö;
- 7) solariumlaitteen nimike ja tyyppi;
- 8) solariumlamppujen nimikkeet ja tyypit.

174 §

Tarkastuskertomus ja puutteen tai laiminlyönnin korjaaminen

Kunnan terveydensuojeluviranomainen toimittaa tarkastuskertomuksen jäljennöksen tai vastaavat tiedot Säteilyturvakeskukselle.

Terveydensuojeluviranomaisen havaitseman puutteen tai laiminlyönnin korjaamiseksi Säteilyturvakeskus voi ryhtyä tässä laissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

175 §

Ionisoimattoman säteilyn käyttö Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa

Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos valvovat käytössään olevien ionisoimatonta säteilyä tuottavien laitteiden ja niiden käytön turvallisuutta, jollei muualla toisin säädetä.

Ionisoimattoman säteilyn käyttö Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa on toteutettava turvallisesti ja 161 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan vaatimusten mukaisesti tämän kuitenkaan rajoittamatta ionisoimattoman säteilyn käyttöä Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen voimankäytön välineenä. Näitä vaatimuksia sovelletaan myös ionisoimattomasta säteilystä aiheutuvaan työperäiseen altistukseen.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos pyytävät Säteilyturvakeskuksen lausunnon laatimistaan ionisoimattoman säteilyn käytön turvallisuutta koskevista ohjeista. Lausunto pyydetään myös ohjeiden olennaisista muutoksista.

Pääesikunta antaa tarkemmat määräykset 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta valvonnasta ja käytön turvallisuudesta Puolustusvoimissa.

Rajavartiolaitoksen esikunta antaa tarkemmat määräykset 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta valvonnasta ja käytön turvallisuudesta Rajavartiolaitoksessa.

20 luku

Valvonta, maksut ja muutoksenhaku

176 §

Tarkastus-, tiedonsaanti- ja tutkintaoikeus

Säteilyturvakeskuksella on tämän lain noudattamisen valvontaa varten oikeus:

1) tarkastaa ja tarkkailla tässä laissa tarkoitettua toimintaa sekä olosuhdetta, josta voi aiheutua haitallista säteilyaltistusta sekä päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan tai jossa olosuhde ilmenee;

2) tarkastaa toiminnassa käytettävien säteilylähteiden sekä säteilyturvallisuuteen vaikuttavien välineiden, varusteiden ja tarvikkeiden käytönaikaisten vaatimusten täyttyminen;

3) suorittaa korvauksetta valvonnan edellyttämät kokeet ja mittaukset, ottaa ja saada tarvittavat näytteet, valokuvat ja muut mahdolliset tallenteet ja sijoittaa valvonnan edellyttämät laitteet toiminnan harjoittamispaikkaan tai sen läheisyyteen;

4) saada salassapitosäännösten estämättä toimintaa harjoittavalta valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja ja henkilötietojen osalta välttämättömiä tietoja;

5) tutkia säteilytoiminnassa havaittu säteilyturvallisuuspoikkeama tai menettely, jolla on tai saattaa olla olennaista merkitystä säteilytoiminnan turvallisuuden kannalta; tutkinnan suorittaja voi kuulla myös muuta kuin toiminnanharjoittajan palveluksessa olevaa, tutkittavaan asiaan osallista tai siitä muuten tietävää henkilöä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja valvontatoimia voidaan ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin vain, jos tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 34 luvun 4 §:ssä, 44 luvun 1, 12 tai 12 a §:ssä tai 48 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu rikos. Tämän lain 181 §:ssä tarkoitettulle ulkopuoliselle asiantuntijalle tarkastusoikeutta pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin ei voida antaa. Tarkastuksessa on noudatettava hallintolain (434/2003) 39 §:ää.

Kaivosviranomaisen myönnettyä kaivoslain 9 §:ssä tarkoitetun malminetsintäluvan uraania tai toriumia sisältävän esiintymän paikallistamiseen ja tutkimiseen Säteilyturvakeskuksella on oikeus säteilyturvallisuuden varmistamiseksi tarpeellisessa laajuudessa tarkkailla ja valvoa malminetsintäaluetta ja sen ympäristöä. Säteilyturvakeskuksella on oikeus tarpeelliseen tarkkailuun ja valvontaan myös silloin, kun kaivoslain 16 §:ssä tarkoitetun kaivosluvan nojalla louhitaan ja käsitellään muuta kaivosmineraalia ja toiminta vaikuttaa tai saattaa vaikuttaa ympäristön säteilyturvallisuuteen.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

177 §

Toiminnassa havaittujen puutteiden korjaaminen

Säteilyturvakeskus tai sen yksittäinen tarkastaja voi velvoittaa toiminnanharjoittajan korjaamaan toiminnan sellaiseksi, että se täyttää tässä laissa säädetyt vaatimukset. Toiminnanharjoittaja voidaan lisäksi velvoittaa toteuttamaan sellaiset toimenpiteet säteilyturvallisuuden parantamiseksi, joita voidaan pitää perusteltuina niiden laatuun ja kustannuksiin sekä säteilyturvallisuutta parantavaan vaikutukseen nähden.

Toimenpiteiden toteuttamiselle on asetettava määräaika. Päätöksessä voidaan velvoittaa toiminnanharjoittaja ilmoittamaan puutteiden korjaamisesta ja siitä, mihin toimenpiteisiin päätöksen johdosta on ryhdytty.

178 §

Toiminnan keskeyttäminen tai rajoittaminen

Säteilyturvakeskus voi päättää toiminnan keskeyttämisestä tai rajoittamisesta, jos toiminta ei ole tämän lain mukaista tai se voi aiheuttaa ilmeistä terveyshaittaa.

Turvallisuuden kannalta kiireellisissä tapauksissa tarkastaja voi päättää toiminnan keskeyttämisestä tai rajoittamisesta.

Tarkastajan on saatettava asia viipymättä Säteilyturvakeskuksen ratkaistavaksi. Tarkastajan päätös on voimassa, kunnes Säteilyturvakeskus antaa asiassa ratkaisunsa, kuitenkin enintään 14 päivää.

179 §

Viranomaisten oikeus saada ja luovuttaa tietoja

Tässä laissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tässä laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi tarpeellisia tietoja toiselta valvontaviranomaiselta ja käyttää toisen valvontaviranomaisen hankkimia näytteitä valvontaa varten. Tietojensaanti-oikeus henkilötietojen osalta rajoittuu vain valvonnan kannalta välttämättömiin tietoihin.

Valvontaviranomainen saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa valvonnassa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, **liikesalaisuudesta**, säteilyaltistuksesta ja yksityisen terveydentilasta tässä laissa tarkoitetuille toisille valvontaviranomaisille näiden suorittaessa tässä laissa säädettyä valvontaa, muulle viranomaiselle, joka tarvitsee tietoa säteilysuojeluaan kuuluvan viranomaistehtävän suorittamiseksi sekä muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden valvontaviranomaisille Euroopan unionin säteilylainsäädännön valvontaa varten.

Lisäksi valvontaviranomainen voi salassapitosäännösten estämättä laissa säädettyjä tehtäviä varten antaa tietoja turvallisuusluvan haltijoista sekä säteilylähteistä ja niiden sijainnista poliisille ja pelastusviranomaisille sekä vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille sekä ministeriöille.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

180 §

Virka-apu

Säteilylähteiden ja radioaktiivisten jätteiden tuonnin, viennin ja kauttakulun osalta Tulli antaa virka-apua tämän lain noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöön panemiseksi.

Sen lisäksi, mitä poliisilaissa (872/2011) säädetään virka-avun antamisesta, poliisi on pyynnöstä velvollinen antamaan virka-apua valvontaviranomaiselle tässä laissa tarkoitettussa toiminnan keskeyttämisestä ja rajoittamisesta sekä kieltoa koskevassa asiassa.

181 §

Ulkopuoliset asiantuntijat

Säteilyturvakeskus voi valvontatoiminnassaan käyttää apunaan ulkopuolista asiantuntijaa tarkastusten, tutkimusten, selvitysten ja mittauksen tekemiseen valvonnan kannalta merkityksellisen seikan selvittämisessä.

Ulkopuolisella asiantuntijalla on oltava tehtäviensä edellyttämä pätevyys. Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

182 §

Tarkastusohjelma

Säteilyturvakeskus laatii turvallisuuslupaa edellyttävien toimintojen tarkastuksia koskevan tarkastusohjelman.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tarkastusohjelman sisällöstä.

183 §

Valvontahavaintojen hyödyntäminen

Säteilyturvakeskus käyttää tarkastushavaintoja ja muita säteilyturvallisuutta koskevia havaintoja valvonnan kehittämisessä sekä raportoi niistä toiminnanharjoittajille, viranomaisille ja muille asianosaisille siinä laajuudessa, kuin se on turvallisuuden edistämiseksi tarpeen.

184 §

Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka

Säteilyturvakeskus voi tehostaa tämän lain nojalla tekemäänsä päätöstä tai antamaansa kieltoa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide tehdään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään tai säteilylähteen käyttö kielletään.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Säteilyturvakeskus voi asettaa 176 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun tiedonantovelvollisuuden ja asiakirjojen esittämisvelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon.

Uhkasakosta sekä teettämis- ja keskeyttämisuudesta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

185 §

Säteilyrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) harjoittaa turvallisuuslunanalaista toimintaa ilman 48 §:n 1 momentissa tarkoitettua turvallisuuslupaa tai rikkoo turvallisuusluvan ehtoja,

2) rikkoo 57 §:n 2 momentin nojalla annettua kieltoa valmistaa, tuoda, viedä, siirtää, saattaa markkinoille, tarjota, pitää kaupan, myydä tai muuten luovuttaa 56 §:ssä tarkoitettua tuotetta,

3) rikkoo 70 §:n 3 momentissa säädettyä kieltoa käyttää, tuoda tai siirtää yksilöimätön umpilähde Suomeen,

4) laiminlyö 71 §:n 1—3 momentissa säädetyn säteilylähteitä koskevan kirjanpito- tai ilmoitusvelvollisuuden,

5) luovuttaa 72 §:n 1 momentin vastaisesti säteilylähteen sille, jolla ei ole tarvittavaa 48 §:n 1 momentissa tarkoitettua turvallisuuslupaa,

6) laiminlyö 73 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn säteilylähteen luovuttamiseen liittyvän tiedonantovelvollisuuden,

7) rikkoo 82 §:n 2 momentissa säädettyä kieltoa tuoda tai siirtää muualla kuin Suomessa valmistettu säteilylähde Suomeen radioaktiiviseksi jätteeksi,

8) uudelleenkäyttää, kierrättää, hyödyntää tai loppukäsittelee jätettä tai muuta materiaalia 84 §:n 1 momentin vastaisesti ilman 84 §:n 2 momentissa tarkoitettua hyväksyntää,

9) laiminlyö 94 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa todetusta tai epäilystä anonsrajaa suuremmasta säteilyannoksesta,

10) laiminlyö päästöjä koskevan 127 §:n 1 momentissa tarkoitetun kirjanpitovelvollisuuden tai 4 momentissa tarkoitetun tietojen toimittamisvelvollisuuden,

11) 164 §:n 2 momentin vastaisesti käyttää toiminnassaan ionisoimatonta säteilyä tuottavaa laitetta ilmoittamatta toiminnasta Säteilyturvakeskukselle,

12) 165 §:n 1 momentin vastaisesti käyttää suuritehoista laserlaitetta ilman Säteilyturvakeskuksen lupaa tai rikkoo luvan ehtoja,

13) laiminlyö 171 §:n 2 momentissa säädetyn solariumpalvelujen tarjoajan velvollisuuden huolehtia siitä, että alle 18-vuotiasta ei altisteta eikä hän pääse altistamaan itseään solariumin ultraviolettisäteilylle,

14) laiminlyö 172 §:ssä säädetyn solariumlaitteen käyttöpaikan vastuuhenkilön nimeämistä tai tämän läsnäoloa koskevan taikka tietojen nähtävillä pitämistä koskevan velvollisuuden,

15) rikkoo 176 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla tehtyä tietojen ilmoittamista koskevaa päätöstä tai

16) rikkoo 178 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua toiminnan keskeyttämistä tai rajoittamista koskevaa päätöstä,

on tuomittava, jollei teko ole olosuhteet huomioon ottaen vähäinen tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *säteilyrikkomuksesta* sakkoon.

Säteilyrikkomuksesta voidaan jättää syyte nostamatta tai rangaistus määräämättä, jos teon johdosta annetusta muusta viranomaisen päätöksestä aiheutuneita taloudellisia seurauksia on pidet-

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

tävä tekijälle teon vakavuuteen nähden riittävinä taikka jos tekijä rikkoo tämän lain nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa tai päätöstä.

186 §

Rangaistuksia koskevat viittaussäännökset

Rangaistus terveyden vaarantamisesta säädetään rikoslain 34 luvun 4 ja 5 §:ssä ja yleisvaaran tuottamuksesta 7 ja 8 §:ssä.

Rangaistus terveystöröksestä säädetään rikoslain 44 luvun 1 §:ssä, varomattomasta käsittelystä 12 §:ssä ja radioaktiivisen aineen hallussapitorikoksesta 12 a §:ssä.

Rangaistus työturvallisuusrikoksesta säädetään rikoslain 47 luvun 1 §:ssä.

Rangaistus ympäristön turmelemisesta säädetään rikoslain 48 luvun 1, 2 ja 4 §:ssä ja ympäristörikkomuksesta 3 §:ssä.

187 §

Lausunto syytteen nostamisesta

Syyttäjän on pyydettävä Säteilyturvakeskukselta lausunto ennen syytteen nostamista 185 §:ssä tarkoitetusta säteilyrikkomuksesta.

188 §

Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Päätöksessä, joka tehdään 40, 177 tai 178 §:n nojalla voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Jos 1 momentissa tarkoitettu määräys on annettu, muutoksenhakuviranomaisen on käsiteltävä muutoksenhaku kiireellisenä.

189 §

Valvontamaksu ja sen perusteet

Säteilyturvakeskus perii turvallisuuslupaa ja 165 §:ssä tarkoitettua lupaa edellyttävän toiminnan toiminnanharjoittajalta tämän lain noudattamisen valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuotuisen valvontamaksun.

Valvontamaksu muodostuu toimintakohtaisesta perusmaksusta ja säteilylähdekohtaisesta lisämaksusta.

Valvontamaksut peritään liitteen mukaisesti.

Päätös voidaan antaa tiedoksi hallintolain 59 §:ssä tarkoitettuna tavallisena tiedoksiantona.

Säteilyturvakeskus määrittää valvontamaksun kuitenkin tapauskohtaisesti toiminnasta aiheutuvan riskin ja toiminnan vaativuuden perusteella. Jos kyseessä on säteilytoiminta tai säteilylähde, jolle valvontamaksua ei voida määrittää liitteen mukaisesti, Säteilyturvakeskus perii toimin-

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

nasta toimintakohtaisen perusmaksun ja säteilylähteistä lähdekohtaisen lisämaksun liitteessä säädetyn maksuluokan A mukaisesti.

190 §

Maksuvelvollisuuden voimassaolo ja maksun erääntyminen

Maksuvelvollisuus alkaa turvallisuusluvan tai 165 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämistä seuraavan vuoden alusta. Maksuun vaikuttavan muutoksen osalta maksuvelvollisuus alkaa luvan muuttamista seuraavan vuoden alusta. Maksuvelvollisuus päättyy sen vuoden lopussa, kun toiminnanharjoittaja on ilmoittanut Säteilyturvakeskukselle toiminnan päättyneeksi tai kun Säteilyturvakeskus on muuten todennut toiminnan päättyneen.

Valvontamaksu määrätään kultakin kalenterivuodelta ja se erääntyy vuosittain maksettavaksi Säteilyturvakeskuksen määräämänä ajankohtana, kuitenkin aikaisintaan huhtikuun viimeisenä päivänä. Säteilyturvakeskus lähettää maksuvelvollisille maksupäätöksen valvontamaksusta viimeistään 30 päivää ennen eräpäivää.

191 §

Valvontamaksun korottaminen ja jälkikanto

Jos turvallisuuslupaa edellyttävää tai 165 §:ssä tarkoitettua toimintaa on harjoitettu ilman tässä laissa tarkoitettua lupaa, toiminnanharjoittajalta peritään perimättä **jäänyt valvontamaksu tai sen** osa 50 prosentilla korotettuna.

Korotetun valvontamaksun jälkikanto voidaan toimittaa kolmen vuoden kuluessa sitä seuraavan kalenterivuoden alusta, jolloin maksuvelvollisuus olisi alkanut.

192 §

Muut maksut

Valtion viranomaisten suoritteista perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

Jos toiminta ionisoimattoman säteilyn käytössä ei täytä tämän lain vaatimuksia, Säteilyturvakeskus voi velvoittaa toiminnanharjoittajan korvaamaan tarkastuksesta aiheutuneet kustannukset.

193 §

Maksujen periminen ja korko

Valtiolle suoritettavat maksut ja korvaukset ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Jos maksu viivästyy, sille on maksettava korkolain (633/1982) 4 §:ssä säädetty viivästyskoroko. Viivästyskoron sijasta Säteilyturvakeskus voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jäisi tätä pienemmäksi.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Jos valvontamaksua palautetaan oikaisun tai muutoksenhaun johdosta, palautettavalle maksulle maksetaan veronkantolain (769/2016) 32 §:ssä säädetty palautuskorko maksupäivästä palautuspäivään.

194 §

Valvontamaksun oikaisu maksuvelvollisen hyväksi

Jos maksuvelvolliselle on virheen johdosta määrätty liikaa valvontamaksua, maksupäätös on oikaistava, jollei asiaa ole valitukseen annettulla päätöksellä ratkaistu. Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa maksun määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta.

195 §

Valvontamaksun oikaisu maksunsaajan hyväksi

Jos maksuvelvolliselle on laskuvirheen tai siihen verrattavan erehdyksen vuoksi taikka sen johdosta, ettei asiaa ole joltakin osalta tutkittu, jäänyt määräämättä valvontamaksu tai osa siitä maksuvelvollisen sitä aiheuttamatta, maksupäätös on oikaistava, jollei asiaa ole valitukseen annettulla päätöksellä ratkaistu. Oikaisu maksunsaajan hyväksi voidaan tehdä vuoden kuluessa sitä seuraavan kalenterivuoden alusta, jolloin maksu määrättiin tai olisi pitänyt määrätä.

196 §

Muutoksenhaku

Tarkastajan 177 §:n nojalla tekemään päätökseen sekä 189 §:ssä tarkoitettua valvontamaksua ja 192 §:n 1 momentissa tarkoitettua muuta maksua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua valvontaviranomaiselta siten kuin hallintolaissa säädetään. Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle 189 §:ssä tarkoitettussa valvontamaksun määräämistä koskevassa asiassa on kuitenkin tehtävä 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Säteilyturvakeskuksen ratkaisuun 96 §:n 3 momentissa tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla. Tarkastajan päätökseen 178 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa ei myöskään saa hakea muutosta valittamalla.

Valvontamaksu on muutoksenhausta huolimatta suoritettava säädetyssä ajassa.

Valtion viranomaisen määräämään muuhun maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelaissa säädetään.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

21 luku

Erinäiset säännökset

197 §

Turvallisuuslupa viranomaistoiminnassa

Säteilyturvakeskus ei tarvitse turvallisuuslupaa säteilytoimintaan, joka on tarpeen laissa tarkoitetun tehtävän suorittamiseksi tai säteilylähteeseen liittyvän virka-avun antamiseksi.

Muu viranomainen ei tarvitse turvallisuuslupaa virkatehtävissä haltuun tulleen säteilylähteen tilapäiseen hallussapitoon.

Tässä pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa viranomaisen on huolehdittava siitä, että toiminta on tässä laissa tarkoitetulla tavalla turvallista.

198 §

Lisätiedot standardeista

Säteilyturvakeskus antaa lisätietoja tässä laissa tarkoitetuista standardeista, jotka eivät ole suomen ja ruotsin kielellä.

199 §

Kuuleminen Säteilyturvakeskuksen antamista määräyksistä

Ennen kuin Säteilyturvakeskus antaa tämän lain nojalla määräyksiä, Säteilyturvakeskus varaa tilaisuuden sosiaali- ja terveysministeriölle, työ- ja elinkeinoministeriölle, säteilyturvallisuusneuvottelukunnalle sekä tarvittavassa laajuudessa toiminnanharjoittajille ja muille viranomaisille tulla kuulluksi.

22 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

200 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 189 §:ää valvontamaksuista sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2019.

Tällä lailla kumotaan säteilylaki (592/1991), jäljempänä vuoden 1991 säteilylaki.

Jos muualla laissa viitataan vuoden 1991 säteilylakiin, viittauksen on katsottava tarkoittavan tätä lakia.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

201 §

Vuoden 1991 säteilylain nojalla annetut asetukset

Vuoden 1991 säteilylain nojalla annetut seuraavat asetukset jäävät voimaan:

- 1) talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annettu sosiaali- ja terveysministeriön asetus (1352/2015);
- 2) säteilyturvakeskuksen suoritteiden maksullisuudesta ja maksuperusteista annettu sosiaali- ja terveysministeriön päätös (580/1993);
- 3) tiedottamisesta säteilyvaaratilanteissa annettu sisäasiainministeriön asetus (774/2011).

202 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa vuoden 1991 säteilylain nojalla myönnetyt turvallisuusluvut ja tehdyt päätökset jäävät voimaan luvissa ja päätöksissä mainituin ehdoin, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Toiminnanharjoittajan on laadittava ja toimitettava Säteilyturvakeskukselle 26 §:ssä tarkoitettu turvallisuusarvio 18 kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Toiminnanharjoittajan, jolla on tämän lain voimaan tullessa turvallisuuslupa 54 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan ja siihen asetettu vakuus, on noudatettava tämän lain vakuutta koskevia säännöksiä kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuun 86 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan, jossa toistuvasti käsitellään tai varastoidaan orpoja lähteitä, 148 §:ssä tarkoitettuun luonnonsäteilylle altistavaan toimintaan sekä korkea-aktiivisten umpilähteiden maantie- ja raidekuljetuksiin on haettava turvallisuuslupaa kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Sama koskee terveydenhuollon ja eläinlääketieteen röntgenlaitteen hallussapitoa, jos toiminnanharjoittajalla ei ole turvallisuuslupaa vastaavan laitteen käyttöön terveydenhuollossa tai eläinlääketieteessä taikka sen asennukseen, huoltoon tai korjaukseen.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa turvallisuusluvassa säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavaksi johtajaksi nimetty on oikeutettu jatkamaan tässä laissa tarkoitettuna säteilyturvallisuusvastaavana soveltuvalla toimintatyypikohtaisella osaamisalalla.

Säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavan johtajan kelpoisuutta osoittava todistus, joka on annettu viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2019, voidaan hyväksyä turvallisuuslupahakemuksen käsittelyn yhteydessä säteilyturvallisuusvastaavan soveltuvalla toimintatyypikohtaisella osaamisalalla säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuutta osoittavaksi todistukseksi.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleet vastaavan johtajan koulutuksen järjestämisen hyväksyntää koskevat päätökset ovat voimassa päätöksessä määrätyn ajan, kuitenkin enintään 31 päivään joulukuuta 2019.

Muu koulutusorganisaatio kuin korkeakoulu voi hakea vastaavan johtajan koulutusohjelman muuttamista tässä laissa tarkoitetuksi säteilyturvallisuusvastaavan koulutukseksi kuuden kuukauden ajan tämän lain voimaantulosta.

Toiminnanharjoittajan on noudatettava tämän lain velvoitteita säteilyturvallisuusasiantuntijan käyttämisestä säteilytoiminnassa viimeistään 12 kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Sillä, jolla on tämän lain voimaan tullessa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain nojalla oikeus käyttää sairaalafysiikan ammattinimikettä ja säteilyturvallisuudesta vastaavan johtajan kelpoisuus säteilyn yleiskäyttöä lääketieteellisellä alalla koskevalla pätevyysalalla, on oikeus toimia tässä laissa tarkoitettuna säteilyturvallisuuksiasiantuntijana terveydenhuollon ja eläinlääketieteen säteilytoiminnassa.

Se, joka ennen tämän lain voimaantuloa on suorittanut 37 §:n 1 momentissa tarkoitettua ylempään korkeakoulututkinnon ja toiminut vähintään 24 kuukautta säteilyturvallisuudesta vastaavan johtajan tehtävissä tai muussa säteilysuojeluun liittyvässä tehtävässä säteilyfysiikan, radio-kemian tai ydintekniikan alalla teollisuuden ja tutkimuksen säteilyn käytössä tai ydinenergian käytössä, voi hakea säteilyturvallisuuksiasiantuntijan kelpoisuutta osoittavaa todistusta teollisuuden ja tutkimuksen säteilytoiminnan tai ydinenergian käytön osaamisalalle säteilyturvaneuvottelukunnalta kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Säteilyturvaneuvottelukunta voi antaa hakijalle säteilyturvallisuuksiasiantuntijan kelpoisuutta osoittavan todistuksen maksutta, jos 37 §:ssä säädetty kelpoisuusvaatimukset täyttyvät. **Todistus on maksuton.**

Ennen tämän lain voimaantuloa suuritehoiselle laserlaitteelle vuoden 1991 säteilylain 44 §:n, sellaisena kuin se on laissa 592/1991, nojalla annettujen säännösten perusteella tehty tarkastus on voimassa tämän lain 165 §:ssä tarkoitettuna lupana tarkastuksessa asetettujen ehtojen mukaisesti, kuitenkin enintään 31 päivään joulukuuta 2020.

Tämän lain voimaan tullessa 14 luvussa tarkoitettua kuvantamista terveydenhuollon laitteella harjoittavan toiminnanharjoittajan on toimintaa jatkaakseen haettava turvallisuusluvan muuttamista kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Säteilyturvakeskus käsittelee luvan muuttamista koskevan hakemuksen maksutta.

Tämän lain voimaan tullessa ionisoimatonta säteilyä 164 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla käyttävän toiminnanharjoittajan on ilmoitettava toiminnastaan Säteilyturvakeskukselle kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Säteilyturvakeskus käsittelee ilmoituksen maksutta.

Toiminnanharjoittajan on noudatettava 70 §:n 3 momentissa säädettyä kieltoa käyttää yksilöimätöntä umpilähdettä sekä 75 §:n 4 momentissa säädettyä **velvollisuutta poistaa käytöstä yli 40 vuotta vanha umpilähde** viimeistään viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Tämän lain 155 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettulla työpaikalla, jonka radonpitoisuus on ennen tämän lain voimaantuloa mittauksin todettu olevan 160 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla annetuissa säännöksissä säädettyä viitearvoa suurempi, kuitenkin enintään 400 becquereliä kuutiometrissä, sovelletaan viimeksi mainitun lainkohdan nojalla annettua viitearvoa viimeistään kymmenen vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa rakennetussa asunnossa tai muussa oleskelutilassa, joka ei ole työpaikka ja jonka radonpitoisuus on ennen tämän lain voimaantuloa mittauksin todettu olevan säädettyä viitearvoa suurempi, kuitenkin enintään 400 becquereliä kuutiometrissä, on huolehdittava säädetyn viitearvon noudattamisesta viimeistään, kun asuntoon tai muuhun oleskelutilaan tehdään seuraava sellainen korjaustoimi, jonka yhteydessä radonpitoisuuden pienentäminen on tarkoituksenmukaista.

Ennen 1 päivää tammikuuta 2000 luonmineraalipitoisuuden mittaamiseen käytettävien röntgenlaitteiden käyttöön koulutuksen saanut ja sen jälkeen laitetta säännönmukaisesti käyttänyt terveydenhuollon ammattihenkilö voi sen estämättä, mitä 115 §:ssä säädetään, jatkaa kyseisen laitteen käyttöä saman turvallisuusluvan haltijan säteilytoiminnassa.

Ennen tämän lain voimaantuloa asetettu säteilyturvaneuvottelukunta jatkaa toimikautensa loppuun saakka, jonka jälkeen sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö asettaa neuvottelukunnan määräajaksi

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

enintään 31 päivään joulukuuta 2019 huolehtimaan 11 momentissa tarkoitetusta tehtävästä. Säteilyturvaneuvottelukuntaan sovelletaan mainittuina toimikausina vuoden 1991 säteilylain 7 §:ää ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Tätä lakia sovelletaan myös lain voimaantullessa Säteilyturvakeskuksessa vireillä oleviin asioihin.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Liite

Valvontamaksut

1. Maksuluokat ja niiden mukaiset maksut

Maksuluokkia ovat toiminnan maksuluokka ja säteilylähteen maksuluokka.

Toimintakohtaiset perusmaksut ovat:

Toiminnan maksuluokka	Toimintakohtainen perusmaksu
A	160 €
B	400 €
C	1 000 €
D	1 500 €
E	3 700 €
F	9 500 €
G	20 000 €

Säteilylähdekohtaiset lisämaksut ovat:

Säteilylähteen maksuluokka	Säteilylähdekohtainen lisämaksu
A	35 €
B	70 €
C	120 €
D	370 €
E	500 €
F	750 €
G	1 000 €
H	3 000 €
I	5 400 €

2. Ionisoivan säteilyn käytön valvontamaksu

Turvallisuuslupaa edellyttävän ionisoivan säteilyn käytön valvontamaksu muodostuu toimintakohtaisesta perusmaksusta ja säteilylähdekohtaisesta lisämaksusta. Jos turvallisuuslupa kattaa useamman kuin yhden toiminnan tai säteilylähteen, valvontamaksu määräytyy laskemalla yhteen kaikki lupaan liittyvät toimintakohtaiset perusmaksut ja säteilylähdekohtaiset lisämaksut.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Toiminnan maksuluokka määräytyy toiminnasta seuraavasti:

Toiminnan maksuluokka	Toiminta
A	Umpilähteiden käyttö
	Röntgenlaitteiden käyttö (ei koske sädehoitoa, isotooppilääketiedettä tai hammasröntgentoimintaa, jossa käytetään panoraamatomografialaitetta tai hammasröntgenlaitetta, jolla kuvataan suun sisään asetettavalle kuvailmaisimelle, eikä henkilön kuvantamista muulla kuin terveydenhuollon laitteella)
B	Säteilylähteiden kauppa
	Säteilylähteiden asennus-, huolto- ja korjaustoiminta sekä säteilylaitteiden valmistus
	Radioaktiivisten aineiden kuljetus
	Toiminta, jossa toistuvasti käsitellään tai varastoidaan orpoja lähteitä
	Henkilön kuvantaminen muulla kuin terveydenhuollon laitteella
	Avolähteiden käyttö (ei koske terveydenhuoltoa ja eläinlääketiedettä)
	Hiukkaskiihdyttimien käyttö teollisuudessa ja läpivalaisussa (ei koske radionuklidien tuotantoa)
C	Hiukkaskiihdyttimien käyttö tutkimuksessa ja radionuklidien tuotannossa
	Radioaktiivisten jätteiden vastaanottaminen ja käsittely ja varastointi silloin, kun se ei ole osa muuta toimintaa
D	Avolähteiden käyttö eläinlääketieteessä
	Sädehoito eläinlääketieteessä
E	Isotooppilääketiede
F	Sädehoito

Säteilylähdekohtainen lisämaksu määräytyy säteilylähteestä ja sen käytöstä seuraavasti:

Säteilylähteen maksuluokka	Säteilylähteet
A	Hammasröntgenlaite, jolla kuvataan suun sisään asetettavalle kuvailmaisimelle
	Hammasröntgenkuvauslaite eläinlääketieteessä

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

B	Umpilähde (muu kuin korkea-aktiivinen umpilähde). Maksu peritään enintään sadasta lähteestä
	Röntgenlaite (ei koske terveydenhuollon, eläinlääketieteen ja teollisuuskuvauksen röntgenlaitetta eikä röntgenlaitetta, johon liittyy erikseen rakennettavia suojarakennelmia)
	Hammasröntgentoiminnassa käytettävä panoraatomografialaite
C	Teollisuuskuvauksessa käytettävä röntgenlaite tai röntgenlaite, johon liittyy erikseen rakennettavia suojarakennelmia (ei koske terveydenhuollon tai eläinlääketieteen röntgenlaitetta)
	Eläinlääketieteen röntgenkuvauslaite (muu kuin hammasröntgenkuvauslaite)
	Terveydenhuollon röntgenkuvauslaite (muu kuin hammasröntgentoiminnassa käytettävä panoraatomografialaite tai hammasröntgenlaite, jolla kuvataan suun sisään asetettavalle kuvailmaisimelle), jonka käytöstä potilaalle aiheutuva efektiivinen annos on pienempi tai yhtä suuri kuin 0,1 mSv eikä determinististä haittaa ¹⁾
	Hiukkaskiihdytin (ei koske terveydenhuollon tai eläinlääketieteen hiukkaskiihdytintä)
	Avolähteet laboratoriossa, kun kerralla käsiteltävä radioaktiivisen aineen määrä on pienempi kuin $k \cdot 10$ -vapaaraja ²⁾
D	Terveydenhuollon röntgenkuvauslaite (muu kuin hammasröntgentoiminnassa käytettävä panoraatomografialaite tai hammasröntgenlaite, jolla kuvataan suun sisään asetettavalle kuvailmaisimelle), jonka käytöstä potilaalle aiheutuva efektiivinen annos on suurempi kuin 0,1 mSv, mutta pienempi tai yhtä suuri kuin 100 mSv eikä determinististä haittaa ¹⁾
	Avolähteet laboratoriossa, kun kerralla käsiteltävä radioaktiivisen aineen määrä on suurempi tai yhtä suuri kuin $k \cdot 10$ -vapaaraja mutta pienempi kuin $k \cdot 10\,000$ -vapaaraja ²⁾
	Avolähteet merkkiainekokeissa muualla kuin laboratoriossa
E	Korkea-aktiivinen umpilähde
	Eläinlääketieteen sädehoitolaite
F	Terveydenhuollon röntgenkuvauslaite (muu kuin hammasröntgentoiminnassa käytettävä panoraatomografialaite tai hammasröntgenlaite, jolla kuvataan suun sisään asetettavalle kuvailmaisimelle), jonka käytöstä potilaalle aiheutuva efektiivinen annos on suurempi kuin 100 mSv tai paikallinen tai elimen absorboitunut annos on suurempi kuin 10 Gy:tä ¹⁾
	Avolähteet laboratoriossa, kun kerralla käsiteltävä radioaktiivisen aineen määrä on suurempi tai yhtä suuri kuin $k \cdot 10\,000$ -vapaaraja ²⁾
G	Sädehoidon röntgenpintahoitolaite
H	Sädehoidon yksienerginen kiihdytin, röntgensyvähoitolaite tai jälkilataushoitolaite
I	Sädehoidon monienerginen kiihdytin

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

¹⁾ Potilaalle yhdestä tutkimuksesta tai toimenpiteestä aiheutuva efektiivinen annos, mukaan lukien säteilyturvallisuuspoikkeamasta aiheutuva säteilyaltistus.

²⁾ Kerroin k määräytyy radioaktiivisen aineen käsittelytavasta seuraavasti: erityisen riskialtis työ $k = 0,1$, käsittely tavanomaisia kemiallisia menetelmiä käyttäen $k = 1$, yksinkertainen käsittely $k = 10$ ja varastointi $k = 100$. Jos laboratorioissa käytetään eri käsittelytapoja niin toiminnan maksuluokka määräytyy suurimpaan maksuun johtavan käsittelytavan perusteella.

3. Luonnonsäteilylle altistavan toiminnan valvontamaksu

Luonnonsäteilylle altistavan toiminnan valvontamaksu peritään vain, jos toiminta edellyttää 148 §:n mukaan turvallisuuslupan.

Valvontamaksu muodostuu toimintakohtaisesta perusmaksusta. Jos turvallisuuslupa kattaa useamman kuin yhden toiminnan, valvontamaksu määräytyy laskemalla yhteen kaikki lupaan liittyvät toiminnan maksuluokan mukaiset perusmaksut.

Toiminnan maksuluokka määräytyy toiminnasta seuraavasti:

Toiminnan maksuluokka	Toiminta
B	Ilmailun harjoittaminen
C	Toiminta, jossa työntekijät altistuvat radonille
	Toiminta, jossa työntekijät altistuvat muulle luonnonsäteilylle kuin radonille tai avaruussäteilylle
G	Toiminta, josta aiheutuu radioaktiivisten aineiden päästöjä ympäristöön

4. Ionisoimattoman säteilyn käytön valvontamaksu

Ionisoimattoman säteilyn käytön valvontamaksu peritään suuritehoisen laserlaitteen käytöstä säteilylain 167 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa.

Valvontamaksu muodostuu toimintakohtaisesta perusmaksusta ja säteilylähdekohtaisesta lisämaksusta.

Toimintakohtainen perusmaksu määräytyy seuraavasti:

Toiminnan maksuluokka	Toiminta
A	Suuritehoisen laserlaitteen käyttö (sisältäen yhteen paikkaan kiinteästi asennetun suuritehoisen laserlaitteen käytön)

Säteilylähdekohtainen lisämaksu määräytyy säteilylähteestä ja sen käytöstä seuraavasti:

Säteilylähteen maksuluokka	Säteilylähde
E	Siirrettävä suuritehoinen laserlaitteisto

2.

Laki

terveydensuojelulain 3 ja 50 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydensuojelulain (763/1994) 3 § ja 50 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat,
3 § laissa 553/2014 ja 50 §:n 3 momentti 327/2012, seuraavasti:

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Terveydensuojelusta säädetään lisäksi ympäristönsuojelulaissa (527/2014), vesihuoltolaissa (119/2001), säteilylaissa (/), terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa (322/1987), työturvallisuuslaissa (738/2002), vesilaissa (587/2011), jätelaissa (646/2011), maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999), ulkoilulaissa (606/1973), eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa (26/1920), elintarvikelaissa (23/2006), kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011) sekä eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009).

50 §

Maksut

Toiminnanharjoittajalta on lisäksi perittävä maksu valvontatoimenpiteistä, jotka liittyvät:

- 1) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvontaan, jos määräysten antaminen perustuu tämän lain säännösten noudattamatta jättämiseen;
 - 2) 13 §:n nojalla tehtyjen ilmoitusten perusteella annettujen määräysten valvontaan;
 - 3) 18 §:n nojalla tehdyn hakemuksen perusteella annettujen määräysten valvontaan sekä 20 §:n mukaiseen talousveden laadun valvontaan ja tarkkailuun;
 - 4) 29 §:n mukaiseen uimaveden säännölliseen valvontaan;
 - 5) säteilylain (/) 173 §:ssä tarkoitettuun solariumlaitteen tarkastukseen.
-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

3.

Laki

rikoslain 34 luvun 4 §:n ja 44 luvun 12 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 34 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohta ja 44 luvun 12 a §, sellaisina kuin ne ovat, 34 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 400/2002 ja 44 luvun 12 a § laissa 724/2008, seuraavasti:

34 luku

Yleisvaarallisista rikoksista

4 §

Terveyden vaarantaminen

Joka

3) käyttää säteilylähdetä säteilylain (/) vastaisesti,

sitte, että teko on omiaan aiheuttamaan yleistä hengen tai terveyden vaaraa, on tuomittava terveyden vaarantamisesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

44 luku

Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

12 a §

Radioaktiivisen aineen hallussapitorikos

Joka ilman säteilylain 48 §:ssä tarkoitettua turvallisuuslupaa pitää hallussaan radioaktiivista ainetta, jonka hallussapitoon tarvitaan turvallisuuslupa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, radioaktiivisen aineen hallussapitorikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Yritys on rangaistava.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

4.

Laki

ydinenergiain lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ydinenergiain lain (990/1987) 7 c § ja 7 q §:n 1 momentin 27 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 7 c § laeissa 342/2008 ja 676/2015 sekä 7 q §:n 1 momentin 27 kohta laissa 676/2015, sekä lisätään lakiin uusi 2 a §, 7 q §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 676/2015, uusi 28 kohta sekä lakiin uusi 27 c—27 e § seuraavasti:

2 a §

Säteilylain soveltaminen

Ydinenergian käytössä sovelletaan, mitä säädetään säteilylain (/):

- 1) 5—7 §:ssä säädetään säteilynsuojelun yleisistä periaatteista, 8 §:ssä poikkeusluvan myöntämisestä annosrajaa suuremmalle annokselle nimetyille työntekijälle, 9 §:ssä säädetään annosrajoituksista ja potentiaalista altistusta koskevista rajoituksista ja 10 §:n 1 momentissa valtioneuvoston oikeudesta antaa tarkemmat säännökset säteilynsuojelun optimoinnista ja säteilyaltistuksen määrittämisperusteista sekä 10 §:n 2 momentissa valtioneuvoston oikeudesta säätää työntekijöiden ja väestön annosrajoista;
- 2) 27 §:ssä säädetään työperäisen altistuksen luokituksen osalta;
- 3) 28 §:ssä säädetään säteilyturvallisuusvastaavan nimeämisestä ja tehtävistä;
- 4) 31 §:ssä säädetään tiedonantamisvelvollisuudesta ja tietojen säilyttämisvelvollisuudesta;
- 5) 32 §:ssä säädetään säteilyturvallisuusasiantuntijan käyttämisestä;
- 6) 33 ja 34 §:ssä säädetään työntekijöiden koulutuksesta, perehdytyksestä ja täydennyskoulutuksesta sekä näihin liittyvästä kirjanpitovelvollisuudesta;
- 7) 9 luvussa säädetään säteilymittauksista;
- 8) 12 luvussa säädetään työperäisestä altistuksesta;
- 9) 16 luvussa säädetään toiminnanharjoittajan vastuusta ja työntekijöiden säteilyturvallisuudesta säteilyturvallisuuspoikkeamissa ja säteilyvaaratilanteissa;
- 10) 17 luvussa säädetään säteilyaltistuksen selvittämisestä, säteilyaltistuksen rajoittamisesta, velvollisuudesta puhdistaa ympäristö, toimenpiteissä noudatettavista viitearvoista sekä turvallisuusluvan tarpeesta.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Mitä 1 momentissa mainituissa lainkohdissa säädetään toiminnanharjoittajasta sekä turvallisuuss lupaa edellyttävästä toiminnasta ja säteilytoiminnasta, sovelletaan myös luvanhaltijaan ja ydinenergian käyttöön.

7 c §

Säteilyaltistuksen rajoittaminen

Ydinenergian käytöstä aiheutuvia radioaktiivisten aineiden päästöjä on rajoitettava säteilylain 6 §:ssä säädettyä säteilysuojelun optimointiperiaatetta noudattaen. Säteilysuojelun optimoinnissa on käytettävä säteilylain 9 §:n mukaisia annosrajoituksia.

Ydinlaitoksesta tai muusta ydinenergian käytöstä väestön yksilölle aiheutuvan säteilyaltistuksen annosrajoituksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Luvanhaltijan on asetettava ydinlaitosten työntekijöiden säteilyaltistuksen annosrajoitukset ja toimitettava näitä koskevat tiedot Säteilyturvakeskukselle.

Raja-arvot ydinlaitoksen radioaktiivisten aineiden päästöille siten, ettei valtioneuvoston asetuksella säädettyjä säteilyaltistuksen annosrajoituksia ylitetä, vahvistaa Säteilyturvakeskus. Radioaktiivisten aineiden päästöjen valvonta on järjestettävä siten, että tässä pykälässä tarkoitettujen raja-arvojen noudattaminen voidaan luotettavasti todeta.

Säteilyturvakeskuksen tulee tarpeellisessa laajuudessa tarkkailla ja valvoa ydinlaitoksen ympäristöä radioaktiivisten aineiden päästöjen mittausten luotettavuuden varmistamiseksi ja laitoksen ympäristövaikutusten todentamiseksi.

Valtioneuvoston myönnettyä 16 §:n 1 momentissa tarkoitettun luvan kaivostoimintaan tai malminrikastustoimintaan, jonka tarkoitus on uraanin tai toriumin tuottaminen, Säteilyturvakeskuksen tulee tarpeellisessa laajuudessa tarkkailla ja valvoa kaivosalueen tai malminrikastuslaitoksen ympäristöä säteilyturvallisuuden varmistamiseksi.

7 q §

Yleiset turvallisuusmääräykset

Säteilyturvakeskus antaa tarkempia määräyksiä tässä luvussa säädettyjen periaatteiden ja vaatimusten teknisluontoisista yksityiskohdista seuraavissa asioissa:

27) uraanin tai toriumin tuottamiseksi harjoitettavan kaivostoiminnan ja malminrikastustoiminnan turvallisuus;

28) vapauttamisraajat Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi.

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

6-luku

Ydinjätetuolto

27 c §

Valvonnasta vapauttaminen

Muuta ydinjätettä kuin käytettyä ydinpolttoainetta saa sen radioaktiivisuuden estämättä uudelleen käyttää, kierrättää, hyödyntää ja loppukäsitellä noudattaen jätelakia (646/2011), jos siinä olevan radioaktiivisen aineen määrä ei ole 7 q §:n 1 momentin 28 kohdan nojalla määrättyä vapauttamisrajaa suurempi.

Jos 1 momentissa tarkoitetun jätteen radioaktiivisen aineen määrä on vapauttamisrajaa suurempi, 1 momentissa tarkoitettu toiminta edellyttää Säteilyturvakeskuksen hyväksynnän.

Hyväksyntä voidaan myöntää, jos:

1) toiminnasta aiheutuva altistus ja potentiaalinen altistus ovat niin vähäisiä, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa;

2) toiminta on osoitettu oikeutetuksi; ja

3) toiminta on lähtökohtaisesti turvallista.

Hyväksyntä voidaan peruuttaa, jos valvonnasta vapauttamisen edellytykset eivät täyty tai valvonnasta vapauttamisen ehtoja ei ole noudatettu eikä puutteita ole kehotuksesta huolimatta korjattu määräajassa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi valvonnasta vapauttamisen edellytyksistä.

27 d §

Vapauttamisrajat

Vapauttamisrajat on asetettava siten, että väestölle aiheutuva altistus on vähäinen. Vapauttamisrajat voivat koskea 33 §:n 2 momentissa tarkoitettua laitosaluetta tai rakennusta taikka 27 c §:ssä tarkoitettua jätettä.

27 e §

Laimentamiskielto

Ydinjätettä ei saa tarkoituksellisesti laimentaa sen vapauttamiseksi tämän lain mukaisesta viiranomaisvalvonnasta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

5.

Laki

terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain 4 ja 38 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain (629/2010) 4 §:n 1 ja 5 momentti sekä
lisätään 38 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

4 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Ionisoivaa säteilyä tuottavien säteilylaitteiden, radioaktiivisten aineiden ja säteilytoiminnan turvallisuuteen liittyvien terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden käytön säteilyturvallisuuden sovelletaan lisäksi säteilylakia (/). Ionisoimatonta säteilyä tuottavien terveydenhuollon laitteiden ja niihin toimintaperiaatteiltaan rinnastettavien laitteiden säteilyturvallisuuden sovelletaan myös säteilylakia siltä osin kuin ne aiheuttavat väestön altistusta säteilylle.

Lakia ei sovelleta kosmeettisista valmisteista annetussa laissa (492/2013) tarkoitettuihin valmisteisiin.

38 §

Markkinaevalvonta

Säteilyturvakeskuksen tehtävänä on valvoa säteilylain 161 §:ssä ja 8 luvussa tarkoitettujen ionisoimattomasta säteilystä aiheutuvaa väestön altistusta koskevien vaatimusten täyttymistä terveydenhuollon laitteissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

6.

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 503/2018, sekä lisätään 4 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018) ja säteilylain (/) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

4 §

Valvontaviranomaiset

Säteilyturvakeskus on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen säteilylaissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

7.

Laki

lääkäriin hyväksymisestä luokkaan A kuuluvien säteilytyöntekijöiden terveydentilan seurannan suorittavaksi lääkäriksi annetun lain 2 §:n 3 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan lääkäriin hyväksymisestä luokkaan A kuuluvien säteilytyöntekijöiden terveydentilan seurannan suorittavaksi lääkäriksi **annetun lain** (170/2017) 2 §:n 3 momentti.

2 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 11.9.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tarja Filatov sd
varapuheenjohtaja Heli Järvinen vihr
jäsen Reijo Hongisto sin
jäsen Jaana Laitinen-Pesola kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Merja Mäkisalo-Ropponen sd
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Juha Rehula kesk
jäsen Eero Suutari kok
jäsen Martti Talja kesk
jäsen Eerikki Viljanen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maiju Tuominen